

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK HAKLARI ANA BİLİM DALI
ÇOCUK HAKLARI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**GÖÇMEN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE
BENLİK SAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MIGRANT HIGH
SCHOOL STUDENTS' SOCIAL MEDIA ADDICTION AND SELF-ESTEEM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Duygu AYHAN IŞIK

DANIŞMAN

Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU

Giresun - 2025

BİLİMSEL ETİK İLKELERE UYGUNLUK/ETİK BEYAN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Duygu AYHAN IŞIK

19/06/2025

TEZ ÖZGÜNLÜK BEYANI

Ana Bilim Dalı: Çocuk Hakları Ana Bilim Dalı

Program Adı: Çocuk Hakları Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı: Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmasının Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 98 sayfalık kısmına ilişkin 12/05/2025 tarihinde Turnitin benzerlik programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: % 19' dur.

Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından belirlenen azami benzerlik oranına (%30) göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 19/06/ 2025

Danışman: Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU

Öğrenci: Duygu AYHAN IŞIK

İmza

İmza

KILAVUZA UYGUNLUK BEYANI

“Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Duygu AYHAN IŞIK

İmza

Danışman

Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU

İmza

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 13/05/2025 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Hakları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Duygu AYHAN IŞIK'ın "Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı tezini incelemiş olup, aday 29.05.2025 tarihinde, saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Sunulan çalışma, sınav sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Ünvanı, Adı Soyadı	Karar		İmzası
		Kabul	Ret	
Üye (Başkan)	Prof Dr Oğuz Serdar KESİCİOĞLU	☒	☐	
Üye	Dr Öğretim Üyesi Adem ARSLAN	☒	☐	
Üye	Dr Öğretim Üyesi Mehmet Akif KARA	☒	☐	

ONAY

.../06/ 2025

Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Tez çalışmamda bana yol gösteren, bilgi ve tecrübesini her zaman benimle paylaşan kıymetli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmam da bana sunmuş oldukları katkılardan ve destekten dolayı hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Adem ARSLAN ve Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif KARA'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans sürecine başlamamda bana yol gösteren Çocuk Hakları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yasemin MAMUR IŞIKÇI, bu sürece başlamamda bana destek olan sayın hocalarım ve Sosyal Bilimler Enstitüsü çalışanlarına ayrı ayrı teşekkür ederim.

Tez çalışmamın başından beri yapmış oldukları katkılardan dolayı başta ablam Ayşe Gül AYHAN ve Elif TOPÇU'ya desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her alanında özellikle de eğitim ve akademik konuda her zaman manevi destekçim annem Zeynep AYHAN'a ve ablam Güzin AYHAN'a verdikleri manevi destek için minnettarım. Onların sonsuz desteği en büyük motivasyon kaynağım oldu.

Yüksek lisans eğitimimim boyunca desteğini hiçbir zaman esirgemeyen eşim Bünyamin IŞIK'a ve varlığıyla beni motive eden sevgili oğlum Göktuğ Çınar IŞIK'a kalpten teşekkür ediyorum.

Hayatta olmasa dahi her zaman varlığını ve desteğini hissettiğim kardeşim Özde AYHAN'a sevgilerimi sunarım. İyi ki varsınız.

Duygu AYHAN IŞIK

ÖZET

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Hakları Ana Bilim Dalı Çocuk Hakları Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı : Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tez Türü : Yüksek Lisans Tezi

Danışman : Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU

Hazırlayan : Duygu AYHAN IŞIK

Yıl : 2025

Sayfa Sayısı : 135

Bu çalışmanın amacı, göçmen öğrenciler arasında sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı düzeylerinin demografik özelliklere göre nasıl değiştiğini değerlendirmektir. Başlangıçta, veri analizi aşamasında, her kategorik değişken incelenmiş ve bu kategorilerdeki kişi sayısı doğrulanmıştır. Bu doğrulamanın ardından, belirli kategoriler birleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Malatya ili merkez ilçelerinde bulunan devlet okulları içerisinde amaçlı örnekleme stratejilerinden türetilen kolayda örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Veri toplama süreci 350 öğrenciyi kapsamıştır; ancak 13 veri noktası eksik bilgi, yanlışlıklar ve eksik yanıtlar nedeniyle istatistiksel analizden çıkarılmış ve 337 veri noktasına dayalı istatistiksel bulgular elde edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri Windows için Statistical Package for Social Sciences (SPSS), sürüm 22 kullanılarak gerçekleştirildi. Bu araştırma kapsamında Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği alt boyutlarından ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanların göçmen öğrenciler arasında kategorik değişkenlere dayalı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü alt probleminin incelenmesinde öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı puanları ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon testi kullanılmıştır.

Gerçekleştirilen araştırma sonucunda; göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin gelir düzeylerine, sosyal medyada geçirilen süreye, sosyal medyayı kontrol etme sıklığına, kullandıkları sosyal medya platformlarına, anne eğitim düzeylerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri üzerindeki inceleme sonuçlarına göre; öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyetlerine, kardeş sayılarına, yaşadıkları yerleşim yerine, gelir düzeylerine, anne eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Ayrıca göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeye yakın ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buda göçmen öğrencilerin sosyal bağımlılık düzeyleri arttıkça benlik saygısı düzeylerinde aynı yönlü olarak artış gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Elde edilen sonuçlarla ilgili literatür destekli tartışma bölümü yapılmış ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Benlik, Göçmen, Sosyal Medya, Bağımlılık.

ABSTRACT

Giresun University Institute of Social Sciences Department Department of Child Rights Child Rights MA Programme

Thesis Name : Investigation Of The Relationship Between Migrant High School Students Social Media Addiction And Self-Esteem

Thesis Type : Master's Thesis

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU

Author : Duygu AYHAN IŞIK

Year : 2025

Pages : XIV+118

The aim of this study is to evaluate how levels of social media addiction and self-esteem among migrant students vary according to demographic characteristics. In the initial stage of data analysis, each categorical variable was examined, and the number of individuals in these categories was verified. Following this verification, certain categories were merged. The study group was formed using a convenience sampling method, derived from purposeful sampling strategies, from state schools located in the central districts of Malatya province during the fall semester of the 2023–2024 academic year. The data collection process included 350 students; however, 13 data points were excluded from statistical analysis due to missing information, inaccuracies, and incomplete responses, resulting in statistical findings based on 337 valid data points. The data collection instruments included a personal information form, the Social Media Addiction Scale, and the Rosenberg Self-Esteem Scale. Statistical analyses of the research data were conducted using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS) version 22 for Windows. Within the scope of this research, one-way analysis of variance (ANOVA) and independent samples t-tests were conducted to determine whether the scores obtained from the sub-dimensions of the Social Media Addiction Scale and the Rosenberg Self-Esteem Scale differed based on categorical variables among migrant students. For the third sub-problem of the study, a correlation test was used to examine the relationship between students' social media addiction scores and their self-esteem scores.

As a result of the study, it was determined that migrant students' levels of social media addiction significantly differed according to their income level, time spent on social media, frequency of checking social media, the platforms they used, and their mothers' education levels. Regarding the self-esteem levels of migrant students, it was found that their self-esteem levels significantly varied according to their gender, number of siblings, place of residence, income level, and mothers' education levels. Moreover, a positive and moderately strong significant relationship was found between migrant students' levels of social media addiction and their levels of self-esteem. This can be interpreted as an increase in social media addiction levels being accompanied by a similar increase in self-esteem levels among migrant students.

A literature-supported discussion section was conducted based on the obtained results, and recommendations were provided for researchers.

Keywords: Self, Immigrant, Social Media, Addiction.

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
TSSB	: Travma Sonrası Stres Bozukluğu
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Türkiye’de İkamet Etmeye Başladığı Yıla, Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Göç Nüfus, 2023	17
Tablo 2: Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Yüzde ve Frekans Verileri.....	60
Tablo 3: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları	64
Tablo 4: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	65
Tablo 5: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları	66
Tablo 6: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....	67
Tablo 7: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	68
Tablo 8: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları...	69
Tablo 9: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyada Tek Oturumda Geçirilen Zamana Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	70
Tablo 10: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Günlük Sosyal Medyayı Kontrol Etme Sıklıklarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	71
Tablo 11: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyaya Giriş Yaptıkları Teknolojik Alet Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları	72

Tablo 12: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyayı Kullanım Alanlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	73
Tablo 13: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kullandıkları Sosyal Medya Platformlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	74
Tablo 14: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	75
Tablo 15: Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	76
Tablo 16: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları	77
Tablo 17: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	78
Tablo 18: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları	78
Tablo 19: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.....	79
Tablo 20: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	80
Tablo 21: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları...	81
Tablo 22: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyada Tek Oturumda Geçirilen Zamana Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	82

Tablo 23: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Günlük Sosyal Medyayı Kontrol Etme Sıklıklarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	83
Tablo 24: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyaya Giriş Yaptıkları Teknolojik Alet Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları	84
Tablo 25: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyayı Kullanım Alanlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	85
Tablo 26: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kullandıkları Sosyal Medya Platformlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	86
Tablo 27: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	87
Tablo 28: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları	88
Tablo 29: Değişkenlere Ait Korelasyon Değeri	88

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK İLKELERE UYGUNLUK/ETİK BEYAN.....	II
TEZ ÖZGÜNLÜK BEYANI	III
KILAVUZA UYGUNLUK BEYANI.....	IV
JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI.....	V
ÖN SÖZ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT.....	IX
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	XI
TABLolar DİZİNİ.....	XII
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
1.2.1. Alt Amaçlar	5
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	5
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	7
1.5. VARSAYIMLAR.....	7
1.6. TANIMLAR.....	8
İKİNCİ BÖLÜM.....	9
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. GÖÇ VE GÖÇMENLİK KAVRAMI	9
2.1.1. Göçün Tanımı ve Türleri	9
2.1.1.1. Uluslararası Göç	11
2.1.1.2. Düzensiz Göç.....	12
2.1.1.3. Transit Göç.....	12
2.1.1.4. Zorunlu Göç.....	13
2.1.2. Göçmenlerin Psikolojik ve Sosyal Uyum Süreçleri.....	13
2.1.3. Göçmen Gençlerin Eğitim Hayatında Karşılaştıkları Zorluklar	15
2.1.4. Türkiye’de Göçmenlerin Durumu	17
2.2. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI	20

2.2.1.	Sosyal Medyanın Tanımı ve Yaygınlığı	21
2.2.1.1.	Sosyal Medya ve Özellikleri	22
2.2.2.	Sosyal Medya Araçları	24
2.2.2.1.	Facebook	24
2.2.2.2.	Twitter	25
2.2.2.3.	Youtube	25
2.2.2.4.	İnstagram	26
2.2.2.5.	WhatsApp	26
2.2.2.6.	Tik Tok	27
2.2.3.	Sosyal Medya Bağımlılığının Belirtileri ve Sonuçları	27
2.2.4.	Sosyal Medya Bağımlılığının Ergenler Üzerindeki Etkisi	28
2.3.	GÖÇMEN GENÇLERDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI	29
2.3.1.	Göçmen Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları	30
2.3.2.	Sosyal Medyanın Göçmen Gençlerin Kimlik Oluşumuna Etkisi	31
2.3.3.	Sosyal Medyanın Göçmen Gençlerin Sosyal Uyumundaki Rolü	32
2.4.	BENLİK	32
2.4.1.	Benlik Kavramı	32
2.4.2.	Benlik Gelişimi	33
2.5.	BENLİK SAYGISI	34
2.5.1.	Benlik Saygısının Gelişimi	34
2.5.2.	Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler	35
2.5.2.1.	Sosyoekonomik	35
2.5.2.2.	Cinsiyet	36
2.5.2.3.	Yaş	36
2.5.2.4.	Aile	36
2.5.3.	Yüksek Benlik Saygısı	37
2.5.4.	Düşük Benlik Saygısı	37
2.5.5.	Ergenlik Dönemi ve Benlik Saygısı	37
2.5.6.	Sosyal Medya Bağımlılığı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki	39
2.5.6.1.	Sosyal Medya Bağımlılığının Benlik Saygısına Etkisi	40
2.5.6.2.	Benlik Saygısının Sosyal Medya Kullanımını Etkileme Biçimleri	41
2.5.6.3.	Göçmen Gençlerde Bu İlişkinin Özgün Yönleri	42
2.6.	İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	43

2.6.1.	Sosyal Medya Bağımlılığı İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	43
2.6.2.	Sosyal Medya Bağımlılığı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	48
2.6.3.	Benlik Saygısı İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	50
2.6.4.	Benlik Saygısı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	53
2.6.5.	Göçmen İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	56
2.6.6.	Göçmen İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....		60
3.	YÖNTEM	60
3.3.	ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	60
3.4.	EVREN VE ÖRNEKLEM	60
3.5.	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	61
3.5.1.	Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği	61
3.5.2.	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	62
3.6.	VERİLERİN ANALİZİ.....	62
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....		64
4.	BULGULAR VE YORUM	64
4.1.	GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR.....	64
4.2.	GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR	76
4.3.	GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN BENLİK SAYGISI VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİYE AİT BULGULAR.....	88
BEŞİNCİ BÖLÜM.....		89
5.	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	89
5.1.	SONUÇ VE TARTIŞMA.....	89
5.1.1.	Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeylerinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasının Sonuçları.....	89
5.1.2.	Göçmen Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasının Sonuçları	92
5.2.	ÖNERİLER	94
KAYNAKÇA.....		99
EKLER.....		113

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Yaşam boyunca, bir birey her biri farklı psikolojik ve fizyolojik özelliklerle karakterize edilen çok sayıda gelişim aşamasından geçmektedir. Bu aşamalardan biri, bireylerin kimliklerini anlamaya ve özerk varlıklar olarak gelecekteki yollarını belirlemeye çalıştıkları ergenliktir (Aytekin, 2018). Çocukluktan ergenliğe geçiş, biyolojik, duygusal ve bilişsel alanlarda önemli değişikliklerle işaretlenir. Bu dönemdeki önemli biyolojik dönüşümler, büyüme atağı, hormonal dalgalanmalar ve cinsel olgunlaşmayı kapsamaktadır. Bilişsel gelişim açısından, bireyler soyut ve mantıksal akıl yürütme için gelişmiş kapasiteler sergilemeye başlamaktadır (Santrock, 2014). Ergenler sosyal ve duygusal olarak bağımsızlık ve özgürlük arayışı yaşarlar, ebeveynleriyle çatışmalara girerler ve akranlarıyla daha fazla zaman geçirme arzusunu ifade ederler (Derman, 2008). Ergenlik döneminde ortaya çıkan kimlik, bir bireyin yaşamı boyunca tutum ve davranışlarını derinden etkilemektedir. Gelecekteki çabalar açısından önemli sonuçlar doğuran bu kritik dönem, bireylerin sıklıkla stres yaratabilecek zorlu kararlarla baş etmesini gerektirir. Ergenlik, bireyin çevresindeki olumsuz olayların yanı sıra bu gelişim aşamasıyla ilişkili içsel sorunların bir sonucu olarak zorluklar sunabilir. Aile üyeleri, akranlar, bireyin toplumunun kültürel ve değer sistemleri, siyasi politikalar, çatışmalar, doğal afetler ve zararlı sosyal olaylar dahil olmak üzere çeşitli etkiler, ergen deneyimini önemli ölçüde etkileyebilir (Aytekin, 2018).

Ergenlik dönemi, birçok bireyin geçirdiği dönüşümler ve bu yaşam evresiyle ilişkili krizler nedeniyle önemli zorluklar sunmaktadır. Ayrıca zorunlu göç, ergenliğin içsel sorumluluklarıyla birleştiğinde, ergen için yeni zorluklar ve karmaşık deneyimler ortaya çıkarmaktadır. Sonuç olarak, bu senaryo göç etmeye zorlananlar için koşulları ve süreçleri karmaşıktırır (Aytekin, 2018).

Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaş sonucunda çok sayıda Suriyeli vatandaş anavatanlarını terk edip Türkiye'ye sığınmak zorunda kalmıştır. 2020 yaş

dağılımı verilerine göre Türkiye'de 10-18 yaş aralığında 643.721 kayıtlı Suriyeli ergen yaşamaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2020). Göçmen ergenler benzer travmatik deneyimlerle karşı karşıya kalarak çeşitli olumsuz zorluklarla mücadele etseler de bazı bireylerin bu dönemi daha dirençli bir şekilde atlattıkları gözlemlenmiştir. Sonuç olarak gelişimsel dönüm noktalarına gecikmeden ulaşabilmektedirler. Bireyler için koruyucu bir faktör olarak kabul edilen bu olguya benlik saygısı adı verilmektedir (Aytekin, 2018). Takdir durumu, bireyin kendini kabul etmesi ve değer vermesinden ortaya çıkar ve öz güven, saygı ve öz değerlendirme yoluyla geliştirilen öz kavramının onaylanmasını kapsar. Sosyal medya bağımlılığı, bireyin sosyal işlevselliğini bozan bilişsel, duygusal ve davranışsal deneyimlerle karakterize bir bağımlılık biçimini temsil eder. Bu bağımlılık, günlük aktivitelerde etkisiz zaman yönetimi, tekrarlayıcı davranışlara eğilim ve stres yönetiminde zorluklar gibi zorluklara yol açar (Ünal, 2015).

1.1.PROBLEM DURUMU

Göç deneyimi, bireylerin seçtikleri motivasyonlar veya mesleki, kişisel ve eğitim hayatlarında değişiklik yapma arzusuyla yönlendirilen, bir topluluktan diğerine coğrafi olarak yer değiştirmelerini kapsayan bir biyopsikososyal dönüşümü temsil eder ve böylece geleceklerinin bir kısmını veya tamamını yeni ortamlarda geçirmelerini sağlamaktadır. Tarih boyunca göç sürekli bir olgu olmuştur. Ancak, çağdaş zamanlarda hem küresel olarak hem de ulusumuz içinde dikkate değer bir artış görülmüştür. Geçmişte, göç öncelikle açlık, savaş, kıtlık ve hastalık gibi korkunç koşullar tarafından tetiklenirdi. Buna karşılık, günümüz göçü politik, kültürel, ekonomik ve eğitimsel hususlar da dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Ekici & Tüncel, 2015).

Göç olgusuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, çalışmaların ağırlıklı olarak göçmenlerin uyum sağlama, dil edinimi, eğitim, sağlık, ekonomik koşullar ve barınma ile ilgili konuları ele aldığı görülmektedir. Bununla birlikte, göçmen gençlerin ergenlik, kimlik, benlik saygısı ve sosyal medya kullanım düzeyleri ile ilgili karşılaştıkları zorluklar göz ardı edilmiş gibi görünmektedir (Yılmaz, 2014).

Ergenlik döneminde gerçekleşen bilişsel ve psikolojik dönüşümlere ek olarak, bireyler sosyal ve duygusal değişimler de yaşarlar. Bu olgu, ergenlerin çevreleri ve aileleriyle kurdukları iletişimin doğasını değiştirir. Bu gelişim aşamasında, birey sosyal ilişkilerde değişimler yaşar ve bu değişimler teknoloji alanındaki gelişmelerden daha da etkilenir (Bayhan & Işıntan, 2010).

Teknolojideki gelişmelerle birlikte günümüzde çok çeşitli iletişim araçları mevcuttur. Dahası, bu teknolojik ilerleme hem iletişimi hem de kişilerarası etkileşimleri geliştirmektedir. Bunun sonucunda internet ve sosyal medya platformlarının kullanımı önemli ölçüde genişlemiştir (Kuşay, 2013). Bununla birlikte, bu senaryo bireyleri teknoloji ve internet ile aşırı meşgul olmaya yöneltmiş ve çeşitli ilişkili sorunlara yol açmıştır. Duruş, görme bozukluğu, boyun ağrısı ve uykusuzluk gibi fiziksel gelişimle ilgili sorunlar ve başarı üzerinde olumsuz etkiler, çevresel etkileşimlerde zorluklar, kötü zaman yönetimi ve dijital alemin dışındaki akranlarla iletişim eksikliğini kapsayan sosyal gelişimle ilgili sorunlar, dikkati hak eden ciddi seviyelere ulaşmıştır (Türkiye Yeşilay Cemiyeti, 2020). Dahası, sosyal medyanın günlük hayatımıza yaygın entegrasyonu ve getirdiği olumsuz değişiklikler, araştırmacıları sosyal medya bağımlılığı olgusunu ve bu platformların aşırı kullanımını araştırmaya teşvik etmiştir. Yapılan çalışmaların çoğu Facebook ağı hakkında olmasına rağmen, son zamanlarda diğer sosyal medya ağları hakkında da çalışmalar başlatılmıştır (Ünlü, 2018).

Sosyal medyayla sıklıkla etkileşimde bulunan ergenler, bu platformlara ayırdıkları zamanın miktarından genellikle habersiz kalmaktadır. Sonuç olarak, bu farkındalık eksikliği, zamanla gerçek dünyadaki sorumluluklarını ihmal etmelerine yol açabilir. Bu genç bireyler kendilerini sanal ilişkilere ve deneyimlere kaptırdıkça, yavaş yavaş gerçeklikten uzaklaşırlar. Bu gelişim aşamasında, özerklik ve ailelerinden ayrılma arzusu, kontrol arayışı, fantezilerin gerçekleştirilmesi ve duygusal sıkıntıyı azaltmak için sosyal medyanın kullanılması, sosyal medya bağımlılığı olgusuna katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, aile üyeleriyle iletişimde yaşanan zorluklar, ailevi baskılar ve sorunlar, ergenleri sosyal medyaya daha da yönlendirir. Bu tür psikolojik eğilimler gösteren ergenler için uygun rehberlik olmaksızın, sosyal medya bağımlılığı geliştirme riski artabilir (Kırık, Arslan, Çetinkaya, & Gül, 2015).

Çuhadaroğlu'na (1986) göre ergenlerin benlik saygısı, yaşam koşullarına, aile dinamiklerine ve sosyal çevrelerine bağlı olarak artabilir veya azalabilir (Çuhadaroğlu, 1986). Yüksek benlik saygısı gösteren bireyler genellikle daha yaratıcı, başarılı, dirençli, cesur, fikirlerini ifade etmede anlaşılr, öz farkındalığı yüksek, kendine güvenen ve sosyal açıdan yetenekli olarak algılanmaktadır. Ayrıca, araştırmalar düşük benlik saygısı ile ergenlerde sıklıkla görülen çeşitli psikolojik sorunlar arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Düşük benlik saygısına sahip olanların başarısızlığı öngörme, öfke yaşama, zorluklarla karşı karşıya kaldıklarında daha az çaba sarf etme, yaşamın önemli yönlerini göz ardı etme ve aksilikler karşısında önemsiz ve yetersiz hissetme eğiliminde oldukları bulunmuştur (Yörükoğlu, 1989).

Genç bireyler arasında sosyal platformların kullanımındaki hızlı artış, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerle aynı zamana denk gelmiştir. Bu teknolojiler ve sosyal medya günlük hayatımızın çeşitli yönlerini kolaylaştırır da, kullanım süresiyle ilgili olumsuz etkileri de vardır. Ergenler sosyal medyanın birincil kullanıcıları olduğu için, olumsuz sonuçlarından en çok etkilenen demografik grubu temsil etmektedir. İlgili literatürün incelenmesi, sosyal medyayla aşırı etkileşimin, gençler arasında benlik saygısı, akademik performans ve yalnızlık gibi değişkenlere odaklanan ilişkisel çalışmalara yol açtığını ve daha fazla içgörü elde etmeyi amaçladığını ortaya koymaktadır (Young, 2007).

Suriye'den Türkiye'ye son dönemde gerçekleşen göç önemli sayıda bireyi etkilemiştir. Sonuç olarak, ergenlerin gelişimsel özelliklerini ve göç deneyimlerinin getirdiği zorluklara karşı koruyucu bir faktör olarak benlik saygının rolünü incelemek önemlidir. Bu bağlamda, benlik saygısı önemli bir öneme sahiptir ve mevcut literatüre değerli içgörüler sağlayacaktır. Ayrıca, ergenlik gelişim aşamasının içsel özellikleri ve karşılaşılan olumsuz stresli olaylar tarafından yönlendirilen sosyal medya platformlarına olan ilgi ve kullanımındaki önemli artış, bu platformların günlük yaşamlarında oynadığı önemli rol göz önüne alındığında, ergenler arasında sosyal medya bağımlılığının araştırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Teknolojik gelişmelerin ve yeniliklerinin insan davranışı üzerindeki etkisi, çağdaş çağımızda önemli bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Mevcut literatürü gözden geçirdiğimizde, hiçbir araştırmanın sosyal medya bağımlılığı ile göçmen gençlerin

benlik saygısı arasındaki ilişkiyi özel olarak ele almadığı ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, literatürdeki bu boşluk katkıda bulunmak için bir fırsat sunmaktadır. Bu nedenle, bu araştırmanın odak noktası, sosyal medya bağımlılığı ile göçmen gençlerin benlik saygısı arasındaki ilişkiyi araştırmak ve böylece mevcut bilgi birikimini geliştirmektir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve öğrenci özelliklerinin bu değişkenler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2.1. Alt Amaçlar

- 1) Sosyal medya bağımlılığı; cinsiyet, sınıf, lise türü, yaşadıkları yerleşim yeri, kardeş sayısı, gelir düzeyleri, bilgisayarın olması durumu, günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıkları, sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zaman, öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platformları, sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türü, anne-baba eğitim seviyesi, değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- 2) Benlik saygısı; cinsiyet, sınıf, lise türü, yaşadıkları yerleşim yeri, kardeş sayısı, gelir düzeyleri, bilgisayarın olması durumu, günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıkları, sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zaman, öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platformları, sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türü, anne-baba eğitim seviyesi, değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu Yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında teknolojik gelişmelerle birlikte yeni bağımlılık türlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bağımlılık türlerinden biri de sosyal medya bağımlılığıdır. Sosyal medya bağımlılığının en çok 12-18 yaş aralığını kapsayan gençlerden oluştuğu ifade edilmektedir (İşiten, 2017). Bu nedenle sosyal medya bağımlılığını araştırmanın önemi son zamanlarda artmıştır. Her türlü bağımlılıkta olduğu gibi, sosyal medya bağımlılığıyla ilişkili zararlı etkiler de her geçen gün artmaktadır (Baripoğlu, 2017).

Gençler arasında sosyal platformların kullanımındaki hızlı artış, bilgi teknolojilerindeki ilerlemelerin doğrudan bir sonucudur. Bu teknolojiler ve sosyal medya günlük hayatımızın çeşitli yönlerini kolaylaştırırken, özellikle bu platformlarda geçirilen zaman miktarı ile ilgili olarak zararlı etkileri de vardır. Ergenler sosyal medyanın birincil kullanıcıları olduğu için, olumsuz etkilerine karşı en savunmasız demografik grubu temsil ederler. İlgili literatürün incelenmesi, sosyal medyayla aşırı etkileşimin, genç bireyler arasında benlik saygısı, akademik performans ve yalnızlık gibi değişkenlere odaklanan ilişkisel çalışmaları teşvik ettiğini ve böylece bu olguya ilişkin daha fazla içgörü toplamaya çalıştığını ortaya koymaktadır (Young, 2007).

2011 yılında başlayan Suriye'den ülkemize göç düşünüldüğünde, göç sorununun her geçen gün endişe verici bir oranda arttığı yadsınamaz bir gerçektir. 2011 yılında ülkemize gelen bebekler artık lise çağındaki ergenlere dönüşüyor ve eğitim kurumlarımıza kayıtlılar. Göçmen nüfusu hızla artmaya devam ederken, bazı zorlukların ortaya çıkması kaçınılmaz hale geldi. Göçmen gençlerin nüfusu istikrarlı bir şekilde artmaktadır. İlgili literatürün incelenmesi, göçmenlerin karşılaştığı zorluklarla ilgili çok sayıda çalışma yapıldığını ortaya koymaktadır. Ek olarak, çeşitli bağımsız araştırmalar göçmen nüfuslar arasında sosyal medya bağımlılığı sorununa odaklanmıştır. Ancak ülkemizdeki literatürün incelenmesi, göçmen lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığını özel olarak ele alan araştırmaların kısıtlı olduğunu ve sosyal medya bağımlılığı ile bu öğrencilerin benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların dikkate değer bir eksikliğini göstermektedir. Sonuç olarak, bu araştırmayı yürütmek, sosyal medya bağımlılığının göçmen lise öğrencilerinin benlik saygısı üzerindeki etkilerini ve çıkarımlarını tespit etmek için çok önemlidir.

Ülkemizdeki literatürün incelenmesi, göçmen gençler arasında sosyal medya bağımlılığına odaklanan araştırmaların azlığını ortaya koymaktadır; sosyal medya bağımlılığı ile bu demografinin benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen mevcut bir çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca, sosyal medya bağımlılığını ele alan çalışmalara bakıldığında, birincil odak noktasının ağırlıklı olarak Türk gençleri olduğu, göçmen gençlerin ise sıklıkla göz ardı edildiği ve hedef grup olarak çevreye itildiği görülmektedir. Sonuç olarak, bu araştırma diğer çalışmalara kıyasla önemli bir öneme sahiptir.

Sosyal medya bağımlılığı sorunu, müdahale gerektiren önemli bir zorluk olarak ortaya çıkmıştır ve bu çalışma önleyici tedbirleri geliştirmek için çok önemli görülmektedir. Öğretmenlerin ve ebeveynlerin sosyal medya bağımlılığına karşı mücadelede daha etkili stratejiler benimsemeleri için belirgin bir ihtiyaç vardır. Sonuç olarak, bu araştırmanın bulgularının eğitimciler, ebeveynler ve öğrenciler için değerli içgörüler sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çalışma, kapsamlı bir şekilde araştırılmamış bir demografik grup olan göçmen gençlere odaklanması ve sosyal medya bağımlılığının genç bireylerin benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlaması nedeniyle özel bir öneme sahiptir. Bu araştırma aracılığıyla, göçmen gençlerin sosyal medya kullanımını nasıl algıladıklarına dair daha derin bir anlayış kazanacağız.

Yaşanan bu gelişmeler ve dönüşümler ışığında, bu araştırmanın amacı sosyal medya bağımlılığının göçmen gençlerin benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemek ve bu iki faktör arasındaki ilişkinin doğasını araştırmaktır. Çağdaş verilerin edinilmesinin, göçmen lise öğrencileri üzerindeki sosyal medya bağımlılığının zararlı etkilerini azaltarak ve benlik saygısı alanında daha fazla çalışma için potansiyel yollar belirleyerek hem araştırmayı hem de pratik uygulamaları geliştireceği öngörülmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Bu araştırma Malatya ili sınırlıdır.
- Bu çalışma Türkiye'de ortaöğretim kademesine devam eden göçmen öğrenciler ile sınırlıdır.
- Bu çalışma devlet okullarında öğrenim gören göçmen öğrenciler ile sınırlıdır.
- Araştırmanın örneklem/çalışma grubu 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.

1.5. VARSAYIMLAR

- Araştırmada öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların öğrencilerin ölçülmek istenilen özellikleri yansıttığı varsayılmıştır.
- Veri toplama aracı olarak kullanılan Kişisel Bilgi Formu, Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin konunun kapsamına uygun ve yeterli olduğu varsayılmıştır.

- Araştırma dolayısıyla veri toplama araçlarından elde edilen verilerin güvenilir ve geçerli olduğu varsayılmıştır.

1.6. TANIMLAR

Sosyal Medya Bağımlılığı: Sosyal medya bağımlılığı, bilişsel, duygusal ve davranışsal deneyimler yoluyla başlayan ve nihayetinde bireyin sosyal işleyişini bozan bir bağımlılık biçimini temsil etmektedir (Ünal, 2015).

Benlik: Kişinin kendisi ile ilgili algıların, yüklemelerin, geçmiş yaşantıların, gelecekle ilgili amaçlarının ve sosyal rollerinin zihinde temsil edilişi, kavramsal ben olarak odaklaşmasıdır (İşmen & Aydın, 1996).

Benlik Saygısı: Kişinin kendisini benimseyip değer vermesi, kendisine güven ve saygı duyması, kişinin kendini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur (Yörükoğlu, 1989).

Göçmen: Çeşitli nedenlerle (çoğunlukla savaş, sağlık, güvenlik ve ekonomik nedenler) ikamet ettikleri ülkeyi gönüllü olarak terk eden, yasal yollarla başka bir ülkeye giren ve orada yasal olarak ikamet eden kişilere göçmen denir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2020).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde göç ve göçmenlik kavramı, sosyal medya araçları ve bağımlılığı, benlik saygısı başlıkları ele alınacaktır.

2.1. GÖÇ VE GÖÇMENLİK KAVRAMI

Göçmenlik Terimleri Sözlüğüne göre, bir bireyin göçmen olarak tanınması için, ev sahibi ülkede bir yıldan fazla ikamet etmesi gerekmektedir. Ancak, son zamanlarda Türkiye, başka yerlere göç etmeyi amaçlayanların yeni fırsatlar peşinde koşarken kısa bir süre kalmalarına olanak tanıyan bir geçiş ülkesi olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca bazı bireyler gönüllü olarak Suriye'ye dönmeden önce Türkiye'de sınırlı bir süre kalmayı seçebilmektedir. Özetlemek gerekirse, Yerleşim Yasası, Türkiye'deki Suriyelilerin çoğunun Türk kökenli olmaması nedeniyle göçmen olarak sınıflandırılmayacaklarını belirtmektedir. Ancak, Göçmenlik Terimleri Sözlüğü, bir yıldan fazla kalan tüm Suriyelilerin gerçekten göçmen olarak kategorize edilebileceğini belirtmektedir (Uluslararası Göç Hukuku, 2024).

2.1.1. Göçün Tanımı ve Türleri

Uluslararası Göç Örgütü'nün tanımına göre göç, "bir kişinin veya insan grubunun uluslararası bir sınırdan veya bir devlet içinde hareket etmesi" anlamına gelmektedir (IOM, 2019). En geniş yorumuyla bu kavram, çeşitli sosyal, ekonomik, politik veya çevresel faktörler nedeniyle bir coğrafi bölgeden diğerine taşınan bireyleri kapsamaktadır. İnsanların yerleşik ikamet yerlerinden, çoğunlukla olumsuz koşullar nedeniyle daha fazla konfor sağlayan varış yerlerine geçişini ifade etmektedir (Adıgüzel, 2019).

Tarih boyunca, hem bireyler hem de toplumlar göç olgusuyla çeşitli zaman dilimlerinde çeşitli biçimlerde karşılaşmışlardır. Tarihsel bir inceleme, bireylerin yerleşik ikametgahlarından farklı yerlere kalıcı veya geçici olarak taşınmak gibi çok sayıda nedenden dolayı göç ettiğini ortaya koymaktadır. Bu göç, kişisel tercihlerle

gönüllü olarak gerçekleşebilir veya kontrolleri dışındaki dış güçler tarafından zorlanarak istemsiz olarak gerçekleşebilir (Kaya, 2017).

Göç, bireylerin kalıcı veya geçici olsun, bulundukları ülkeden farklı bir ulusa, şehre veya kasabaya hareketini ve ardından yeni konumda ikamet etmelerini ve yerleşmelerini ifade etmektedir. Dahası, göç, antik çağlara dayanan insanlık tarihi boyunca sürekli olarak zorluklar ortaya çıkarmıştır (Bartram, Poros, & Monforte, 2019).

Göç, temelde bireylerin veya toplulukların mevcut ikametgahlarından, yakın veya uzak olsun, başka bir yere taşınması veya yerleşmesi olarak anlaşılır ve genellikle ekonomik veya politik faktörler tarafından teşvik edilir. Bu süreç geçici veya kalıcı yerleşimle sonuçlanabilir. Tarih boyunca göç, çeşitli koşullar ve olaylardan kaynaklandığı için çok sayıda düşünürü bu kavramla ilgilenmeye yönlendiren tekrar eden bir tema olmuştur. Sonuç olarak, göçü çevreleyen söylem çok çeşitli bakış açılarını ve yorumları kapsamaktadır. Kapsamlı etkileri göz önüne alındığında, göç olgusu sosyoloji, psikoloji, siyaset ve ekonomi gibi disiplinlerle kesişir ve bu alanlarda çeşitli yaklaşımlara yol açmaktadır (Adıgüzel, 2019).

Göç, çeşitli türleri kapsayan geniş kapsamlı bir tanıma sahip bir kavramdır. Bu türler arasında gönüllü göç, bir bireyin veya tüm bir ailenin gönüllü olarak ve daha iyi bir yaşam kalitesi arayışıyla yer değiştirmesini ifade etmektedir. Tersine, zorunlu göç, bireylerin siyasi huzursuzluk, ekonomik zorluk, kuraklık, kıtlık veya savaş gibi faktörler tarafından zorlanarak kendi istekleri dışında yer değiştirmesi durumunu tanımlanmaktadır. Zorunlu ve gönüllü göç arasındaki ayrımın ötesinde, göçler mesafeye göre de kategorilere ayrılmaktadır. Göç tek bir ülke içinde gerçekleştiğinde iç göç olarak adlandırılır; ulusal sınırları aşarak gerçekleştiğinde dış göç olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca, göç, harekete dahil olan birey sayısına göre de sınıflandırılabilir (İşcan, 2019).

Göç süreci tek bir birey tarafından gerçekleştirildiğinde bireysel göç olarak adlandırılmaktadır. Tersine, gruplar tarafından gerçekleştirildiğinde bu olguya kitlesel göç denir. Ayrıca, göç yasal ve yasadışı olmak üzere iki yasal sınıfa ayrılmaktadır. Yasa tarafından onaylanan göçler yasal veya düzenli göç olarak adlandırılırken, yasal izin

olmaksızın gerçekleşenler yasadışı veya düzensiz göç olarak adlandırılmaktadır. Bireylerin veya grupların hedef ülkelerine göç etmelerinin ardındaki motivasyonlara dayalı olarak çeşitli tanımlar ortaya çıkmıştır. Hedef ülke terimi, bireylerin veya toplulukların yerleşmeyi arzuladığı ülkeyi ifade ederken, kaynak ülke, onların geldiği ülkeyi ifade etmektedir. Dahası, geçiş ülkesi terimi, bir göçmenin, ister yasal ister yasadışı olarak göç ediyor olsun, nihai varış noktasına giderken geçtiği herhangi bir ülkeyi ifade etmektedir (İşcan, 2019).

2.1.1.1. Uluslararası Göç

Uluslararası göç kavramı, bireylerin uzak veya yakın yerlere yasal ve yasadışı hareketlerini kapsar ve ikamet değişikliğini ifade etmektedir. Tarihsel bir bakış açısı, uluslararası göç olgusunun İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra giderek daha görünür ve önemli hale geldiğini, doğasında bir dönüşüm ve oluşumunda belirgin bir artış olduğunu ortaya koymaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonrası, özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda, önemli can kayıplarıyla karakterize edildi. Kapitalist sistem, yönetim ve idaredeki değişimlerle birlikte birçok kişiyi göç etmeye zorlayan savaşların, istilaların ve sömürgeciliğin tırmanmasına katkıda bulunmaktadır. Göç, ekonomik, politik, toplumsal ve sosyal yönler de dahil olmak üzere çok çeşitli olguları etkileyerek çok sayıda sonuç doğurmaktadır. Küresel ölçekte, göç toplumları hem doğrudan hem de dolaylı yollarla etkilemektedir. Daha önce belirtildiği gibi, etkileri özellikle politik, sosyal, demografik ve ekonomik bağlamlarda belirgindir. Ayrıca göç kavramı, bireylerin veya grupların yalnızca fiziksel olarak bir yerden başka bir yere taşınmasını ifade etmenin ötesinde, toplumsal ilişkiler, sınıf ve statü, kültürel bütünleşme ve çatışma, örgütsel yapılar gibi toplumsal boyutları da kapsamaktadır (Kaya & Şahin, 2021).

Uluslararası göçe ilişkin bakış açılarını incelemek, kavramın yorumlarının değişebileceğini ortaya koymaktadır. Lewis, uluslararası göçü, bireyler veya gruplar olsun, nüfusların kendi ülkelerinin sınırlarının ötesine taşınması olarak tanımlamaktadır. Buna karşılık, Birleşmiş Milletler, uluslararası göç kavramının anlamlı olması için, bireylerin veya grupların kendi ülkeleri dışındaki bir ülkede, genellikle belirli nedenlerle, bir yılı aşan bir süre ikamet etmelerini gerektirdiğini şart koşmaktadır (Demirbağ, Ebru, & Kaya, 2016).

Uluslararası göç, hem gönüllü hem de gönülsüz hareketi kapsar. Gönüllü göç, daha iyi bir yaşam kalitesi veya daha iyi istihdam fırsatları arayışıyla kendi istekleriyle hareket etmeyi seçen bireylerin veya grupların yer değiştirmesini ifade etmektedir. Buna karşılık, zorunlu göç, çatışma, kıtlık veya doğal afetler gibi olumsuz koşullar nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalan bireylerin veya grupların hareketini tanımlamaktadır (Gür, 2019).

2.1.1.2. Düzensiz Göç

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK), düzensiz göçü göçmenlerin Türkiye'ye yasadışı gelişi, ülke içinde izinsiz yerleşmesi, yasadışı çıkışı ve izinsiz istihdamı olarak tanımlamaktadır (YUKK, 2013). Şanlıöz, düzensiz göçün, bireylerin veya grupların çeşitli sosyal, politik ve ekonomik nedenlerle, kalıcı veya transit olarak, farklı amaçlarla gerçekleştirdikleri hareketleri kapsadığını ileri sürmektedir. Bu tanımları analiz ettiğimizde, düzensiz göçün, bireylerin veya grupların yerleşim kararları üzerinde tam özerkliğe sahip olmadıkları, dolayısıyla yasadışı faaliyetlerde bulundukları ve bunun da hukuki değerlendirmeleri beraberinde getirdiği bir göç biçimini temsil ettiğini görmekteyiz. Türkiye bağlamında, düzensiz göç olgusu, ülkenin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında köprü görevi gören stratejik konumu nedeniyle, farklı refah düzeylerine sahip ülkeler arasında özellikle önemlidir (Tepealtı, 2019).

2.1.1.3. Transit Göç

Türkiye, jeopolitik konumu ve komşu ülkeleri etkileyen ekonomik zorluklar, siyasi meseleler, iç çatışmalar ve uluslararası savaşıardan etkilenecek hem yasal hem de yasadışı göç için bir varış noktası olarak hizmet vermektedir. Göçmenlerin geçici veya kalıcı olarak ikamet edebileceği bir yer olarak kabul edilmektedir. Transit göç, bir bireyin veya bir grubun hedef ülke olarak bilinen amaçlanan varış noktasına giderken geçici olarak bir ülkede ikamet ettiği süreci ifade etmektedir. "Transit göç" terimi kesin bir anlama sahip olmasa da, bir geçiş ülkesi kavramı için çeşitli tanımlar önerilmiştir. Bu tanımlardan biri, bir geçiş ülkesini kaynak ülke ile hedef ülke arasında bir kanal işlevi gören bir ülke olarak nitelendirmektedir (Tepealtı, 2019).

Göçmenlerin Türkiye'yi geçiş ülkesi olarak tercih etmelerindeki birincil etkenler, katı göç düzenlemeleri, vize sınırlamaları ve yetersiz göç uygulamalarına bağlanabilir. Ayrıca, ülke içinde akraba ve arkadaşların varlığı göçmenler için önemli bir motivasyon kaynağı olarak hizmet etmektedir. Kültürel yakınlık, düşük yaşam standartları ve kaçakçılık ağlarının yaygın varlığı, Türkiye'nin geçici bir sığınak olarak belirlenmesine daha da katkıda bulunmaktadır (Gülbüz & Çırak, 2021).

2.1.1.4. Zorunlu Göç

Bireylerin veya grupların hayatlarını ve gelecek nesilleri derinden etkileyen önemli bir göç biçimi zorunlu göçtür. Bu olgu, savaş, açlık veya kıtlık gibi çeşitli faktörler nedeniyle insanların istemsizce yer değiştirmesini içermektedir. Zorunlu göçün dikkat çekici bir özelliği, taşınmaya zorlananların isteklerine aykırı olmasına rağmen, bireylerin yine de yolculuğu yapmak zorunda olmasıdır. Bu özel göç türü, bireyleri zorlayıcı durumlara sokan, sıkıntılarına yol açabilecek baskı veya tehditler yaratan çatışma veya kıtlık gibi koşullardan kaynaklanmaktadır (Çiçekşöğüt, 2017).

IOM'nin belirttiği gibi, zorunlu göç, doğal güçler veya insan eylemleri tarafından kışkırtılan olaylar sonucunda bireylerin veya grupların yaşamlarını ve genel yaşam kalitelerini tehlikeye atabilecek zorunlu bir durum oluşturur. IOM bu göç biçimini şu şekilde tanımlamaktadır: "Doğal veya insani nedenlerle bireylerin veya grupların yaşamlarına ve refahlarına yönelik tehditleri içeren zorlayıcı bir unsur içeren bir göç hareketidir." (IOM, 2019).

Şanlıöz'ün da belirttiği gibi, Arap Baharı 2011'de Suriye de dahil olmak üzere birçok bölgeyi etkiledi ve bu da Suriye'deki olayları silahlı çatışmaların eşlik ettiği bir iç savaşa dönüştürdü. Bu iç savaşlar ve çatışmalar yalnızca doğrudan dahil olanları değil, aynı zamanda iradeleri dışında şiddete maruz kalan masum sivilleri de önemli ölçüde etkilemektedir. Bu tür durumlar ölümlere ve yaralanmalara yol açacak ve nihayetinde toplumsal refahı baltalayan sonuçlara yol açacaktır (Şanlıöz, 2016).

2.1.2. Göçmenlerin Psikolojik ve Sosyal Uyum Süreçleri

Göçmenlerin hem psikolojik hem de sosyal uyum süreçleri, bireysel ve toplumsal düzeylerde karmaşık dinamikleri kapsayan çok yönlü bir dönüşüm olarak

değerlendirilir. Psikolojik uyum, kayıplar, belirsizlikler, dil engelleri, kültürel farklılıklar ve göç yolculuğu boyunca ruh sağlığını etkileyen travmatik deneyimler gibi çeşitli faktörlerden etkilenir. Zorunlu göç geçiren bireylerin depresyon, anksiyete ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) gibi ruh sağlığı sorunlarının daha yüksek yaygınlıkta olduğu bildirilmektedir. Göçmenlerin psikolojik refahı, göçten önceki deneyimlerinin yanı sıra göçten sonra karşılaştıkları sosyal bağlamla da karmaşık bir şekilde bağlantılıdır. Bu bağlamda, kendilerine sunulan sosyal destek sistemlerinin etkinliği, göçmenlerin psikolojik dayanıklılığını artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Kaya, 2020).

Buna karşılık, sosyal uyum göçmenlerin yeni bir toplumda yerlerini oluşturmaları için gerekli sosyal, kültürel, ekonomik ve politik entegrasyonu kapsamaktadır. Bu süreç dil yeterliliği, işgücü piyasasına katılım, eğitim sistemine asimile olma, sosyal etkileşimler ve vatandaşlık haklarına erişim gibi çeşitli kritik faktörlerden etkilenmektedir. Ev sahibi toplumun göçmenlere karşı tutumu, mevcut ayrımcılık derecesi ve çoğulcu politikaların mevcudiyeti sosyal uyumun başarısını belirlemede çok önemlidir. Destekleyici bir sosyal ortam, sadece göçmen bireylerin aidiyet duygusunu besleyerek psikolojik iyilik hallerini iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda kültürel kimliklerinin korunmasına olanak tanıyan karşılıklı bir uyum sürecini de kolaylaştırmaktadır (Kılıç, 2018).

Süreç, özellikle çocuklar ve gençler için hem fırsatlar hem de riskler sunmaktadır. Eğitim kurumları, göçmen çocukların sosyal ve kültürel entegrasyonunu teşvik etmede çok önemlidir. Okullarda kapsayıcı eğitim politikalarının uygulanması, çeşitli dilsel ve kültürel geçmişlere sahip öğrencilerin sosyal kabulünü teşvik etmektedir. Ayrıca, göçmen kadınların hem ailevi ortamlarda hem de daha geniş toplumdaki sorumlulukları, uyum süreci boyunca belirgin zorluklar ortaya koymaktadır. Cinsiyete dayalı ayrımcılık ve sosyo-kültürel engeller, kadın göçmenlerin entegrasyonunu önemli ölçüde zorlaştırabilir. Sonuç olarak, göçmenlerin psikolojik ve sosyal uyum süreçleri, bireysel, yapısal ve sosyal faktörlerin bir araya gelmesiyle gerçekleşir ve kapsamlı politikalar aracılığıyla destek gerektiren çok boyutlu bir yolculuğu temsil edilir (Demir, 2017).

2.1.3. Göçmen Gençlerin Eğitim Hayatında Karşılaştıkları Zorluklar

Göçle ilgili araştırmaları gözden geçirdiğimizde, çoğunluğun göçmenlerin barınma, beslenme, ekonomik zorluklar, yoksulluk, ruh sağlığı sorunları ve kültürel çatışmalara odaklandığı, göçmen çocukların karşılaştığı eğitim zorluklarına ilişkin araştırmaların ise oldukça az olduğu ortaya çıkmaktadır. Mevcut eğitim çalışmaları, öncelikle öğretmenlerin ve tesislerin yetersizlikleri, okulların mali koşulları ve göçmen ailelerin çocukları için eğitim fırsatlarına erişimini çevreleyen koşullar üzerine yoğunlaşma eğilimindedir. Sonuç olarak, eğitim sistemi, müfredat ve yenilikçi eğitim metodolojileri ile ilgili daha fazla araştırmaya önemli bir ihtiyaç vardır. Bu çalışmanın bu konuda alana değerli bir katkı sağlaması beklenmektedir (Yılmaz, 2019)

Toplumların geleceği, özünde çocuk ve genç nüfuslarıyla bağlantılıdır. Bu bağlamda, çocuklar göç, savaş, doğal afetler ve salgın hastalıklar gibi küresel durumlarda öncelikli bir demografiyi temsil etmektedir. Önemli bir çocuk nüfusuna sahip ülkelerde, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümeleri ve gelişmeleri, hastalıklardan korunmaları ve eğitime erişim de dahil olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılamaları hayati öneme sahiptir. Son göç olayları ve çocukların karşılaştığı ilişkili zorluklar, küresel gündemde önemli konular haline gelmiştir. Okul çağındaki çocuklar için hayati alanlar olarak hizmet veren okul ortamları, eğitim süreci için temeldir. Bu ortamlar yalnızca öğrenme merkezleri değil, aynı zamanda çocukların ailelerinin dışında sosyalleştikleri birincil ortamlardır. Ne yazık ki, tüm çocukların temel hakkı olan eğitim için sığınmak olması gereken okullar, zaman zaman göçmen çocuklar için istenmeyen alanlara dönüşebilmektedir. Göç modellerinin daha yakından incelenmesi, çocukların etkilenenlerin önemli bir bölümünü oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Suriyeli göçmenlere odaklanan bir çalışma, bu nüfusun üçte birinin göçmen çocuklardan oluştuğunu göstermektedir. Bu çocuklar eğitim arayışlarında çok sayıda zorlukla karşı karşıya kalıyor ve zaman zaman bu zorluklar karşısında bunalıyorlar ve bu da eğitimlerinde kesintilere yol açmaktadır (Duruel, 2016).

Türkiye uzun zamandır göçten etkilenen bir ülkedir. Ülke, yıllar boyunca önemli iç göç zorluklarıyla karşı karşıya kalmış ve bu da uzun ve zorlu bir mücadeleye yol açmıştır. Çeşitli bölgelerdeki nüfus, kültür, siyaset ve ekonomideki sayısız değişimin etkisiyle Türkiye, özellikle gelir dağılımı, eğitim, eşit fırsatlar, kentsel yoğunlaşma ve

plansız kentleşme ile ilgili olarak gelişen demografik manzaranın olumsuz etkilerini azaltmak için çalışmıştır. İç göçün sonuçları dış göçün sonuçları kadar belirgin olmasa da, göçmenlerin yeni ortamlarının kültürüne, yapısına ve koşullarına uyum sağlamaları yıllar süren çabalarla başarılmıştır. Türkiye, iç göç zorluklarını tam olarak ele almadan önce bile, komşu ülkelerden kaçan bireyler için bir sığınak görevi görmüştür. Son yıllarda, Türkiye'nin coğrafi konumu hem göçmen nüfusunda hem de çeşitliliğinde bir artışa yol açmıştır. Sonuç olarak, göçle ilişkili karmaşık konular küresel gündemde önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır (İşigüzel & Baldık, 2019).

Literatürün incelenmesi üzerine, son on yılda bu konu üzerine yapılan çalışmalarda belirgin bir artış olduğu açıkça görülmektedir. Bu çalışmalar arasında yaygın bir odak noktası, göçmen çocukların kendi okullarındaki çeşitli zorluklara katkıda bulunduğu iddiasıdır. Göç, şüphesiz, birçok alanda zorluklar yaratır ve eğitim sistemi üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Dahası, yalnızca göçmen çocukların sorunlarla karşılaşmadığı, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve sınıf arkadaşlarının da farklı zorluklarla karşılaştığı kabul edilmektedir. Göçmen çocukların koşulları konusunda endişe duyabilirlerken, eğitim çerçevesindeki kesintiler aynı zamanda motivasyonlarını azaltabilir. Bu zorlukların kökenleri çok yönlüdür; bazıları göçmen öğrencilerin kendisinden, diğerleri yöneticilerin, öğretmenlerin ve akranların eylemlerinden ve diğerleri de eğitim sisteminden ve farklı sosyal veya kültürel bağlamlardan kaynaklanmaktadır. Göçmen çocukların karşılaştığı sorunlar genellikle okul kaydı ve kabul aşamasında başlar ve bu, uzun prosedürleri, ailelerin gerekli belgeleri edinmede karşılaştığı zorlukları, okul kabulünün reddedilme durumlarını ve kayıt sürecini zorlaştıran dil engellerini ve iletişim zorluklarını içerebilir. Okullar için kayıt sürecini takiben, yetersiz alan, kötü planlama, çok sayıda öğrenci, öğretmen eksikliği, yetersiz fiziksel koşullar ve aşırı kalabalık sınıflar gibi birkaç kritik sorun ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar, göçmen çocukların akranlarıyla birlikte devlet okullarına entegre edilmesinin çeşitli olumsuz sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir (Takır & Özerem, 2020).

Uyum sorununa katkıda bulunan önemli bir faktör, göçmen öğrencilerin akınının, ortaya çıkan kaos, aşırı kalabalık sınıflar ve idari zorluklar nedeniyle çocuklarının motivasyonunda ve başarısında düşüşe yol açabileceğinden korkan yerel ebeveynlerin

önyargılı algılarıdır. Hem okulda hem de evde çeşitli kültürlerin egemen olduğu bir ortamda gezinmeye çalışan çocukların zaman zaman kimlik krizleriyle karşılaştıkları belirtilmiştir (Takır & Özerem, 2020).

2.1.4. Türkiye’de Göçmenlerin Durumu

Türkiye, coğrafi konumu ve politikaları nedeniyle göçmenler için uzun süredir hem bir varış noktası hem de geçiş ülkesi olarak hizmet vermiştir. 2024 yılı sonu itibarıyla Türkiye’de geçici koruma statüsüne sahip Suriyelilerin sayısının 2.901.478 olduğu ve bir önceki yıla göre 313.302 kişilik bir düşüşü yansıttığı kaydedilmiştir. Bu nüfusun %74,5’ini kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır ve ortalama yaşları 21,7’dir. Göç İdaresi Başkanlığı tarafından sağlanan verilere göre, 2024 yılında 206.410 düzensiz göçmen tespit edilmiş olup, bazıları sınır dışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Ayrıca, aynı yıl içerisinde 121.695 Suriyeli gönüllü olarak ve güvenli bir şekilde anavatanlarına dönmüştür. Aşağıdaki tablo, 2023 itibarıyla Türkiye’de ikamet etmeye başlayan göçmenlere ilişkin verileri sunmaktadır (TÜİK, 2023).

Tablo 1 Türkiye’de İkamet Etmeye Başladığı Yıla, Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Göç Nüfus, 2023

İkamet Yılı	Cinsiyet	Toplam	Yaş												
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	+60
	Toplam	1570543	64 645	89 886	94 497	120 772	188 165	178 302	169 645	152 062	124 799	98 605	83 620	69 256	136 289
	Erkek	762 672	33 300	46 473	48 881	65 072	101 679	89 243	78 543	67 510	54 001	43 185	37 411	31 999	65 375
	Kadın	807 871	31 345	43 413	45 616	55 700	86 486	89 059	91 102	84 552	70 798	55 420	46 209	37 257	70 914
2023	Toplam	221 269	18 131	9 592	8 402	27 852	34 935	25 721	21 729	19 184	14 665	11 234	9 490	7 526	12 808
	Erkek	113 072	9 473	4 986	4 406	15 487	19 110	12 692	10 369	9 205	7 080	5 606	4 631	3 805	6 222
	Kadın	108 197	8 658	4 606	3 996	12 365	15 825	13 029	11 360	9 979	7 585	5 628	4 859	3 721	6 586
2022	Toplam	236 946	18 325	13 530	11 967	20 846	32 665	25 917	23 914	21 716	16 676	12 593	10 705	9 355	18 737
	Erkek	115 999	9 401	7 024	6 246	11 580	17 378	12 132	10 911	9 844	7 566	5 810	4 921	4 314	8872
	Kadın	120 947	8 924	6 506	5 721	9 266	15 287	13 785	13 003	11 872	9 110	6 783	5 784	5 041	9865
2021	Toplam	278 671	15 146	15 264	15 197	16 707	41 045	32 574	29 760	26 382	21 608	16 980	14 119	11 687	22202
	Erkek	132 279	7 698	7 828	7 773	9 036	22 699	15 217	13 215	11 266	8 824	7 113	5 960	4 995	10 655
	Kadın	146 392	7 448	7 436	7 424	7 671	18 346	17 357	16 545	15 116	12 784	9 867	8 159	6 692	11 547
2020	Toplam	115 858	7 643	6 623	5 885	5 183	11 839	14 089	13 758	11 784	9 576	7 454	6 423	5 434	10167
	Erkek	55 323	3 937	3 438	3 026	2 720	6 586	6 912	6 240	5 217	4 116	3 155	2 702	2 336	4 938
	Kadın	60 535	3 706	3 185	2 859	2 463	5 253	7 177	7 518	6 567	5 460	4 299	3 721	3 098	5 229
2019	Toplam	211 484	5 400	13 597	14 235	12 784	20 571	25 686	25 483	22 300	18 384	14 188	11 450	9 141	18 265
	Erkek	104 892	2 791	7 049	7 437	6 739	11 083	14 282	12 837	10 730	8 423	5 975	4 847	4 010	8 689
	Kadın	106 592	2 609	6 548	6 798	6 045	9 488	11 404	12 646	11 570	9 961	8 213	6 603	5 131	9 576
2018 ve öncesi	Toplam	506 315	-	31 280	38 811	37 400	47 110	54 315	55 001	50 696	43 890	36 156	31 433	26 113	54 110
	Erkek	241 107	-	16 148	19 993	19 510	24 823	28 008	24 971	21 248	17 992	15 526	14 350	12 539	25 999
	Kadın	265 208	-	15 132	18 818	17 890	22 287	26 307	30 030	29 448	25 898	20 630	17 083	13 574	28 111

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verileri esas alınarak 2023 yılı itibarıyla Türkiye'de ikamet etmeye başlayan göçmen nüfus incelendiğinde, toplam 1.570.543 kişinin Türkiye'ye yerleştiği görülmektedir. Bu nüfusun %52,3'ünü erkekler (820.643 kişi), %47,7'sini kadınlar (749.900 kişi) oluşturmaktadır. En önemli göç akınının 2023 yılında gerçekleşmiş olması ve 221.269 kişinin ülkeye giriş yapmış olması dikkat çekmektedir. Yaş gruplarına göre dağılımda ise 25-29 yaş grubunda 169.645 kişi ile en fazla göçün yaşandığı, bu durumun göç faaliyetinin ağırlıklı kesimini genç yetişkinlerin oluşturduğunu göstermektedir.

2023 yılı göç verilerinin özel olarak incelenmesinde, göç eden toplam birey sayısı 221.269 olup, bunların 114.161'i erkek ve 107.108'i kadındır. Göç edenler arasında baskın yaş grubu 35.721 bireyle 25-29 yaş grubu olup, bunu sırasıyla 20-24 ve 30-34 yaş grupları takip etmektedir. Buna karşılık, 2022 yılında kaydedilen göçmen sayısı 209.197 olup, 25-29 yaş grubu yine 34.301 bireyle en yüksek göç rakamını göstermektedir. Tüm göçmenlerin yaklaşık yarısı 20-39 yaş aralığında yer almaktadır, bu da Türkiye'ye göç eden bireylerin çoğunluğunun iş, eğitim veya evlilikle ilgili fırsatlar arayan genç yetişkinler olduğunu göstermektedir. 2021 yılı verileri, Türkiye'de toplam 202.974 kişinin ikamet etmeye başladığını ve 25-29 yaş grubunun (32.947 kişi) bir kez daha göç için en önemli demografik grup olarak ortaya çıktığını ortaya koymaktadır. Toplam göçmen sayısı 2020 yılında 157.649'a düşse de, özellikle 10-14 yaş grubunda belirgin bir artış olmuştur. Bu demografide, 5.183 çocuk Türkiye'ye taşındı ve bu yıl aile göçlerinde önemli bir artış olduğunu gösteriyor. 2019'da, toplam 214.854 kişi Türkiye'ye göç etti ve genç yetişkin yaş grubu o yıl için baskın segment olarak ortaya çıktı. 2018 ve öncesinden gelen tarihsel veriler, 604.315 kişinin Türkiye'de ikamet ettiğini ortaya koymaktadır. Bu nüfus içinde yaşlı göçmenlerin önemli varlığı özellikle dikkat çekicidir, çünkü 65 yaş ve üzeri yaklaşık 21.000 kişi bu grubun bir parçasıdır ve Türkiye'de ikamet eden uzun süreli göçmenler arasındaki yaşlanma eğilimini vurgulamaktadır.

Çeşitli yaş demografik özelliklerini değerlendirirken, 0-14 yaş grubunun yaklaşık 165.000 göçmenden oluştuğu, bunun da aile göçünün bu kategorideki çocukları önemli ölçüde etkilediğini gösterdiği belirtilmektedir. Yaklaşık 735.000 bireyle 15-34 yaş grubu göç eğilimlerinin ön saflarında yer almaktadır. Ayrıca, 35-64 yaş aralığında

yaklaşık 550.000 göçmen bulunurken, 65 yaş ve üzeri nüfus yaklaşık 120.000 kişiden oluşmaktadır. Bu bilgiler, Türkiye'ye gelen göçmenlerin çoğunluğunun ağırlıklı olarak genç ve çalışma çağında olduğunu ortaya koymaktadır; ancak, önemli sayıda yaşlı bireyin varlığı aile birleşimi ve uzun süreli yerleşime de bağlanabilir. Cinsiyet dağılımı açısından, kadın-erkek oranları her yıl oldukça dengeli kalmaktadır. Bununla birlikte, özellikle 20-39 yaş aralığındaki erkeklerin biraz daha fazla sayıda olması, erkeklerin iş veya bireysel göçe daha fazla eğilim gösterdiğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, Türkiye'ye göç örüntülerinin ağırlıklı olarak genç, üretken yaş gruplarında yoğunlaştığı, ancak aile birleşimi ve uzun süreli ikamet gibi faktörler nedeniyle çocukların ve yaşlıların da bu demografik dağılımda önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmaktadır.

Türkiye'de yakın zamanda yerleşen göçmen nüfusunun yaş gruplarının dağılımını incelerken, 15-19 yaş aralığı, özellikle lise çağındaki göçmen öğrenciler açısından önemli bilgiler sunmaktadır. 2023 itibarıyla Türkiye'de 15-19 yaş aralığında 94.987 göçmen ikamet etmektedir ve bunların 48.307'si erkek, 46.680'i kadındır. Bu demografik grup, toplam yabancı nüfusun yaklaşık %6'sını temsil etmektedir. Türkiye'de lise çağındaki göçmenlerin varlığı, eğitim politikaları ve toplumsal entegrasyon süreçleri ile ilgili olarak dikkatli bir değerlendirme gerektirmektedir. Özellikle, 15-19 yaş aralığındaki en yüksek göçmen akını 2023 yılında gerçekleşmiş ve 6.943'ü erkek, 6.517'si kadın olmak üzere toplam 13.460 kişiye ulaşmıştır. 2018 ve öncesinde gelen lise çağındaki göçmenlerin önemli sayıda olması, bu demografinin önemli bir bölümünün Türkiye'deki eğitim sistemine asimile olmuş ve hatta eğitimlerini tamamlamış olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, 2019 ve 2023'te gözlemlenen sayılardaki artış, yeni öğrenci gruplarının devam eden gelişini ifade ediyor. Bu istatistikler, lise çağındaki göçmen bireylerin Türkiye'nin eğitim sistemiyle etkileşime girmeleri için önemli bir potansiyelin altını çiziyor. Sonuç olarak, bu yaş grubuna özel dil desteği, psikososyal destek hizmetleri ve akademik uyum programları oluşturmak hayati önem taşımaktadır. Lise çağındaki göçmen öğrencilerin eğitim sistemine başarılı bir şekilde entegre edilmesi, kişisel başarıları ve kalıcı sosyal uyumları için hayati bir faktördür.

Türkiye'deki göçmenler, eğitim, sağlık ve istihdam gibi çeşitli alanlarda çok sayıda zorlukla karşılaşmaktadır. Özellikle geçici koruma statüsüne sahip kişiler, kalıcı bir statülerinin olmaması nedeniyle gelecekleri konusunda belirsizlikle boğuşmaktadır. Bu ikilem, hem göçmenlerin kendilerinin hem de ev sahibi toplumun sosyal uyum süreçlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Sonuç olarak, Türkiye'deki göçmenleri çevreleyen koşullar, hem niceliksel veriler hem de sosyal dinamikler açısından kritik bir sorun teşkil etmektedir. Göçmenlerin entegrasyonunu kolaylaştırmayı ve yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan kapsamlı politikalar formüle etmek esastır (Takır & Özerem, 2020).

Göçmenlerin zorluklarla karşılaştıklarında yardım isteyebilecekleri tek araç cep telefonlarıdır. Mülteciler kimlik veya kişisel eşyalar olmadan yolculuklarına başlayabilirken, bunu bir mobil cihaz olmadan yapamazlar. WhatsApp, Facebook ve Skype gibi uygulamaları kullanan göçmenler, zorluklar ortaya çıktığında birbirlerini derhal bilgilendirebilir ve grup iletişimleri yoluyla yardım isteyebilirler. Dünya çapında yürütülen çok sayıda çalışma ve araştırma, dijital iletişim araçlarının göçmenlerin bilgi edinmeleri, yeni diller öğrenmeleri, kültürel alışverişlerde bulunmaları ve uyum süreçlerini kolaylaştırmaları için hayati kaynaklar olarak hizmet ettiğini göstermektedir. Bu dijital platformların kullanımıyla göçmenler, varış yerlerini veya göç etmeyi arzuladıkları yerleri tanıyabilir, aynı zamanda dil becerileri kazanabilir ve kültürel etkileşimlerde bulunabilirler. Sonuç olarak, göçmenler arasındaki sosyal medya bağımlılığı olgusu sonraki konuda ele alınacaktır (Narmanlıoğlu & Bayrakçı, 2023).

2.2. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI

Başlangıçta eğlence için zararsız bir araç olarak görülen sosyal medya, tıpkı internet gibi, kullanıcı tabanı hızla genişleyip çeşitlendikçe önemli bir incelemeye tabi tutulmaktadır. Sonuç olarak, çeşitli sosyal medya platformları üzerine araştırmalar başlamaktadır. Bu çevrimiçi ortamlar, bir bireyin gerçek hayatının her yönünü etkileme kapasitesine sahiptir ve nasıl kullanıldıklarına bağlı olarak hem avantajlar hem de dezavantajlar sunmaktadır. İlk çalışmalar genellikle bu platformların kullanıcılara sunabileceği olumlu yönlere odaklandı. Ancak, araştırma odağında yakın zamanda bir değişim ortaya çıkmaktadır. Bilim insanları, sosyal medyayla aşırı

etkileşimin bireyler için ciddi sorunlara yol açabilecek olumsuz sonuçlara yol açabileceğini belirlemiştir. Aşırı sosyal medya kullanımından kaynaklanan sorunlar arasında akademik başarıda düşüş, yüz yüze etkileşimlerin kısıtlanması, asosyal davranışların yükselişi, kişilik tiplerinde değişimler, gerçeklikten kopukluk, sağlık sorunlarının ortaya çıkması, zararlı duygusal bağların gelişmesi, siber zorbalık ve siber kurbanlık vakaları, sanal cinsel karşılaşmalar, çocuk istismarı ve kötü zaman yönetimi yer almaktadır. Tüm bu zorluklar, genellikle bağımlılıkla ilişkilendirilen sosyal medyanın aşırı kullanımıyla bağlantılıdır. Davranışsal bağımlılığın bir biçimi olarak kategorize edilen sosyal medya bağımlılığı, önemli bir halk sağlığı endişesi oluşturmaktadır (Derevensky, Gilbeau, Marchica, & Richard, 2019).

Bağımlılık sadece maddelere karşı değil, aşırı kullanılan her şeye karşı da ortaya çıkmaktadır. Alkol, nikotin ve eroin gibi kimyasal maddeler de dahil olmak üzere bir bireye uyarım sağlayabilen her şeyden kaynaklanmaktadır. Davranışsal bağımlılıklar alanında, sosyal medya bağımlılığı psikoaktif maddelere bağımlılıkla aynı özellikleri paylaşmaktadır. Alkol veya uyuşturucu bağımlılığında olduğu gibi, davranışsal bağımlılıktan muzdarip kişiler fiziksel veya psikolojik zarar görmektedir. Amerikan Psikiyatri Birliği, sosyal medya bağımlılığını ele alan ilk kuruluştur. Ancak, sağlık otoritelerinin sosyal medya bağımlılığını önemli bir kamu endişesi olarak gecikmeli olarak kabul etmesi nedeniyle, sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır. Bunun büyük nedeni, bilimsel kuruluşların daha önce sosyal medya bağımlılığı için bir sağlık sorunu olarak kriterler ve semptomlar belirlememiş olmasıdır (Liao, Sher, & Liu, 2023).

2.2.1. Sosyal Medyanın Tanımı ve Yaygınlığı

Yeni iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, özellikle bilgisayar mimarisindeki değişiklikler, iletişim sektöründe önemli bir dönüşümün başlatılmasında etkili olmuştur. 1970'lerde başlayan ve 1990'larda hız kazanan İnternet kullanımı bu dönüşümü desteklemektedir. Hem yeni iletişim teknolojilerinin yükselişi hem de İnternet'in artan kullanımı, bilginin yayılmasını artırıp kolaylaştırarak zaman ve mekan kısıtlamalarını etkili bir şekilde ortadan kaldırmaktadır (Peker, 2017).

Kullanıcılar, kayıt ilkesine göre çalışan sosyal medya araçlarını kullanarak kişisel bilgilerle dolu profiller oluşturulmaktadır. Bu dijital alan, kişilerin fotoğraflar, videolar ve ses dosyaları dahil olmak üzere çeşitli konular veya etkinlikler hakkında bilgi ve fikir alışverişinde bulunmalarını sağlamaktadır. Bu platformlar aracılığıyla, kişiler bu araçları kullanan diğer kişilerle etkileşime girebilir, gerçek hayattaki ilişkilerini sürdürebilir ve isterlerse sitedeki tanımadıkları kişilerle etkileşime girerek bağlantılarını genişletilmektedir (Boztepe, 2014).

Sosyal medyanın önemli bir yönü, kullanıcıların kendilerini çevrimiçi olarak diğerlerine daha belirgin bir şekilde sunabilme yeteneğidir. Bireyler, etkileşimde bulundukları platformlar aracılığıyla profillerini geliştirebilir ve diğer kullanıcıların gönderileriyle beğeni ve yorum yaparak etkileşim kurabilirler. Sonuç olarak, sosyal medyayı kullanma eğilimi, bireysel tercihlere uyacak şekilde kişiselleştirilmesine bağlıdır (Yavuz & Sezen, 2018).

İletişim, sanal paylaşımı ve çoklu kullanımları kolaylaştıran, sürekli aktif ve sürekli güncel kalan hayati araçlar olarak hizmet veren sosyal medya araçları tarafından önemli ölçüde dönüştürülmüştür. Gün boyunca, bireyler düşüncelerini sosyal medya aracılığıyla ifade etmektedir. İnsanlar sosyal medya aracılığı ile tartışmalara katılmakta ve bu düşüncelerle ilgili fikirler sunmaktadır. Sosyal medya araçlarının amacı yalnızca sohbet etmek ve paylaşmaktan öteye uzanmaktadır. Kullanıcılar toplumları hakkında fikir edinebilir, güncel olaylar hakkında bilgi sahibi olabilir, yeni arkadaşlıklar kurabilir, çeşitli kurumlarla tanışabilir ve sundukları hizmetler hakkında bilgi edinebilirler (Kırık A. M., 2017).

2.2.1.1. Sosyal Medya ve Özellikleri

Sosyal medyanın kalbinde, tüm kitle iletişim araçlarında olduğu gibi, insan unsuru yatmaktadır. Yayın için belirli kaynaklara güvenmesi ve ağırlıklı olarak maddi bir üretim süreci nedeniyle genellikle "endüstriyel medya" olarak adlandırılan geleneksel medyanın aksine, sosyal medya kullanıcı odaklı bir iletişim platformu olarak tanımlanabilir. Bu ayrım, internet bağlantısı olan herhangi bir bireyin erişimine, içerik paylaşımına ve katılımına izin veren açık yapısından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, sosyal medya ile geleneksel medya arasındaki temel fark, sosyal medyanın

"insan duygularını ve davranış stillerini" benimsemesidir. Esasen, bireyler sosyal medyada arkadaşlıklar kurmak, başkalarıyla duygu ve düşüncelerini ifade etmek ve profesyonel bir şekilde iş yapmak dahil olmak üzere hemen hemen tüm sosyal davranışlarda bulunmaktadır (Güçdemir, 2017).

Geleneksel medya, sosyal medyayla birçok ortak özelliğe sahip olsa da, "yeni"yi "eski"den ayıran önemli ayrımlar vardır. Sosyal medya ve dijital pazarlama alanında akademik araştırmalar yapan İngiliz yazar ve dijital pazarlama uzmanı Anthony Mayfield, 2008 yılında yayınladığı "Sosyal Medya Nedir" başlıklı yazısında, sosyal medya kavramını ana hatlarıyla açıklayarak beş temel özelliği vurgulamıştır (Mayfields, 2018).

- **Katılım Özelliği:** Sosyal ağlar, kullanıcıların gönderilere yorum yaparak, çeşitli sayfaları takip ederek vb. etkileşimde bulunmalarını sağlayarak medya ile hedef kitlesi arasındaki ayrımı ortadan kaldırmaktadır.
- **Açıklık Özelliği:** Sosyal medyadaki önemli miktarda içerik, yorum yapma ve düşünce ve duyguları paylaşma gibi geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla kullanıcı katılımını teşvik etmektedir. Tersine, belirli içerikler kullanıcının üyelik durumuna bağlı olarak kısıtlı katılım seçenekleri sunmaktadır.
- **Kendini İfade Edebilme Özelliği:** Mayfield, geleneksel medyanın sağladığı kısıtlı etkileşim seçeneklerinin aksine, sosyal medyanın kullanıcıların sosyal ağlar üzerine kurulu diğer bireyler ve topluluklarla iki yönlü iletişim kurmasını sağladığını belirtmektedir. Bu ağlar, kullanıcılar arasında kişisel düşüncelerin ve duyguların herhangi bir zaman veya mekan kısıtlaması olmaksızın anında paylaşılmasını kolaylaştırır.
- **Topluluk Özelliği:** Sosyal medya, ortak özelliklere sahip insanları birbirine bağlayarak sosyal toplulukların yaratılmasına yol açmaktadır. Bu sosyal grupların üyeleri, ortak ilgi alanlarıyla uyumlu devam eden iletişimde bulunabilir ve birbirleriyle içerik alışverişinde bulunmaktadır.
- **Sürekli Bağlantılı Olma Durumu:** Sosyal medya, sanal ağ üzerinden içerik ve kullanıcıları birbirine bağlayarak çeşitli ağları iç içe geçirir ve bağlantılar üzerinden iletişim kanallarını sürekli genişletiyor (Mayfields, 2018).

Sanal bir iletişim aracı olan sosyal medya, bireylerin internet tabanlı çevrimiçi platformlarda bağlantı kurmasını ve birlikte vakit geçirmesini sağlamaktadır. Bu dijital alanda bilgi ve veri alışverişini kolaylaştırmanın ötesinde, sosyal medyanın çerçevesi kullanıcıların birbirleriyle sürekli iletişim kurmasını sağlamaktadır (Güçdemir, 2017).

2.2.2. Sosyal Medya Araçları

Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması günlük bir olaydır. Bu uygulamalar arasında en geniş kullanıcı tabanına sahip olanlar arasında Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, TikTok, Twitch, podcast'ler ve bloglar yer alır. Bu ortamlar aracılığıyla bireyler çeşitli içerik ve bilgileri paylaşma olanağına sahip olmanın yanı sıra ilgilerini çeken materyalleri keşfetme ve bunlarla etkileşim kurma fırsatına da sahiptir (Kayabaş, 2018).

2.2.2.1. Facebook

Mark Zuckerberg, Facebook'u Şubat 2004'te yalnızca Harvard öğrencilerine özel bir sosyal ağ platformu olarak kurmuştur. Bir yıl içinde ağ, önce Boston'daki kurumları ve ardından Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm okulları kapsayacak şekilde genişlemiştir. Facebook uygulamasının üniversite öğrencileri arasındaki ilk popülaritesi, kısa bir süre içinde kullanımını önemli ölçüde genişletmiştir. Daha önce yalnızca üniversiteye bağlı e-posta adresleri aracılığıyla üyeliğe izin veren platform, 2006'da eğitim geçmişlerine bakılmaksızın tüm kullanıcılara erişilebilir hale gelmiştir. Öğrenciler dışında genel halka açılması, uygulamanın daha geniş bir kitle tarafından hızla keşfedilmesini kolaylaştırmıştır. Şu anda, güncel istatistiklere göre, Türkiye'de Facebook uygulamasının 38 milyon kayıtlı kullanıcısı vardır (Peker, 2017).

Eğitim, istihdam ve ilişki durumu gibi çeşitli kişisel ayrıntıları kapsayan bir profil oluşturduktan sonra Facebook, kullanıcılara tanıdıkları veya yabancılarla bağlantı kurma şansı sağlamaktadır. Aynı zamanda, katılımcılara arkadaşlarının profil duvarlarına yazarak, gönderileri beğenerek, yorum yaparak ve ilgi tabanlı gruplardaki tartışmalara katılarak çok sayıda kişiyle etkileşim kurma olanağı sağlanır. Dünya çapında çeşitli yerlerden kişiler, yaş, cinsiyet, ırk veya dinden bağımsız olarak Facebook uygulamasına kaydolmaktadır (Çalışkan & Mencik, 2015).

2.2.2.2. Twitter

Twitter, 2006 yılında kurulmuş, kullanıcıların 140 karakterlik bir sınır içinde düşüncelerini ifade etmelerine, yaymalarına ve iletmelerine olanak tanıyan bir mikroblog platformudur. Bu tweet'lerin içeriği genellikle bireylerin çeşitli konulardaki görüşlerini, güncel olaylarla ilgili güncellemeleri, eleştirileri ve açıklamaları kapsar. Diğer sosyal medya platformlarından farklı olarak Twitter, kullanıcıların kapsamlı kişisel bilgileri ifşa etme zorunluluğu olmadan etkileşimde bulunmalarına olanak tanıyan anonim profiller oluşturma seçeneği sunmaktadır. Kullanıcıların kimliklerinden ziyade ifadelerinin özüne vurgu yapılması, bireylerin günlük deneyimlerini, duygularını ve düşüncelerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmektedir. Ayrıca Twitter, haber yaymak, kolektif eylemi harekete geçirmek ve kamuoyunu şekillendirmek için hayati bir araç görevi görmektedir. Son istatistikler, Türkiye'deki Twitter kullanıcılarının sayısının 13.600.000 milyon olduğunu göstermektedir (Uluç & Yarcı, 2017).

2.2.2.3. Youtube

2005 yılında kurulan YouTube, kullanıcıların kendi kanallarında canlı yayın yapmalarını ve hem amatör hem de profesyonel video kayıtlarını paylaşmalarını sağlayan bir video içeriği platformudur. Kullanıcılar kendi kanallarında yayın yapmanın yanı sıra başkalarının kanallarına abone olma, videolarını izleme, etkinliklere katılma ve yorum bırakma olanağına sahiptir (Kaçar, 2020).

YouTube, kapsamlı video içerik teklifleri ve en çok kullanılan video platformu statüsü nedeniyle, bireysel kullanıcıların yanı sıra küresel işletmeler için de bir odak noktası haline gelmektedir. Profesyonel bir bağlamda, YouTube, pazarlamacıların ve reklamverenlerin platforma dahil edilmesi için onayıyla, görüntülü reklamlar, atlanabilir reklamlar ve atlanamayan reklamlar dahil olmak üzere çeşitli reklam biçimleri sağlayan bir uygulama olarak hizmet etmektedir. Ayrıca, YouTuber olarak bilinen içerik oluşturucular için canlı yayınlar kolaylaştırmaktadır. Aynı şekilde, televizyon ve haber kanallarının canlı yayınlarını doğrudan YouTube kanallarına aktarmalarına izin verilmektedir. Güncel istatistiksel veriler, Türkiye'de 50 milyon 600 bin YouTube kullanıcısı olduğunu göstermektedir (Pınarbaşı & Astam, 2021).

2.2.2.4. Instagram

Instagram, kullanıcıların metinsel içeriğe vurgu yaparken resim ve video paylaşmasına olanak tanıyan bir sosyal medya platformu olarak hizmet etmektedir. Bu uygulama aracılığıyla, kullanıcılar kendi fotoğraf albümlerini düzenleme olanağına sahiptir ve bu albümler başkalarının da erişimine açılmaktadır. Ayrıca, kullanıcılar gönderilerine metin ve belirli #hashtag'ler ekleyerek aynı #hashtag altında paylaşılan içerikleri keşfedebilirler. Ayrıca, Instagram uygulaması kullanıcıların paylaşılan gönderileri “beğenme” ve “yorum yapma” işlevleri sağlamaktadır (Gruzd, Lannigan, & Quigley, 2018).

2010 yılında kurulan Instagram, mobil tabanlı bir sosyal medya uygulaması olarak başlamaktadır. Ancak, yaygın popülaritesi bilgisayar tabanlı cihazlarda daha fazla kullanıma yol açmaktadır. Başlangıçta öncelikle bireysel kullanıcılar için özellikler sağlasa da, platform giderek pazarlama ve satış amaçları için ticari işletmeler tarafından benimsenmiştir. İşlevsellikleri geliştikçe, Türkiye'de Instagram uygulamasının kayıtlı kullanıcı sayısı 46 milyona çıkmıştır (Perea, Bonson, & Bednarova, 2021).

2.2.2.5. WhatsApp

WhatsApp, kullanıcıların metin, resim, video, belge, konum ve sesli mesajlar gibi çeşitli medyaları iletmesine olanak tanıyan tamamlayıcı bir mesajlaşma uygulaması olarak hizmet vermektedir. Metinsel, görsel ve ses içeriğine vurgu yapmasının yanı sıra, uygulama hem sesli hem de görüntülü aramalar için işlevler sağlamaktadır. Şirket, gizlilik ve mahremiyet ilkelerine öncelik vererek, tüm kullanıcı iletişimlerinin uçtan uca şifreleme hizmetiyle korunmasını sağlamaktadır. Bağlantıyı sürdürmek için temel bir araç olarak WhatsApp, mobil cihazların önemli bir özelliği olarak öne çıkar ve bireyler arasında ses veya video yoluyla sorunsuz iletişimi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, kullanıcılar özel bir QR kodu kullanarak WhatsApp masaüstü uygulamasına ve çevrimiçi sürümüne erişebilirler (Montag, ve diğerleri, 2015).

2.2.2.6. Tik Tok

TikTok, 2015 yılında Çin’de kurulan sosyal video paylaşım uygulamasıdır. TikTok uygulamasının kullanıcıları bir dakikadan kısa süren kısa videolar oluşturabilir. Bu videolarda yer alan içerikler, müziğe ayarlanmış skeçler, dans ve şarkı performanslarının yanı sıra güzel sanatlar, gastronomi ve eğitim materyallerine adanmış hesapları kapsamaktadır. Kullanıcı tarafından oluşturulan videolar, çeşitli metinler ve #hashtag'ler kullanılarak kamuya açık alanda kategorize edilmektedir. Ayrıca, TikTok kullanıcılara canlı yayın yapma olanağı sağlamaktadır. TikTok, 2020 yılında küresel olarak en çok indirilen uygulama olarak ortaya çıktı ve yalnızca ilk çeyrekte 315 milyon indirmeye ulaşmıştır. Platformun kullanıcı tabanı ağırlıklı olarak genç bireylerden oluşuyor ve katılım oranı %70’tir (Kaya, 2021).

2.2.3. Sosyal Medya Bağımlılığının Belirtileri ve Sonuçları

Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, ekonomik uygulamaları, eğlence ve merakı giderme kapasiteleri ve kolay erişilebilirlikleri sonucunda "sosyal medya bağımlılığı" olgusu kaçınılmaz hale gelmiştir. Birçok kişi sosyal medya hesaplarıyla günün başında, boş zamanlarında ve yatmadan hemen önce etkileşime girmektedir. Özellikle zamanın kısıtlı olduğu ve önemli görevlerin olduğu durumlarda, bireylerin eğlence ve merakla yönlendirilen sosyal medyaya dikkatlerini yönelttikleri ve önemli sorumluluklara konsantre olmada zorluklar yaşadıkları durumlar vardır. Çoğunlukla ergenleri etkileyen bu sorun, hem sağlığımız hem de psikolojik refahımız için potansiyel riskler oluşturmaktadır (İliş & Gülbahçe, 2019).

Sosyal medya bağımlılığı, bilişsel, davranışsal ve duygusal süreçlerden kaynaklanan, meşguliyet, ruh hali düzenleme zorlukları, tekrarlayan davranışlar ve bir bireyin günlük varoluşunun çeşitli yönleri arasında çatışmalar gibi komplikasyonlara yol açan psikolojik bir sorun olarak kabul edilebilir; buna profesyonel, akademik, kişisel ve sosyal alanlar dahildir. Sosyal medyada aşırıya kaçmak, kişilerarası ilişkileri olumsuz etkileyebilir ve ayrıca beslenme ve uyku gibi temel fizyolojik ihtiyaçların ihmal edilmesine neden olmaktadır. Sosyal medya kişinin (Wang, 2020);

- Günlük iş ve eylemlerini engelliyorsa,
- Sosyal medya hesaplarını kontrol etmediği her an endişelenip huzursuzluk hissi yaşıyorsa,
- Sosyal medya kullanımına bağlı olarak akademik başarısı etkileniyorsa,
- Sanal durumları gerçeklikten ayıramıyorsa,
- Algı eksikliği, dikkat dağınıklığı yaratıyorsa,
- Daha önce normal olan vücut fonksiyonlarında sonradan ortaya çıkan bir bozulmaya yol aıyorsa, bu durum hastalığın bağımlılık noktasına geldiğine işarettir (Uslu, 2021).

Özetle, sosyal medyanın aşırı kullanımı günlük işlev bozukluklarına, bedensel fonksiyonlarda aksamalara, akademik başarısızlıklara, kişilerarası ilişkilerde çatışmalara, algı ve konsantrasyon eksikliğine, artan huzursuzluğa ve duygusal bozukluklara yol açmaktadır. Bu durum "sosyal medya bağımlılığı" olarak sınıflandırılmaktadır. Sonuç olarak, sosyal medyaya bağımlılık, bireylerin psikolojik, sosyal, akademik ve fiziksel refahını olumsuz yönde etkileyen önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle genç nüfus arasında giderek yaygınlaşan bu bağımlılık, gerçeklikten kopmaya, iletişim becerilerinin bozulmasına ve benlik saygısının azalmasına neden olmaktadır. Ayrıca, bu olgu akademik performansın azalması, dikkat eksikliği ve uyku bozuklukları gibi sonuçları da kapsamaktadır. Bu nedenle, hem kişisel gelişim hem de toplum sağlığının korunması için hayati önem taşıdığından, sosyal medyayla bilinçli, sınırlı ve dengeli bir şekilde etkileşim kurmak çok önemlidir (Uslu, 2021).

2.2.4. Sosyal Medya Bağımlılığının Ergenler zerindeki Etkisi

Son yıllarda teknolojideki gelişmelerle birlikte bireylerin internet kullanımına ayırdıkları sürede de belirgin bir artış gözlemlenmektedir. 2023 TÜİK verilerine göre 16-74 yaş aralığındaki bireylerde internet kullanım oranı 2022'de %85'ten 2023'te %87,1'e yükselmiştir (TÜİK, 2023).

İnternetle yoğun bir şekilde ilgilenen bireyler, zamanlarının çoğunu bu platformlara ayırmaktadır. Bu platformların çeşitliliğinin yedi ila yetmiş yaş aralığındaki kullanıcıları kapsadığı ve çektiği bilinmektedir. Yeşilay'ın bilimsel

kurulunun bir üyesi, dijital uygulamalardaki artışın bireyler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Dijital uygulamalara erken yaşta maruz kalmanın çeşitli gelişim alanlarını etkilediğini ileri sürmektedir. Gençler arasında sosyal medyanın düzenlenmemiş kullanımı, fiziksel, psikolojik, sosyal, zihinsel ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkilemektedir (Arıcak, 2023).

Bu dönemde ergenlik çağındaki göçmen çocuklarda sosyal medya bağımlılığının getirdiği artan talepler, kimlik arayışı, aidiyet ihtiyacı ve toplumsal kabul arayışı, onların psikolojik gelişimlerini ve sosyal uyum süreçlerini olumsuz etkilemektedir.

2.3. GÖÇMEN GENÇLERDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI

Bireylerin kültürel, sosyal ve dijital etkileşim biçimleri küreselleşme ve göç hareketlerindeki artışla kökten dönüştürülmüştür. Özellikle genç göçmenler arasında, hem köken ülkeleriyle hem de içinde yaşadıkları yeni toplumla etkileşim kurmak için çeşitli iletişim araçları kullanılmaktadır. Bu çerçevede, sosyal medya kimlik oluşturma alanı, bağlantı ağı ve göçmen gençler için sosyal aidiyeti teşvik etme aracı olarak hizmet vermektedir. Dijital platformlar, bu genç bireylerin kültürel kimliklerini korumalarını sağlarken aynı zamanda yeni bir kültürel ortama entegrasyonlarını kolaylaştırmada etkilidir (Schwemmer & Ziewiecki, 2018).

Göçmen gençler, sosyal medyayı başlıca iki temel amaç için kullanırlar: birincisi, köken ülkeleriyle bağlarını korumak; ikincisi, içinde bulundukları toplum içinde sosyal kabul görmektedir. Bu bağlamda, sosyal medya hem kültürel devamlılığı hem de kültürlerarası etkileşimi kolaylaştıran bir kanal görevi görmektedir. Örneğin, bu genç bireyler anavatanlarının dili, müziği, mizahı ve geleneksel yönleriyle etkileşim kurarak kimliklerini sürdürebilirler. Tersine, ev sahibi ülkelerindeki içeriklerle etkileşim, entegrasyon sürecine yardımcı olmaktadır (Schwemmer & Ziewiecki, 2018).

Bununla birlikte, göçmen gençler tarafından sosyal medyanın kullanımı her zaman olumlu sonuçlar vermez. Bazı durumlarda, kültürel çatışmaları şiddetlendirebilir, dışlanma duygularını besleyebilir veya kimlik karmaşasına katkıda bulunabilir. Göçmen gençler genellikle kendilerini iki ayrı kültür arasında sıkışmış

halde bulurlar; bu durum dijital ortamda da yansıtılır. Örneğin, köken ülkelerinin normları ile içinde bulundukları toplumun değerleri arasında bir denge kurmakta zorlanabilirler; bu mücadele, hem fiziksel dünyada hem de çevrimiçi ortamda öz algılarında bozulmalara yol açabilir (Şanlıöz, 2016).

Ayrıca, sosyal medyada karşılaşılan ırkçılık, ayrımcılık veya ötekileştirme gibi olumsuz deneyimler göçmen gençleri etkileyebilir. Sonuç olarak, bu bireyler sosyal medyayla etkileşimlerini sınırlamayı veya dijital alanlarda daha pasif bir rol benimsemeyi seçebilirler. Bununla birlikte, bazı durumlarda sosyal medya bir direniş platformu olarak hizmet edebilir; göçmen gençler, kimliklerini ve kültürel miraslarını dijital yollarla sergileyerek seslerini ifade etme fırsatını yakalayabilirler (Şanlıöz, 2016).

Sonuç olarak, sosyal medya göçmen gençler arasında bireysel kimliklerin gelişimi ve sosyal entegrasyon süreçleri üzerinde karmaşık etkiler uygulamaktadır. Bu platformların sunduğu fırsatlar ve riskler göz önüne alındığında, göçmen gençlerin sosyal medya kullanım kalıplarının kapsamlı bir analizini yapmak çok önemlidir, çünkü bu hem sosyal bilim literatürü hem de uygulamalı sosyal politika araştırması için önemli bir değere sahiptir (Takır & Özerem, 2020).

2.3.1. Göçmen Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları

Göçmen gençler arasında sosyal medya kullanımını çevreleyen alışkanlıklar, yaşadıkları sosyo-kültürel geçişten önemli ölçüde etkilenmektedir. Yeni bir ülkeye uyum sağlama sürecinde olan bu bireyler, hem kimliklerini şekillendirmek hem de geçmişleriyle bağlarını korumak için sosyal medyayı bir araç olarak kullanmaktadır. Çeşitli sosyal medya platformları aracılığıyla, göçten önceki deneyimlerini hatırlarken aynı zamanda kendilerini yeni çevrelerinde ifade edebilmektedirler. Örneğin, ana dillerinde üretilen içeriklerle etkileşime girerek kültürel değerlerini sürdürebilirken, aynı zamanda yeni toplumlarının dilinde iletişim kurarak sosyal kabul görebilirler. Bu şekilde, sosyal medya, iki kültür arasında gezinmeleri ve denge kurmaları için hayati bir araç görevi görmektedir (Narmanlıoğlu & Bayrakçı, 2023).

Aynı zamanda, sosyal medya göçmen gençler arasında sosyalleşme ve aidiyet duygusunun geliştirilmesi için bir platform işlevi görmektedir. Özellikle akran baskısı

ve dışlanma gibi zorluklarla karşılaşan genç bireyler için sosyal medyada benzer deneyimleri paylaşan diğer kişilerle etkileşim kurmak izolasyon duygularını hafifletmeye yardımcı olabilir. Bu etkileşim duygusal dayanıklılıklarını artırabilir ve daha büyük bir güvenlik duygusu yaratabilir. Bununla birlikte, bu davranışlar kontrolden çıktığında dijital bağımlılık, çevrimiçi alanlarda ayrımcılık veya zorbalık gibi olumsuz sonuçlara yol açabilir. Uzun süreli ekran maruziyeti ayrıca akademik performansın azalmasına ve çeşitli fiziksel sağlık sorunlarına da neden olabilir. Sonuç olarak, göçmen gençlerin sosyal medya alışkanlıkları, kültürel geçişleri sırasında hem yararlı hem de potansiyel olarak tehlikeli bir kaynak olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle, ailelerin, eğitimcilerin ve sosyal hizmet görevlilerinin bu süreci dikkatlice gözlemlmeleri ve genç bireylerin dijital ortamla olumlu bir ilişki geliştirmelerine yardımcı olmaları hayati önem taşımaktadır (Çetin, 2021).

2.3.2. Sosyal Medyanın Göçmen Gençlerin Kimlik Oluşumuna Etkisi

Günümüzde sosyal medya, Türkiye'de ikamet eden göçmen bireyler için kimlik oluşturma sürecinde hayati bir işlev görmektedir. Hem geçiş hem de varış ülkesi olarak hareket eden bir ülke olarak Türkiye, çeşitli göçmen profillerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu çeşitliliğin ortasında sosyal medya, göçmenlerin kültürel kimliklerini korumalarına yardımcı olurken aynı zamanda Türk toplumuyla etkileşimler yoluyla yeni kimliklerin yaratılmasını teşvik eden önemli bir dijital platform olarak ortaya çıkmıştır. Göçmen bireyler, kendi ana dillerinde içerik üretmek için Instagram, Facebook, YouTube, TikTok ve Twitter gibi sosyal medya platformlarını kullanarak kültürel değerlerini koruyor ve diaspora topluluklarıyla bağlantılarını güçlendiriyorlar. Bu dijital etkileşim, kültürel aidiyet duygusunu sürdürmede önemli bir rol oynarken aynı zamanda Türkiye'nin sosyal ve kültürel normlarına aşina olmaya yardımcı olmaktadır (Bozdağ & Smets, 2017).

Sonuç olarak, bireyler kökenlerini yeni ortamlarının değerleriyle birleştiren melez kimlikler geliştirebiliyorlar. Ancak sosyal medya göçmenler için görünürlüğü artırırken, dijital ayrımcılık, nefret söylemi ve marjinalleşme gibi zorlukları da beraberinde getirmektedir. Özellikle, göçmenlere yönelik olumsuz kamu algılarının sosyal medyada yankılandığı durumlar, göçmen bireyler arasında kimlik çatışmalarına, psikolojik gerginliğe ve sosyal dışlanmaya yol açmaktadır. Bununla

birlikte, birçok göçmen için sosyal medya, destek ağları kurmak ve seslerini yükseltmek için bir platform sağlıyor ve böylece kimliklerinin yeniden inşasında özgürleştirici bir rol oynamaktadır (Korkmaz, 2019).

2.3.3. Sosyal Medyanın Göçmen Gençlerin Sosyal Uyumundaki Rolü

Sosyal medya, Türkiye'de ikamet eden göçmen gençlerin sosyal uyum süreçleri üzerinde hem destekleyici hem de karmaşık etkiler üretebilen önemli bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Dijital platformlar aracılığıyla genç göçmenler, kültürel kimliklerini ifade edebilir ve Türkiye'deki akranlarıyla etkileşim kurarak yeni sosyal ağlar oluşturabilirler. Bu etkileşim, dil yeterliliklerini geliştirmede, yerel kültürel normları özümsemeye ve toplumla daha sağlıklı ilişkiler kurmada önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle Instagram, TikTok ve YouTube gibi zengin görsel-işitsel içeriklerle karakterize edilen platformlar, göçmen gençlerin deneyimlerini anlatabilecekleri ve toplumun çeşitli kesimleriyle ortak noktalar bulabilecekleri dijital sosyalleşme alanlarına dönüşmüştür. Ancak, bu platformlarda karşılaşılan dijital dışlanma, nefret söylemi veya ayrımcı dil gibi olumsuz deneyimler, gençlerin sosyal uyumunu olumsuz etkileyebilir ve içe dönüklük, kimlik karmaşası veya toplumsal yabancılaşma gibi sorunlara yol açabilir. Bununla birlikte, çok sayıda göçmen genç için sosyal medya, yeni toplumda yerlerini oluştururken kültürel bağlarını korumalarına olanak tanıyan bir kanal görevi görmektedir. Bu bağlamda sosyal medyanın hem bir fırsat hem de potansiyel bir risk olarak değerlendirilmesi, göçmen gençlerin sosyal uyum süreçlerinde karşılıklı bir dinamik oluşturulması gerekmektedir (Çağlar & Uludağ, 2022).

Göçmen gençlerin sosyal medyayı kullanmalarıyla ilgili benlik saygıları, öz algıları ve sosyal çevrelerinde deneyimledikleri kabul düzeyiyle karmaşık bir şekilde bağlantılıdır. Sosyal medya platformlarındaki beğeni, takipçi ve yorum sayısı gibi faktörler, bu genç bireylerin öz değer algılarını etkilemede önemli bir rol oynamaktadır. Onaylayıcı etkileşimler benlik saygısını artırabilirken, olumsuz geri bildirimler öz güvenlerini baltalama potansiyeline sahiptir (Smets & Leurs, 2018).

2.4. BENLİK

2.4.1. Benlik Kavramı

Benlik kavramı, bir bireyin kendi varlığını, kimliğini, düşüncelerini, duygularını ve eylemlerini anlama ve ifade etme yolculuğunu kapsamaktadır. Bu kavram, bir bireyin kendisi hakkında sahip olduğu farkındalık, değerlendirme ve anlayışla bağlantılı birleşik bir bütünü temsil etmektedir. Benlik kavramı, bir kişinin kendi kimliği hakkındaki hislerini ve düşüncelerini içerir ve kim olduğunu, inançlarını, duygusal deneyimlerini ve değerlerini keşfetme sürecini göstermektedir. (Park, King, Meyers, & Rodda, 2022).

Yaşam boyunca yaşanan deneyimler, ilişkiler, kültürel etkiler ve bir dizi başka faktör, benlik kavramının oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Tipik olarak, olumlu bir benlik kavramı, bir bireyin genel psikolojik refahını artırmaktadır. Buna karşılık, araştırmalar, olumsuz bir benlik kavramının düşük benlik saygısı, depresyon, kaygı ve çeşitli diğer psikolojik sorunlarla ilişkili olduğunu göstermektedir (Mestre Bach & Potenza, 2023).

2.4.2. Benlik Gelişimi

Benlik, bir bireyin iç dünyasını nasıl algıladığını ve kendini nasıl değerlendirdiğini ve analiz ettiğini içermektedir. Horney'e göre, gerçek bir benliğe sahip olmak, bir kişinin bağımsız olarak seçimler yaptığı ve bu seçimlerin sonuçlarının sorumluluğunu kabul ettiği bir durumu ifade etmektedir. Amerikalı psikolog ve filozof William James, yaygın olarak benlik kuramı olarak adlandırılan benlik kavramı üzerine yaptığı çalışmayla tanınmaktadır (İmanoğlu, 2021).

Benlik fikri, bir bireyin yaşamış deneyimleri aracılığıyla gelişir. Rahimdeki en erken anlardan itibaren, yaşam deneyimlerimiz yakalanır ve benlik oluşumunun başlangıcını işaretlemektedir. Yaşam boyunca, bir kişi sürekli olarak kimliğiyle ilgili tekrarları kaydetmektedir. Benlik, bu yaşam deneyimleri aracılığıyla kişisel tercihlerin yanı sıra onu besleyen çevresel uyaranlarla da etkileşime girmektedir (Güz & Şahin, 2018).

Benlik kavramı, bir bireyin kendine ilişkin algısını şekillendiren duyguları veya hisleri kapsarken, benlik saygısı bireyin kendi değeriyle ilgili düşüncelerine aittir. Kişinin kendisi hakkında olumlu düşünceler, özellikle bir kişi ulaştığı benlik-

durumunu takdir ettiğinde, özsaygıya yol açmaktadır. Daha basit bir ifadeyle, istenen benlik-durum ile mevcut benlik-durum arasındaki uyum ne kadar fazlaysa, bireyin benlik-saygı seviyesi o kadar yüksek olmaktadır (İmanoğlu, 2021).

2.5. BENLİK SAYGISI

Benlik saygısı ya da özdeğer duygusu, “self-esteem”in bir karşılığı olarak dilimizde kullanılmakta olan bir terimdir. Kişinin kendi güçlü yanlarını ve yeteneklerini var oldukları gibi tanınmasını ve kabul etmesini kapsamaktadır. Benlik saygısı, bir kişinin saygı, sevgi ve güven açısından kendisi hakkında nasıl hissettiğini yansıtmaktadır. Bu kavram doğuştan gelmez. Bir kişinin yaşamı boyunca gelişen öğrenilmiş bir süreçtir (Kaya & Saçkes, 2004).

Benlik-kavramın çerçevesi, benlik saygısının gelişimi için olmazsa olmazdır. Benlik ve benlik saygısı arasında pozitif bir korelasyon vardır. Hem benlik-kavram hem de benlik-saygı kişisel değerlendirmelerde kullanılmaktadır. Ayrıca, bireyler arasında farklı değerlendirmeler bulunabilir. Her kişi toplumsal bağlamının özelliklerini bünyesinde barındırmaktadır. Bu etkileşimler bireysel değerlendirmelere yol açmaktadır. Sonuç olarak, bu değerlendirmelerde ele alınan durumlar benzer olsa da, benlik-saygı değerlendirmelerinin farklılık gösterdiği açıktır (Kirel, Kayaoğlu, & Gökdağ, 2013).

Benlik saygı üç seviyeye ayrılır: düşük, orta ve yüksek. Yüksek benlik saygısına sahip olanlar, başarı potansiyellerine güçlü bir şekilde inanmaktadır. Önemli bir özgüven sergilerler ve hayata karşı olumlu bir bakış açısına sahiptirler. Bunun tersine, düşük benlik saygısına sahip bireyler düşük benlik güvenle mücadele eder ve başarılı olma yeteneklerine olan inançları eksiktir. Genellikle daha olumsuz düşüncelere ve kendini küçümseyen ifadelerle sahiptirler. Bu arada, bu iki uç arasında kalan bireyler orta benlik saygısına sahip olarak sınıflandırılmaktadır. Bu bireyler düşük veya yüksek benlik saygısının özelliklerini sergilemezler (Karaoğlu, 2019).

2.5.1. Benlik Saygısının Gelişimi

Dünyaya gelen yeni doğmuş bir bebek henüz benlik kavramını oluşturmamıştır. Bu kavram, sosyal çevre içindeki çeşitli deneyimler, olaylar ve

etkileşimler yoluyla yavaş yavaş şekillenmektedir. Doğumdan sonra, kendini geliştirme yolculuğu 2 ila 3 aylık yaşlar arasında başlamaktadır. Bebek, kendisi ile sosyal olarak etkileşimde bulunduğu dış dünya arasında ayırma yapma yeteneğini bu dönemde kazanmaktadır. Bir bireyin benlik kavramının evrimi, aile, arkadaşlar ve yakın sosyal çevre için önemli bir değere sahiptir. Çocuğun çevresiyle kurduğu etkileşimler ve iletişim, gelecekteki kişiliğini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle çocuğun ergenlik dönemi kurduğu iyi ilişkiler benliğinin kimlik karmaşası yaşamadan oluşmasını sağlamaktadır. Ergen için olumlu arkadaşlık ve aile ilişkileri benlik saygısının yüksek olmasıyla ilişkili olduğu bilinmektedir (Çaplı, 2019).

Araştırmalar, düşük benlik saygısına sahip kişilerin genellikle gerçekçi olmayan düşük veya aşırı yüksek hedefler seçtiğini göstermektedir. Her iki senaryoda da, bu hedeflere ulaşamama kayıp ve hayal kırıklığı duygularına yol açmaktadır. Bireylerin geliştirdiği benlik algılar, eylemlerine karşı benimsedikleri tutumlardan etkilenmektedir. Bir kişi kendini standart ölçütlere göre değerlendirmede muhtemelen olumsuz benlik saygısı ve yetersizlik duygularının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Benlik kavramının gelişimiyle birlikte ortaya çıkan benlik saygısının, bir çocuğun bebeklikten itibaren sürekli ve tutarlı sevgi, şefkat ve ilgi görme ihtiyacının temeliyle geliştirildiği belirtilmiştir. Bir bireyin kendi kimliğini benimsemesi, değerini takdir etmesi ve gelecekteki yetişkin rollerine hazırlanırken bu yönlerini geliştirmesi için, çocukluk ve ergenlik döneminde oluşan benlik saygısı ve kimlik önemli bir öneme sahiptir (Sevim & Artan, 2021).

2.5.2. Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler

Benlik saygısı, bireyler arasında farklılık gösterir ve aynı kişi için hayatın çeşitli aşamalarında da dalgalanmaktadır. Bireylerin benlik saygısını etkileyen birden fazla faktör vardır (Sevim & Artan, 2021).

2.5.2.1. Sosyoekonomik

Maddi kazancın artması ile birlikte yaşam standardında buna karşılık gelen bir iyileşme olur ve bu da çevredeki ortamda, şehir özelliklerinde, yaşam tarzında ve

mallarda değişikliklere yol açmaktadır. Ergenler için, finansal koşullar benlik saygısındaki dalgalanmaları önemli ölçüde etkilemektedir. Sosyoekonomik statüdeki bir düşüş yetersizlik hissine ve benlik değerde bir düşüşe neden olurken, sosyoekonomik statüdeki artış daha fazla benlik saygısına teşvik etmektedir (Karaoğlan, 2019).

2.5.2.2. Cinsiyet

Yapılan araştırmalarda cinsiyet statüsünün çocukluk benlik saygısını etkilediğini ve çeşitli sonuçlar bildirildiğini göstermektedir. Çoğu çalışmada, erkekler kızlara kıyasla daha yüksek benlik saygısı seviyeleri sergilerken, bazı araştırmalar kızların erkeklerden daha fazla benlik saygısına sahip olduğunu ileri sürmektedir. Az sayıda çalışma, benlik saygının cinsiyetten etkilenmediğini göstermektedir. Ayrıca, ebeveynlikteki cinsiyet farklılıklarının kişinin benlik duygusunun gelişimini etkilediği gözlemlenmiştir (Çıkmaz, 2020).

2.5.2.3. Yaş

Benlik saygısı yaş merceğinden incelerken, ergenlik yıllarındaki bireylerin sınıf ve yaşlarındaki ilerlemeye karşılık gelen bir benlik saygısı artışı yaşadıkları bulunmuştur. Ayrıca, bir bireyin yaşındaki bir artışın artan benlik saygı ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Çıkmaz, 2020).

2.5.2.4. Aile

Bireylerde benlik saygısının temeli öncelikle aile birimi içinde oluşturulur. Ebeveyn tutumları, davranışları ve tepkileri benlik saygısını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bir çocuk aileden ve arkadaşlarından sevgi ve onay aldığıında, bu olumlu bir benlik imajı teşvik eder ve sağlıklı bir benlik saygısının gelişmesine yol açmaktadır. Tersine, çocuk için önemli olanlar onları tanımaz veya değer vermezse, eleştiri, reddedilme veya ihmal ile sonuçlanırsa, çocuğun olumsuz benlik saygısını geliştirmesi muhtemeldir. Raporlar, çocukluk döneminde travmatik olumsuz deneyimler yaşayan bireylerin daha sonraki yaşamlarında çok sayıda psikolojik ve fizyolojik zorlukla karşılaşabileceğini göstermektedir (Güler, 2020).

2.5.3. Yüksek Benlik Saygısı

Benlik saygısı, bir kişinin benlik kavramının değerlendirici bir yönü olarak hizmet eder, kendilerine atadıkları öznel değer derecesini yansıtır ve iyi bir benlik saygısına sahip olmak, sağlığı geliştirici davranışların benimsenmesini ve refahın sürdürülmesini kolaylaştırmaktadır. Yüksek benlik saygısı, kişisel kimliğe bağlı olarak kişinin kendisine karşı bilinçli bir olumlu tutum sergilemesiyle karakterize edilmektedir. Yüksek benlik saygısına sahip bireyler, yeteneklerine karşı daha güvenli ve iyimser bir inanç sergileme eğilimindedir. Ancak, mevcut literatürün kapsamlı bir incelemesi, aşırı yüksek benlik saygısının sınırlı avantajlar sunabileceğini, benlik saygısı hareketinin etkinliği ve daha geniş bir kavram olarak benlik saygısının genel geçerliliği hakkında sorular ortaya çıkardığını göstermektedir (Çıkmaz, 2020).

2.5.4. Düşük Benlik Saygısı

Düşük benlik saygısı ile bireyin ruh sağlığı ve genel refahı üzerindeki zararlı etkiler arasındaki bağlantı önemlidir. Depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları, riskli davranışlar ve sosyal işlev bozukluğu gibi sorunlara katkıda bulunan bir faktör olarak hizmet etmektedir. Bermudez ve diğerlerine göre (2019), düşük benlik saygısına sahip bireylerin yüksek riskli cinsel aktivitelere katılma olasılığı daha yüksektir. Bununla birlikte, olumsuz davranışsal sonuçlar yalnızca düşük benlik saygısından ziyade, olumlu benlik değerlendirmelerden ve kibir, hak sahibi olma, aşırı inatçılık ve aşırı özgüven gibi özelliklerden de kaynaklanmaktadır (Bermudez, ve diğerleri, 2019).

Zihinsel bir bozukluğun gelişimi ve devamı, bir tür kırılabilirlik olarak görülebilen düşük benlik saygısıyla desteklenmektedir. Ayrıca zihinsel sağlık sorunları da benlik saygısını azaltmaktadır. Kırılabilirlik modeline göre, düşük benlik saygısı veya olumsuz benlik algısı bir tür bilişsel kırılabilirlik olarak kabul edilmektedir. Düşük benlik saygısına sahip bireylerin müdahaleci düşünceler ve işlevsiz bilgi işleme deneyimleme olasılığı daha yüksektir ve bu da depresyona yatkınlıklarını artırmaktadır (Güler, 2020).

2.5.5. Ergenlik Dönemi ve Benlik Saygısı

Ergenlik dönemi, bir bireyin hayatında önemli fiziksel ve zihinsel dönüşümlerle karakterize edilen hayati bir gelişim aşamasını temsil eder. Ergenlik olarak bilinen bu aşama, çocukluktan yetişkinliğe geçişi kapsamaktadır. Genellikle hızlı fiziksel değişikliklerle başlayan ergenlik, zamanla bireyin psiko-sosyal olgunlaşmasıyla birlikte ilerlemektedir. Vücut imajındaki değişimler, hormonal dengedeki dalgalanmalar ve dış görünüme ilişkin farkındalık, bireylerin kendilerini nasıl gördüklerini önemli ölçüde etkileyebilir. Sonuç olarak, ergenlik dönemindeki benlik saygısı özellikle hassas ve esnek bir yapıya sahiptir (Özoğlu, 2019).

Benlik saygısı, bireyin olumlu veya olumsuz öz değerlendirmelerinin oluşumuyla içsel olarak bağlantılıdır. Ergenlik döneminde geliştirilen benlik saygısı, kişinin kendi değerini, yeterliliğini ve sevilebilirliğini nasıl algıladığını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu öz duygusu, sosyal bağlantılar kurma, risk alma isteği, karar alma süreçleri ve duygusal zorluklarla başa çıkma yeteneği dahil olmak üzere çeşitli davranışları önemli ölçüde etkilemektedir. Yaşamın tüm aşamalarında hayati bir faktör olarak kabul edilen benlik saygısını, problem çözme yaklaşımlarının ve özellikle ergenlik yıllarında kimliğini oluşturma biçiminin temel bir göstergesi olarak hizmet etmektedir (Özoğlu, 2019).

Ergenlik, psikolojik, biyolojik, sosyal ve bilişsel dönüşümlerin aynı anda meydana gelmesiyle karakterize edilen çok yönlü ve gelişen bir evreyi temsil etmektedir. Bu evre boyunca bireyler kimliklerini, inançlarını ve toplum içindeki arzu edilen rollerini anlamaya çalışmaktadır. Kendini keşfetme yolculuğu genellikle sosyal baskılar, arkadaşlıklardaki zorluklardan etkilenir ve bunların hepsi ergenin öz algısını önemli ölçüde etkileyebilir. Yüksek benlik saygısına sahip olanlar bu zorluklarla daha sağlıklı bir şekilde başa çıkma eğilimindeyken, düşük benlik saygısına sahip bireylerin daha yüksek düzeyde kaygı, depresyon ve sosyal geri çekilme yaşama olasılığı daha yüksektir (Parman, 2021).

Sonuç olarak, ergenlik yıllarında özsaygının geliştirilmesi, bir bireyin yaşamı boyunca devam eden kimliğinin temel bir yönünü oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu kritik dönemde bireylerin özsaygısını destekleyecek olumlu sosyal ortamlar, besleyici aile ilişkileri ve etkili iletişim ortamları oluşturmak çok önemlidir.

2.5.6. Sosyal Medya Bağımlılığı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki

Sosyal medya deneyimi, kendini sunma için yeni bir çerçeve oluşturur. Çoğunlukla tek taraflı olan kitle iletişim araçlarının aksine, sosyal medyanın etkileşimli yapısı kullanıcı katılımını gerektirir ve mümkün kılmaktadır. Sosyal medya kendini ifade etme platformu ve alt sınıfların statülerini iddia etmeleri için bir araç olarak hizmet ederken, aynı zamanda ekonomik olarak dezavantajlı bireylere görünüşleri, giyimleri ve tüketim alışkanlıkları konusunda ek baskılar uygulamaktadır (Miller, ve diğerleri, 2018).

Kitle iletişim araçlarında tasvir edilen bireyler belirli bir kopuklukla karakterize edilir. Tersine, sosyal medya daha yakın, tanıdık ve günlük bireylerle etkileşimi teşvik eder, bu da benlik saygısını etkileyen temel bir faktör olan sosyal karşılaştırmaya olan eğilimi artırmaktadır. Görsel iletişimle yoğun bir şekilde ilgilenen sosyal medya kullanıcıları, iletilen mesajlardaki incelikleri ve aldatmacaları algılamakta sıklıkla başarısız olmaktadır. Sonuç olarak, sosyal karşılaştırmaya girdiklerinde, başkalarının daha mutlu, daha zengin ve daha çekici görüldüğü sonucuna varabilirler. Dahası, sosyal medyayı ve sosyal karşılaştırmayı inceleyen başka bir çalışma, sosyal doğrulamayı amaçlayan içerik oluşturmanın izleyicide kıskançlık ve kaygı duyguları yarattığını ve bunun da döngüsel bir tepkiye yol açtığını göstermektedir. Sonuç olarak, sosyal karşılaştırmaların kapsamını genişleten sosyal medya, benlik saygı, beden imajı ve fiziksel görünüm algılarını çevreleyen konularla karmaşık bir şekilde bağlantılıdır (Irgıt, Çakmak, & Kaynak, 2022).

Yapılan çalışmalar sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasında dikkate değer bir ters korelasyon olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu ilişkinin nedensel doğası belirsizliğini korumaktadır ve sosyal medya bağımlılığının mutlaka azalmış benlik saygısına yol açmayabileceğini; bunun yerine, düşük benlik saygısına sahip bireylere iletişim ve bağlantı için ek bir yol sağlayabileceğini öne sürmektedir. Bu bağlam çerçevesinde çerçevelenen bir dizi çalışmada, sosyal medya kullanımı ile genel yaşam memnuniyeti veya mutluluk arasında önemli bir ilişki gözlemlenmemiştir. Dahası, bazı çalışmalar olumsuz etkiler bildirirken ve meta analizler hem olumlu hem de olumsuz sonuçları ortaya koyarken, sosyal medya kullanımının belirli durumlarda olumlu yaşam deneyimlerinden uzaklaşabileceği

bulunmuştur. Ayrıca sosyal medya mevcut eşitsizlikleri daha da kötüleştirebilir; çekici, zengin ve sosyal açıdan ayrıcalıklı kişiler, benlik saygılarını artıracak ve narsistik eğilimleri besleyecek şekillerde sosyal medyayla etkileşime girebilirken, bu açılardan dezavantajlı olanlar etkileşimlerini öz değerlerine yönelik bir tehdit olarak algılayabilirler. Sonuç olarak, sosyal medya kullanımının avantajlı konumda olanlar için olumlu, dezavantajlı konumda olanlar için ise olumsuz etkiler doğuracağı öngörülmektedir. Bireylerin idealize edilmiş öz-tasarımları, onları kabul edenlerin kendi eksikliklerine ve yetersizliklerine odaklanmasına yol açabilir ve bu da olumsuz bir duygusal duruma neden olabilir. Sonuç olarak, sosyal ağlar kabul ve aidiyet ihtiyacıyla ilgili amaçlanan sonuçları elde etmekte yetersiz kalmaktadır (Hou, ve diğerleri, 2019).

2.5.6.1. Sosyal Medya Bağımlılığının Benlik Saygısına Etkisi

Sosyal medya bağımlılığı, sosyal medya platformlarının aşırı ve kontrol edilemeyen kullanımıyla karakterize edilen ve bireylerin benlik saygısını önemli ölçüde etkileyen psikolojik bir durum olarak kabul edilir. Bu platformlar, sürekli karşılaştırmaya davet eden içerikler sunmaktadır. Özellikle fiziksel görünüm, yaşam tarzı ve başarı ile ilgili idealize edilmiş temsiller, kullanıcıların yetersizlik duyguları yaşamasına yol açabilir. Sonuç olarak, bu fenomen, öz değerlerini genellikle aldıkları beğeni, yorum ve takipçi miktarına göre değerlendiren genç bireyler arasında, benlik saygısında bir düşüşe neden olmaktadır. Araştırmalar, sosyal medya bağımlılığındaki artışın, benlik saygısında belirgin bir düşüşle ilişkili olduğunu göstermektedir. Tersine, sosyal medya bilinçli ve ölçülü kullanıldığında, kişinin sosyal çevresiyle daha fazla etkileşimi teşvik ederek benlik saygısını artırmaktadır. Bu nedenle, sosyal medyanın kullanılma biçimi ve bireyin kullanımının ardındaki niyeti, benlik saygısını etkileyen kritik faktörler olarak ortaya çıkmaktadır (Irgıt, Çakmak, & Kaynak, 2022).

Sosyal medya kullanımı ve benlik sunumunun benlik saygısını arttırabileceğine yönelik tahmin ve araştırmalar da mevcuttur. Bu olgu, sosyal medyanın empatik eğilimleri azaltırken aynı anda kendine karşı narsistik bir meşguliyeti artırmasına bağlanabilir. Bireyler dikkatlerini içe doğru yönelttikçe, hem benlik saygıları hem de narsistik özellikleri artabilir. Orth ve Robins (2014), sosyal medyanın önemli bir kültürel ilerlemeyi temsil ettiğini ve bu platformlarda kendini sunma eğiliminin

artmasının benlik saygıda daha olumlu bir eğilime yol açabileceğini öne sürmektedir. Bununla birlikte, sosyal karşılaştırma dinamikleri, bu senaryonun evrensel bir gelişmeye yol açmak yerine, avantajlı konumlardaki kişiler için olumlu sonuçlar verirken dezavantajlı bireyler ve gruplar için olumsuz etkiler üretme olasılığının yüksek olduğunu göstermektedir (Çömlekçi & Başol, 2019).

2.5.6.2. Benlik Saygısının Sosyal Medya Kullanımını Etkileme Biçimleri

Benlik saygısı, bir bireyin öz değerlendirmelerinden kaynaklanan kendi değerine ilişkin algıyı ifade etmektedir. Yüksek benlik saygısına sahip olanlar kendilerini yeterli, değerli ve kabul edilebilir olarak görürken, düşük benlik saygısına sahip bireyler kendileri hakkında daha olumsuz bir görüşe sahip olma eğilimindedir. Çağdaş dijital ortamda, sosyal medya platformları bireylerin öz algılarını etkileyen ve aynı zamanda bu algılardan etkilenen önemli bir alan olarak hizmet etmektedir. Bu çerçevede, benlik saygı bireylerin sosyal medya platformlarındaki kullanım alışkanlıkları ve davranış kalıpları üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olmaktadır (Aydoğan, 2024).

Yüksek benlik saygısına sergileyen bireyler, sosyal medya platformlarında daha gerçek, otantik ve spontane içerikler yayınlamaya eğilimlidir. Bu bireyler, çevrimiçi ortamlarda onaylanma ihtiyacı duymadan düşüncelerini ve deneyimlerini özgürce ifade ederler. Onlar için, sosyal medyaya ayrılan zaman öncelikle bilgi edinme, sosyal ilişkileri sürdürme veya boş zaman aktivitelerinin tadını çıkarma gibi işlevleri yerine getirir. Sonuç olarak benlik saygısı, sosyal medya kullanımını kontrollü ve psikolojik açıdan sağlıklı bir düzeyde tutma becerisini destekler (Aydoğan, 2024).

Öte yandan, düşük benlik saygısına sahip bireyler için sosyal medya, dış onay arayışının bir aracı haline gelebilir. Beğeniler ve yorumlar gibi görünür etkileşimler, bu bireylerin değer duygusuna katkıda bulunan temel bileşenleri temsil edebilir. Sonuç olarak, paylaşılan içerik, toplumsal beklentilerle daha yakından uyumlu olan idealize edilmiş ve zaman zaman gerçekçi olmayan yönler içerebilir. Düşük benlik saygıya sahip bireyler genellikle sosyal karşılaştırmaya eğilim gösterirler. Sonuç olarak,

hayatlarını başkalarının hayatlarıyla karşılaştırdıklarında yetersizlik duyguları yaşayabilirler (Suveren & Zeren, 2021).

Benlik saygısının sosyal medya etkileşimini etkileyen ek bir önemli yönü, çevrimiçi bir kişiliğin oluşturulmasıdır. Düşük benlik saygı yaşayan bireyler, kendilerini sosyal medya bağlamlarında daha başarılı, memnun veya çekici olarak göstermek için tasarlanmış davranışlarda bulunarak gerçek kimliklerinden uzaklaşabilirler. Bu tür bir öz sunum, kısa vadede olumlu tepkiler uyandırabilirken, kişinin gerçek benliği ile dijital temsili arasındaki uzun vadeli uyumsuzluk, birey için içsel çatışmaya ve psikolojik gerginliğe yol açmaktadır (Suveren & Zeren, 2021).

Sonuç olarak, bireylerin sosyal medyadaki olumsuz deneyimlere tepkileri benlik saygılarından önemli ölçüde etkilenmektedir. Yüksek benlik saygıya sahip olanlar genellikle olumsuz yorumlar veya siber zorbalık vakaları karşısında daha fazla dayanıklılık gösterirken, düşük benlik saygıya sahip bireyler kendilerini bu karşılaşmalardan daha derinden etkilenmiş bulabilir ve bu da potansiyel olarak azalan öz değerlerini daha da kötüleştirebilir. Bu bağlamda, benlik saygı, birey için sosyal medya etkileşiminin psikolojik sonuçlarını etkileyen temel bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Özkök, 2019).

2.5.6.3. Göçmen Gençlerde Bu İlişkinin Özgün Yönleri

Göçmen gençlerde sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı arasındaki ilişki, genel ergen nüfusundan farklı olarak bazı özgün yönler taşımaktadır. Bu özgünlükler, göçmen gençlerin kültürel kimlik arayışı, sosyal dışlanma riskleri, aidiyet duygusu ve entegrasyon süreci gibi kendilerine has deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. Göçmen gençler, iki farklı kültür arasında kimliklerini inşa etmeye çalışırken sosyal medya, hem geldikleri ülkenin kültürel değerlerini korumalarına hem de yaşadıkları yeni toplumun normlarına uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Bu melez kimlik süreci, sosyal medya bağımlılığını artırabilir çünkü gençler kendilerini ifade edebilecekleri, kabul görebilecekleri ve ait hissedebilecekleri dijital alanlarda daha fazla vakit geçirme eğilimindedir. Ayrıca, göçmen gençler yerli akranlarına göre daha fazla sosyal dışlanma ve ayrımcılık riskiyle karşı karşıya kalabilir, bu da onların sosyal medya üzerinden sosyal kabul arayışlarını yoğunlaştırmalarına yol açmaktadır.

Beğeniler, yorumlar ve takipçi sayısı gibi sanal geri bildirimler, benlik saygılarını geçici olarak artırsa da, uzun vadede gerçek sosyal destekten yoksun kalmak olumsuz psikolojik etkilere neden olmaktadır (Sucu & Gündüz, 2019).

Sosyal medya bağımlılığı aynı zamanda yalnızlık duygusunu azaltmak için bir kaçış aracı olarak da kullanılmaktadır. Ancak bu durum, gerçek ilişkiler yerine sanal ilişkilerin ön planda olmasına yol açar ve benlik saygısının yüzeysel bir şekilde gelişmesine neden olmaktadır. Göçmen gençler sosyal medyada iki yönlü bir entegrasyon sergiler: Hem anavatanlarına bağlı kalmak isterler, hem de yeni topluma uyum sağlama çabası gösterirler. Bu durum, kimlik karmaşasına yol açabilir ve benlik saygısının inişli çıkışlı bir seyir izlemesine neden olmaktadır (Sucu & Gündüz, 2019).

Göçmen ailelerin genellikle sosyal medya konusunda daha geleneksel ya da denetleyici bir tutum sergilemesi, gençlerin dijital alanı gizli bir özgürlük alanı olarak görmesine ve burada daha fazla vakit geçirmelerine yol açmaktadır. Aile ile yaşanan iletişim kopukluğu, benlik saygısının sağlıklı gelişimini engelleyebilir. Sonuç olarak, göçmen gençlerin sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı gelişimi, yalnızca bireysel değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle şekillenen özgün bir yapıdadır. Bu nedenle, bu gençlere yönelik psikososyal destek çalışmalarında kültürel hassasiyetin gözetilmesi, dijital medya okuryazarlığı kazandırılması ve sosyal destek ağlarının güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır (Toptan & Kaya, 2024).

2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.6.1. Sosyal Medya Bağımlılığı İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Avcı (2024) tarafından yapılan bir çalışmada, sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasındaki ilişkide yaşam memnuniyetinin aracılık etkisi araştırılmıştır. Bu araştırma, sosyal medya bağımlılığının bireylerin çevrimiçi öz sunumları üzerindeki etkisini ve yaşam memnuniyetinin bu bağlamda oynadığı rolü incelemiştir. Bulgular, yüksek düzeyde yaşam memnuniyeti deneyimleyen bireylerin daha düşük düzeyde sosyal medya bağımlılığı sergileme eğiliminde olduğunu ve bu sayede kendilerini çevrimiçi ortamda daha otantik bir şekilde sunabildiklerini göstermektedir. Tersine, sosyal medya bağımlılığı yoğunlaştıkça bireylerin çevrimiçi öz sunumlarının

giderek daha idealize edilme ve manipüle edilme eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir. Yaşam memnuniyetinin aracılık etkisini vurgulayan sonuçlar, sosyal medya bağımlılığı ile öz sunum arasındaki etkileşimin daha derin bir şekilde anlaşılmasına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, bu çalışma sosyal medya kullanımının psikolojik iyi oluş ve öz algı üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır (Avcı, 2024).

Aydoğan (2024) tarafından yapılan bir çalışmada, sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygı arasındaki bağlantıda beden memnuniyetinin aracılık etkisi araştırılmıştır. Sosyal medya bağımlılığının bireylerin benlik saygısını nasıl etkilediği incelenmiş ve bu bağlamda beden memnuniyetinin aracılık işlevi vurgulanmıştır. Sonuçlar, yüksek düzeyde beden memnuniyeti gösteren bireylerin sosyal medya bağımlılığından daha az etki deneyimlediğini ve daha yüksek benlik saygıya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca araştırma, sosyal medya kullanımındaki artışın, özellikle düşük beden memnuniyetine sahip olanlar arasında, benlik saygıyı olumsuz etkilediğini bulmuştur. Bulgular, beden memnuniyetinin bu ilişkide aracılık rolü oynadığını, sosyal medya bağımlılığının yalnızca çevrimiçi etkileşimlerle değil, aynı zamanda bireylerin fiziksel görünümlerine ilişkin algılarıyla da ilgili olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, sosyal medya kullanımının ve beden imajı algılarının psikolojik etkilerinin daha fazla araştırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır (Aydoğan, 2024).

Duymaz ve Önal (2024) tarafından yazılan "Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi" adlı makalede, yazarlar lise öğrencileri arasında sosyal medya bağımlılığı düzeylerini araştırmış ve bu bağımlılıktaki olası varyasyonları demografik faktörlere göre incelemiştir. Bulgular, öğrencilerin sosyal medyayla etkileşimde bulundukları sürenin, bu platformlara olan bağımlılık düzeylerini etkilediğini göstermiştir (Duymaz & Önal, 2024).

Okutucu, Arslan, Ata ve Bahaoğlu (2024) tarafından yürütülen bir çalışmada 14-18 yaş aralığındaki ergenlerde sosyal medya bağımlılığı düzeyleri incelenmiştir. Bu araştırmada ergenlerin sosyal medya kullanımı ile bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişki ve bu bağımlılığın psikolojik ve sosyal sonuçları incelenmiştir. Bulgular, sosyal medya bağımlılığının ergenlerin duygusal ve psikolojik iyilik hallerini önemli ölçüde etkilediğini ve sosyal medyanın giderek daha fazla günlük rutinlerine entegre olduğunu göstermiştir. Ayrıca çalışma, ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri

ile benlik saygıları, sosyal becerileri ve genel psikolojik sağlıkları arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Yazarlar, ergenler arasında sosyal medya bağımlılığı sorununu ele almak için farkındalığı artırmanın ve psikolojik destek sağlamasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu araştırma, bu yaşı grubu için psikolojik bir endişe olarak sosyal medya bağımlılığının giderek artan önemini vurgulamakta ve bu bağımlılığı azaltmak için etkili stratejilere olan ihtiyacın altını çizmektedir (Okutucu, Arslan, Ata, & Bahaoğlu, 2024).

Candemir (2022) tarafından yapılan bir araştırma, genç bireylerde sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile algılanan sosyal destek, sosyal beceriler ve benlik saygı gibi çeşitli faktörler arasında anlamlı korelasyonlar olduğunu ortaya koymuştur. Benlik saygının sosyal medya bağımlılığı üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu, sosyal beceriler ve algılanan sosyal desteğin ise benlik saygının önemli yordayıcıları olarak hizmet ettiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, benlik saygının sosyal medya bağımlılığını hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkilediğini göstermektedir (Candemir, 2022).

Aşan (2021) tarafından yürütölen bir çalışmada, hem Suriyeli hem de Türk kökenli ergenlerde sosyal medya kullanım düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Bu araştırma, sosyal medya kullanımıyla ilişkili alışkanlıkların ve hem göçmen hem de yerel ergenlerin psikolojik dayanıklılıklarının birbirini nasıl etkilediğine odaklanmıştır. Bulgular, Suriye kökenli ergenlerin Türk akranlarına kıyasla daha düşük psikolojik dayanıklılık sergilediğini ve bunun da sosyal medya etkileşiminin artmasına katkıda bulunan bir faktör olduğunu göstermektedir. Özellikle, göçmen ergenlerin sosyal medyada psikolojik dayanıklılıklarını destekleme veya zayıflatma potansiyeli olan içeriklere daha sık maruz kaldıkları ve bunun sosyal medya bağımlılığına yol açabileceği keşfedilmiştir. Buna karşılık, Türk kökenli ergenler psikolojik dayanıklılıklarını destekleyen daha sağlıklı sosyal medya kullanım kalıpları göstermektedir. Bu sonuçlar, sosyal medyanın psikolojik dayanıklılığı olumlu veya olumsuz yönde etkileme konusundaki ikili potansiyelini vurgulayarak, göçmen ergenler için daha karmaşık bir ilişki ortaya koymaktadır. Çalışma, sosyal medya kullanımının ergenlerin psikolojik gelişiminde kritik bir unsur olarak önemini vurgulamaktadır (Aşan, 2021).

Mutlu (2021) tarafından yürütülen bir çalışmada kişilik ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki bağlantı incelenmiştir. Bu çalışmada sosyal medya kullanımının kişilik özelliklerini nasıl etkilediği ve tersine bu kişilik faktörlerinin sosyal medya bağımlılığına nasıl katkıda bulunduğu incelenmiştir. Bulgular sosyal medya bağımlılığı ile çeşitli kişilik özellikleri arasında önemli korelasyonlar olduğunu göstererek, nevrozizm ve dışa dönüklük gibi özelliklerin sosyal medya bağımlılığı olasılığını artırabileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca çalışma, bireylerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının kişilik yapılarına göre nasıl değiştiğini analiz ederek, kişilik özelliklerinin sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisine dair önemli içgörüler sunmuştur. Bu sonuçlar, sosyal medya bağımlılığının yalnızca bireysel alışkanlıklardan değil aynı zamanda kişilik özelliklerinden de etkilendiğini ve bu özelliklere göre sosyal medya kullanımında farklılıklara yol açtığını göstermektedir (Mutlu, 2021).

Balcı ve Karaman (2020) tarafından yürütülen bir çalışmada Instagram bağımlılığının belirleyicileri incelenmiş ve sosyal medya kullanımı, narsisizm ve benlik saygıya odaklanılmıştır. Bu çalışmada bu değişkenlerin Instagram bağımlılığı üzerindeki etkileri kültürlerarası bir bakış açısıyla analiz edilmiştir. Bulgular, sosyal medya kullanımının özellikle Instagram'da öz sunumu önemli ölçüde etkilediğini ve bunun da narsisizm ve benlik saygı düzeyleriyle yakından ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, yüksek düzeyde narsisizm sergileyen bireylerin Instagram'a daha güçlü bir bağımlılık gösterdiği ve öz sunumun bu bağımlılığın etkisini artırdığı bulunmuştur. Kültürlerarası karşılaştırmalar, öz sunum ve narsisizm arasındaki etkileşimin kültürler arasında değiştiğini ve dolayısıyla Instagram bağımlılığı üzerindeki etkilerinin çeşitlendiğini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, sosyal medya bağımlılığının hem psikolojik hem de kültürel faktörlerden etkilendiği ve öz sunumun bu dinamikte önemli bir rol oynadığı fikrini vurgulamaktadır (Balcı & Karaman, 2020).

Soydaş ve Tandoğmuş Kahraman (2020) tarafından yapılan bir araştırma, özellikle The Sims 4 oyununa odaklanarak, dijital oyunlar bağlamında öz sunumu araştırdı. Bu araştırma, dijital oyunların bireylerin kimliklerini oluşturma ve çevrimiçi kişiliklerini şekillendirme süreçlerinde önemli araçlar olarak hizmet ettiğini

göstermektedir. The Sims 4'te, oyuncuların karakterlerini kendi kişilik özelliklerini ve yaşam tarzlarını yansıtacak şekilde özelleştirdikleri ve böylece dijital bir kimlik oluşturdıkları bulunmuştur. Ayrıca, çalışma, oyunların sosyal etkileşimler ve öz sunum üzerindeki etkisinin oyuncuların seçimlerinde, karakter yaratmada ve oyun içindeki etkileşimlerde belirgin olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, dijital oyunların yalnızca eğlence kaynakları olarak değil, aynı zamanda dijital kimlik ve öz sunumun geliştirilmesi için önemli platformlar olarak da işlev gördüğünü vurgulamaktadır (Soydaş & Tandoğmuş, 2020).

Yıldız ve Koçak (2020) tarafından yürütülen bir çalışmada üniversite öğrencileri arasında sosyal medya bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bulgular, algılanan sosyal desteğin sosyal medya bağımlılığına karşı koruyucu bir rol oynadığını, yüksek düzeyde algılanan sosyal desteğe sahip öğrencilerin bu tür bağımlılığa daha az yatkın olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öğrenciler tarafından algılanan sosyal destek düzeylerinin sosyal medya bağımlılığını azaltarak psikolojik iyilik halleri üzerinde olumlu bir etki yarattığı keşfedilmiştir. Bu sonuçlar, sosyal destek programlarının uygulanmasının sosyal medya bağımlılığına karşı etkili bir önleyici tedbir olarak hizmet edebileceğini düşündürmektedir (Yıldız & Koçak, 2020).

Balcı ve Yıldırım (2019) tarafından yapılan bir araştırma, sosyal medya platformlarında emoji kullanımına yönelik tutumlar, motivasyonlar ve öz sunum arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Bu çalışma, emoji kullanımının bireylerin çevrimiçi öz sunumları üzerindeki etkisini ve kullanımlarının altında yatan motivasyonları incelemiştir. Sonuçlar, emojilerin sosyal medya kullanıcıları arasındaki duygusal iletişimin netliğini ve etkinliğini artırdığını ve böylece çevrimiçi öz sunumlarını etkilediğini göstermiştir. Ayrıca, emoji kullanımının kullanıcıların öz algılarını iletme arzusu ve sosyal etkileşimlere katılımlarıyla önemli ölçüde bağlantılı olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, emojilerin çevrimiçi kimliklerin oluşumunda ve duygusal bağ kurma süreçlerinde oynadığı önemli rolün altını çizmektedir (Balcı & Yıldırım, 2019).

Deniz ve Gürültü (2018) "Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları" başlıklı çalışmada, öğrenciler arasında sosyal medya bağımlılığı düzeylerini

incelemiş ve bu bağımlılığın cinsiyet, okul türü ve sınıf düzeyi gibi faktörlere göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Bulgular, öğrencilerin sosyal medyaya orta düzeyde bağımlılık sergilediğini ve farklı demografik değişkenler arasında farklılıklar olduğunu göstermiştir (Deniz & Gürültü, 2018).

Savcı ve Aysan (2017) tarafından yürütülen bir araştırma çalışması, internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının sosyal bağımlılık üzerindeki etkisini araştırdı. Bulgular, teknolojiye olan bağımlılıkların sosyal bağımlılığı önemli ölçüde etkilediğini, sosyal medya bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının bu olgunun daha sağlam öngörücüleri olarak hizmet ettiğini göstermektedir. Dahası, analiz hem dijital oyun bağımlılığının hem de internet bağımlılığının sosyal bağımlılık üzerinde nispeten daha az etki gösterdiğini ortaya koymuştur (Savcı & Aysan, 2017).

Gürültü (2016), başlıklı yüksek lisans tezinde, sosyal medya bağımlılığı ile lise öğrencilerinin sergilediği akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bulgular, sosyal medya bağımlılığının akademik erteleme davranışının önemli bir yordayıcısı olarak hizmet ettiğini ve bu tür davranışların yaklaşık %19'unu oluşturduğunu göstermiştir (Gürültü, 2016).

Boz (2012) tarafından yazılan "Yeni İletişim Ortamlarında Dijital Kimlik ve Öz Sunum" başlıklı doktora tezi, bireylerin kimliklerini oluşturma ve kendilerini dijital bağlamlarda tasvir etme mekanizmalarını araştırıyor. Bu araştırma, çevrimiçi kimliklerin sosyal medya ve çeşitli dijital iletişim platformlarında nasıl şekillendiğini ve bu süreçte içsel olan öz sunumun nasıl manipüle edildiğini araştırıyor. Bulgular, dijital kimliğin bireylerin sosyal ilişkilerde iletişim kurma biçimini önemli ölçüde değiştirdiğini ve çevrimiçi ortamlarda kendilerinin daha idealize edilmiş temsillerini sergilemelerine yol açtığını gösteriyor. Bu içgörüler, dijital kimliklerin ve çevrimiçi öz sunumun bireylerin sosyal etkileşimleri ve psikolojik refahı üzerindeki etkilerini anlamak için çok önemlidir (Boz, 2012).

2.6.2. Sosyal Medya Bağımlılığı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Griffiths ve arkadaşları (2023), sosyal medya bağımlılığının ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediğini, öncelikle internet bağımlılığı ve telefon bağımlılığı mekanizmaları aracılığıyla depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin artmasına yol açtığını göstermiştir (Griffiths, Ergün, & Özkan, 2023).

Gao ve arkadaşları (2023: 186), sosyal medyayı kullanma motivasyonları, aracılık eden faktörler olarak hizmet eden öz sunum ve algılanan sosyal destek tarafından etkilenir. Dahası, yaşlı yetişkinlerin öz sunumuna odaklanan araştırmalar, bu bireylerin önemli bir kısmının yaşlanmayla ilgili kimliklerini gizlemeyi, görmezden gelmeyi, bastırmayı veya gizlemeyi tercih ettiğini ortaya koymuştur (Gao, ve diğerleri, 2023).

Huang (2022) araştırmasında sosyal medya bağımlılığı ile kişilik özelliklerinin beş faktörlü modeli arasındaki ilişkiyi araştırdı - yani nevroz, dışadönüklük, açıklık, uyumluluk ve vicdanlılık. Bulgular, nevrozlu sosyal medya bağımlılığı için bir risk faktörü olarak hizmet ettiğini, uyumluluk ve vicdanlılığın ise koruyucu faktörler olarak hareket ettiğini gösterdi (Huang, 2022).

Zhu ve Xiong (2022) tarafından yapılan bir araştırma, bir üniversite öğrenci topluluğunda sosyal medya bağımlılığı, "miss out olma korkusu" (Fear of Missing Out - FOMO) ve çevrimiçi kendini sunma arasındaki bağlantıları araştırdı. Sonuçlar, sosyal medya bağımlılığı ile FOMO arasında sağlam bir korelasyon olduğunu gösterirken, çevrimiçi kendini sunma sosyal medya bağımlılığını önemli ölçüde etkiler. Dahası, FOMO'nun öğrencileri çevrimiçi kişiliklerini daha büyük ölçüde yönetmeye ve idealleştirmeye teşvik ederek sosyal medya bağımlılığını şiddetlendirdiği belirlendi. Bu sonuçlar, hem dijital etkileşimlerdeki kendini sunmanın hem de FOMO'nun sosyal medya bağımlılığının ortaya çıkmasına katkıda bulunan kritik unsurlar olduğunu ima ediyor (Zhu & Xiong, 2022).

Pawar ve Shah (2019) tarafından yapılan bir araştırma, sosyal medya bağımlılığı, benlik saygı, heyecan arayışı ve can sıkıntısı arasındaki bağlantıları araştırdı. Bulgular, sosyal medya bağımlılığının benlik saygıyı olumsuz etkilediğini, heyecan arayışı ve can sıkıntısı seviyelerinin ise sosyal medya bağımlılığını önemli ölçüde etkilediğini gösteriyor. Dahası, araştırma, yüksek düzeyde can sıkıntısı yaşayan

öğrencilerin sosyal medya bağımlılığına daha yatkın olduğunu ve daha düşük benlik saygı sergileme eğiliminde olduğunu ortaya koydu. Çalışma, psikolojik ve davranışsal faktörlerin sosyal medya bağımlılığını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını vurguluyor (Pawar & Shah, 2019).

Liu ve Ma (2018) sosyal medya bağımlılığını altı faktör üzerinden tanımlayan bir ölçüm aracı oluşturdu: çevrimiçi sosyal etkileşim tercihi, ruh hali dalgalanmaları, sürekli kullanımla birlikte olumsuz sonuçlar, zorlayıcı davranış ve geri çekilme, belirginlik ve nüksetme. Bu gelişme, özellikle Çin'deki yetişkinler arasında sosyal medya bağımlılığının artan yaygınlığından kaynaklanmaktadır. Araştırma, sosyal medya bağımlılığı ile hem akıllı telefon bağımlılığı hem de patolojik internet kullanımı ve narsisizm arasında pozitif bir korelasyon olduğunu gösterirken, benlik saygı ile negatif bir korelasyon ortaya koymuştur (Liu & Ma, 2018).

Limvarakul ve Bates (2017) çalışmalarında Kullanımlar ve Doyumlar Teorisini sosyal medya bağımlılığı çerçevesinde yeniden değerlendirdiler. Bu araştırma, sosyal medyanın kullanımının bireysel ihtiyaçları ve tatminleri nasıl karşıladığını ve bağımlılıkla ilişkisini araştırdı. Bulgular, sosyal medya bağımlılığının derecesinin, bireylerin sosyal etkileşim, eğlence ve bilgi ihtiyaçlarını karşılama derecesine göre arttığını göstermektedir. Dahası, çalışma, artan sosyal medya bağımlılığı seviyeleri ile bireylerin deneyimlediği psikolojik ve sosyal tatminler arasında önemli bir ilişki olduğunu göstermiştir (Limvarakul & Bates, 2017).

Hawi ve Samaha (2017) tarafından yürütülen bir araştırma incelemesi, bir grup üniversite öğrencisi üzerinde sosyal medya bağımlılığı, benlik saygı ve yaşam memnuniyeti arasındaki bağlantıları inceledi. Bulgular, sosyal medya bağımlılığının benlik saygıyı olumsuz etkilediğini, benlik saygının ise yaşam memnuniyetini olumlu etkilediğini gösterdi. Dahası, benlik saygının sosyal medya bağımlılığı ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide kısmi bir aracı görevi gördüğü belirlendi. Çalışmada, özellikle kadın öğrencilerin hem sosyal medya bağımlılığı hem de benlik saygı açısından daha yüksek düzeylerde olduğu bulundu (Hawi & Samaha, 2017).

2.6.3. Benlik Saygısı İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Arpacı (2022)'ya göre, yüksek benlik saygıya sahip bireylerin aynı zamanda yüksek duygusal zeka sergileme olasılığının da yüksek olduğu öngörülmektedir. Aynı bir çalışmada, Demir ve Duman (2019), sporcuların benlik saygıları ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmanın bulguları, yüksek benlik saygıya sahip bireylerin daha yüksek mutluluk düzeyleri deneyimleme eğiliminde olduğunu, düşük benlik saygıya sahip olanların ise daha düşük mutluluk düzeyleriyle ilişkili olduğunu göstermiştir (Arpacı, 2022).

Arslan (2022) tarafından yapılan bir çalışmada, erken dönem ebeveyn-çocuk ilişkisi, ergenlerin beden algısı, benlik saygısı ve mükemmeliyetçilik özellikleriyle ilişkili olarak analiz edilmiştir. Bu araştırma, ebeveynlerle olan ilişkilerin ergenlerin bedenleri ve benlikleri hakkındaki algılarını nasıl etkilediğine ve bu dinamikler ile mükemmeliyetçilik eğilimleri arasındaki bağlantıya odaklanmıştır. Bulgular, ebeveyn davranışlarının ergenlerin beden ve öz algılarını önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Özellikle, ebeveynlerin aşırı eleştirel veya idealize edilmiş tutumlarının ergenlerde mükemmeliyetçilik eğilimlerini artırdığı ve bunun beden ve öz algıları üzerinde olumsuz etkilere yol açtığı bulunmuştur. Bu sonuçlar, erken dönem ebeveyn-çocuk ilişkilerinin ergenlerin psikolojik gelişimindeki önemli rolünün altını çizmekte ve ebeveyn tutumlarının beden ve öz algı üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Bu çalışma, mükemmeliyetçilik ve beden algısının psikolojik iyi oluş ve benlik saygı üzerindeki etkilerine dair değerli bilgiler sunmaktadır (Arslan S. , 2022).

Kaya (2022), 13 ila 18 yaşlarındaki dezavantajlı ergenlerin benlik saygısı ile refahı arasındaki bağlantıyı araştırdı. Bulgular, kız ergenlerin erkek akranlarına kıyasla daha düşük bir öz algı sergilediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, hem ergenlerin hem de ailelerinin eğitim düzeyinin ergenlerin öz algısını etkilediği belirlenmiştir. İlginç bir şekilde, kız ergenler erkeklerden daha yüksek düzeyde refah gösterdi. Ayrıca dezavantajlı ergenlerin öz algısı ile refahı arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon belirlenmiştir (Kaya, 2022).

Eriş (2013)'in çalışmasında, 300 lise öğrencisinin katılımıyla ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri ile benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişkide çeşitli demografik özelliklere göre anlamlı farklılıklar olup olmadığı araştırılmıştır. Bulgular,

katılımcıların sosyal kaygı düzeyleri ile benlik saygı düzeyleri arasında negatif bir korelasyon olduğunu göstermiştir. Yaş, ebeveyn ayrılık durumu, cinsiyet, ekonomik durum, babanın çalışma durumu ve romantik bir arkadaşın varlığı açısından benlik saygı ve sosyal kaygı düzeylerinde belirgin bir farklılık gözlenmemiştir. Bununla birlikte, romantik bir arkadaşına sahip olmanın öğrencilerin benlik saygı düzeylerini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Eriş, 2013).

Aktaş (2011)'ın araştırmasında, iki ayrı okuldaki lise öğrencilerini çeşitli demografik faktörlere göre inceleyerek ergenlerin benlik saygı düzeyleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bulgular, spor ve hobi faaliyetleriyle ilgilenen daha yüksek ekonomik geçmişe sahip öğrencilerin yüksek benlik saygı düzeyleri sergilediğini ortaya koymuştur. Buna karşılık, okul türü, cinsiyet veya kardeş sayısı ile ilgili olarak benlik saygıda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca, demokratik ebeveyn tutumlarındaki artışın öğrenciler arasında daha yüksek benlik saygı düzeyleri ile ilişkili olduğu, otoriter ve koruyucu ebeveyn tutumları algılayanların ise daha düşük benlik saygı puanları gösterdiği kaydedilmiştir (Aktaş, 2011).

Büyükşahin ve Atıcı (2009) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, romantik ilişki yaşadıkları arkadaşlarının varlığı, aynı cinsiyetten kişilerle arkadaşlıkları ve bu ilişkilerde ebeveynlerinin katılımı temelinde benlik saygı düzeylerinde belirgin bir fark ortaya çıkmıştır. Ancak cinsiyet veya yakın arkadaş sayısı açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin kurduğu arkadaşlıklarda ebeveynlerinin müdahalesinin olmamasının benlik saygı düzeylerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Büyükşahin & Atıcı, 2009).

Dokuyan (2005) tarafından yapılan araştırma lise öğrencilerine odaklanmış ve akademik başarıları, rekabetçi tutumları ve benlik saygı düzeyleri arasındaki korelasyon derecesini incelemiştir. Bu analizden elde edilen bulgular öğrencilerin akademik performansı, rekabetçi tutumları ve benlik saygı düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca çalışma yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölüm açısından incelendiğinde bu değişkenlerde anlamlı bir farklılık ortaya koymamıştır (Dokuyan, 2016).

Çankaya (2005) tarafından yapılan bir çalışmada lise öğrencilerinin benlik saygı düzeylerinin sosyal kaygı, cinsiyet ve akademik başarılarına göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla bir araştırma yürütülmüştür. 500 lise öğrencisini kapsayan araştırma, düşük sosyal kaygı düzeyine sahip öğrencilerin daha yüksek benlik saygıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, yüksek akademik başarıya sahip olanların benlik saygı düzeylerinin de yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak cinsiyete göre analiz edildiğinde benlik saygı düzeylerinde anlamlı bir fark görülmemiştir (Çankaya, 2007).

Balat ve Akman (2004) tarafından yapılan çalışmada 482 lise öğrencisinin ekonomik statüleri ile benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Verilerin analizi, benlik saygı düzeylerinin ekonomik statüye, sınıf düzeyine veya cinsiyete göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur (Balat & Akman, 2004).

Suner (2000) tarafından yürütülen bir çalışmada araştırmacı, çeşitli okullardaki ergen çocuklarında benlik saygı, kaygı düzeyleri ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Verilerin analizi, benlik saygı ile akademik başarı arasında negatif bir korelasyon olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, ergenlerin benlik saygısının ekonomik koşullarından ve gittikleri okul türünden etkilendiği bulunmuştur. Özellikle, özel okullara kayıtlı ergenler, devlet okullarındaki akranlarına kıyasla daha yüksek benlik saygı seviyeleri sergilemiştir. Ek olarak, ailelerin ergenlerinin davranışlarına ve düşüncelerine duydukları güven, benlik saygılarını önemli ölçüde etkilemektedir; ebeveynleriyle uyumlu ilişkiler sürdürenler yüksek benlik saygı göstermektedir (Suner, 2000).

2.6.4. Benlik Saygısı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Balanji ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan bir araştırma, genç bireylerin en yakın gördükleri kişiler için Finsta olarak adlandırılan sahte hesaplar kullandığını ve bu sayede bu platformlarda gerçek benliklerini sergilediklerini ortaya koydu. Buna karşılık, daha geniş bir kitleye açık olan gerçek hesapları, kendilerinin düzenlenmiş bir versiyonunu yansıtmaya ve en olumlu özelliklerini vurgulamaya hizmet ediyor. Dahası, bu olgunun özellikle 25 yaşın altındaki kadınlar arasında yaygın olduğu ve

Finsta hesaplarını sosyal medyada minimum riskle gerçek benlik temsillerini iletmek için kullandıkları belirtildi (Balanji, White, & Zaitsoff, 2023).

Kavanagh ve arkadaşları (2023) meta-analiz çalışmalarında düşük benlik saygısının yaştan bağımsız şekilde oyun bozukluğu için bir risk faktörü olduğunu göstermektedir. Aynı analizde, otuz bir çalışma düşük benlik saygısı ile internet oyun bozukluğu arasında önemli bir korelasyon olduğunu gösterirken, dört çalışma önemsiz bir bağlantı olduğunu bildirmektedir. Ayrıca iki çalışma yüksek benlik saygısı ile internet oyun bozukluğu arasında önemli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Kavanagh, Brett, & Brignell, 2023).

Chen ve arkadaşları (2022) tarafından yürütülen bir çalışmada, 11 ila 17 yaşları arasındaki 1.185 ergeni içeren bir örneklem analiz edildi. Araştırmacılar, ergenlerin temel öz değerlendirmeleri ile öznel iyi oluşları arasındaki bağlantıda benlik saygısının aracılık işlevini araştırdılar. Bu araştırmadaki temel öz değerlendirme, ergenlerin kendi değerleri ve yetenekleri hakkındaki genel algılarını, genel benlik saygılarını, kontrol odağını ve duygusal istikrarlarını kapsar. Çalışmanın sonuçları, öz değerlendirmelerin ergenlerin öznel iyi oluşları üzerinde önemli ve olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Dahası, yaşamda anlam değişkeninin ergenlerin öz değerlendirmeleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkide aracılık rolü olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, benlik saygısının yaşamda anlam merceğinden öz değerlendirme ile öznel iyi oluş arasındaki bağlantıyı düzenlediği bulunmuştur. Bu, öz değerlendirme ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin yaşamda anlam tarafından kolaylaştırıldığını ve ergenler arasında benlik saygı düzeyine bağlı olarak farklılıklar meydana geldiğini göstermektedir (Chen, Yang, & Luo, 2022).

Katsantonis ve arkadaşları (2022), erken ergenlik döneminde öznel iyi oluşun gidişatını ve benlik saygıyla ilişkisini araştırdı. Çalışma, 11 ila 14 yaşları arasındaki 11.231 ergeni kapsıyordu. Sonuçlar, öznel iyi oluşun gelişimsel istikrarsızlık sergilediğini ve erken ergenlikte belirgin bir düşüş yaşadığını gösterdi. Bu bulgular, benlik saygının ergenlerin öznel iyi oluşu üzerindeki olumlu etkisinin anlaşılmasına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır (Katsantonis, McLellan, & Marquez, 2022).

Hou ve arkadaşları (2019) tarafından gerçekleştirilen bir meta-analiz, benlik saygının sosyal medya bağımlılığı ile ruh sağlığı arasındaki bağlantıda aracı bir faktör olarak hizmet ettiğini göstermiştir. Ayrıca, sosyal medya bağımlılığının öğrencilerin ruh sağlığı ve akademik performansı üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Hou, ve diğerleri, 2019).

Böke (2018) tarafından yürütülen bir çalışmada, benlik saygısı ile bu duygusal durumlar arasındaki ilişki üzerine yaptığı araştırmada gösterildiği gibi, kendilerine saygı duyan bireylerin daha düşük düzeyde stres ve kaygı yaşadıkları ortaya çıkmaktadır (Böke, 2018).

Fullwood ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan bir çalışmada, bulgular daha az istikrarlı bir öz-kavramına sahip ergenlerin daha sık çevrimiçi öz-sunum yaptığını, sıklıkla kendilerinin idealize edilmiş bir versiyonunu sergilediğini ve çevrimiçi temsile yönelik bir tercih gösterdiğini gösterdi. Tersine, daha istikrarlı bir öz-kavramına sahip olanlar çevrimdışı öz-sunumlarıyla daha yakından uyumlu bir çevrimiçi kimlik sunma eğilimindeydi. Ek olarak, çalışma daha genç ergenlerin tutarsız bir öz-kavramı tasvir etmeye daha meyilli olduğunu, daha büyük ergenlerin ise çeşitli iletişim bağlamlarında tutarlılığı korumaya daha fazla eğilim gösterdiğini ortaya koydu (Fullwood, James, & Wilson, 2016).

Moksnes ve arkadaşları (2010) tarafından yürütülen araştırma ergenlere odaklanmış ve öğrencilerin duygusal durumları, benlik saygısı düzeyleri ve stres alanları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sonuçlar erkek öğrencilerin kız akranlarına kıyasla daha yüksek benlik saygı düzeyleri sergilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca, ergenlerin benlik saygı düzeyleri ile duygusal durumları arasında dikkate değer bir fark belirlenmiştir. Çalışma, ergenlerin karşılaştığı tüm stres alanları (özellikle aile hayatı, romantik ilişkiler, akran baskısı, akademik başarı, okul kopukluğu ve ekonomik zorluklar) ile duygusal durum puanları, depresyon ve anksiyete oranları ve benlik saygısı düzeyleri arasında negatif bir korelasyon olduğunu belirlemiştir (Moksnes, Moljord, Espnes, & Byrne, 2010).

Houtte (2005) tarafından yapılan çalışmaya göre cinsiyet farklılıklarına odaklanarak teknik ve meslek okullarındaki öğrenciler arasındaki benlik saygısı

düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. Bulgular, kadın öğrencilerin erkek meslektaşlarıyla karşılaştırıldığında daha düşük benlik saygısı düzeyleri sergilediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, teknik ve meslek okullarına kayıtlı öğrencilerin genel eğitim kurumlarına devam eden erkek öğrencilere göre daha düşük benlik saygısı düzeylerine sahip olduğu görülmektedir (Houtte, 2005).

Wilkinson (2004) tarafından yürütülen araştırma ergenlere odaklanmış ve ebeveyne bağlanma, akranlara bağlanma, ruh sağlığı ve benlik saygısı düzeyleri arasındaki etkileşimi incelemiştir. Bulgular, erkek ergenlerin kız akranlarına kıyasla daha yüksek benlik saygısı düzeyleri sergilediğini ortaya koymuştur (Wilkinson, 2004).

2.6.5. Göçmen İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kansu ve Matsani (2024) tarafından yapılan bir çalışmada, Türkiye'deki çeşitli etnik kökenlerden gelen göçmenler arasında sosyokültürel uyum ve özsaygı düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bulgular, bu göçmenler arasında özsaygı ve sosyokültürel uyum arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, cinsiyet, istihdam durumu, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, Türkiye'ye göç eden kişi, ikamet yeri ve vatandaşlık durumu gibi faktörlere dayalı olarak dikkate değer farklılıklar belirlenmiştir. Sonuç olarak, kültürlerarası etkileşimleri teşvik etmeyi amaçlayan göçmen destek programlarının ve girişimlerinin genişletilmesi önerilmektedir (Kansu & Matsani, 2024).

Adıgüzel ve Hepkon (2023)'un yaptığı bir araştırma, Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin medya tüketim kalıplarını araştırdı. Bulgular, bu göçmenlerin hem Türk medyası hem de etnik medya kaynaklarıyla etkileşime girdiğini göstermiştir. Ancak bu etkileşimin kapsamı yaş, cinsiyet ve dil gibi faktörlerden etkilenmektedir. Bu, dijital medya kullanımının göçmenler arasında kimlik oluşturma ve sosyal entegrasyon süreçlerinde oynadığı önemli rolün altını çizmektedir (Hepkon & Adıgüzel, 2023).

Boyacı ve Boyacıoğlu (2022) tarafından yapılan bir inceleme çalışması, göçmen ergenler arasında otobiyografik hafızanın gelişimi ile benlik saygı arasındaki bağlantıları araştırmıştır. Bu araştırma, göçün ergenlerin benlik saygısını nasıl

etkilediğini ve sonuç olarak otobiyografik hafıza süreçlerindeki olası farklılıkları araştırmaktadır. Ayrıca, çalışma göçün otobiyografik hafıza işleme üzerindeki etkisini ve benlik saygı için sonraki çıkarımlarını tartışmaktadır (Boyacı & Boyacıoğlu, 2022).

Fansa (2021) tarafından yürütülen bir çalışmada, Türkiye'de ikamet eden Suriyeli göçmenlerin kimliklerini etkileyen kavramlar araştırılmıştır. "Göçmen", "sığınmacı", "mülteci", "yabancı", "vatansız" ve "geçici koruma" gibi terimlerin Suriyelilerin kimlik algıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, bu kavramların Suriyeli göçmenleri toplum içinde nasıl tanımladığını ve bu tanımların toplumsal entegrasyon süreçlerinde nasıl ortaya çıktığını analiz etmiştir. Fansa, Suriyelilerin kimliklerini hem bireysel hem de kolektif düzeyde yeniden inşa etmek zorunda kaldıklarını; ancak bu kimliklerin çoğunlukla geçici ve belirsiz bir statüye dayandığını belirtmiştir. Ayrıca, göçmenlerin kimlik oluşturma ve toplumsal uyum sürecinde karşılaştıkları zorluklar sosyal ve yasal engeller açısından incelenmiştir. Bu bulgular, göçmen kimliklerinin oluşumunun yalnızca yasal statülerinden değil, aynı zamanda hakim olan toplumsal algılardan ve beklentilerden de etkilendiğini vurgulamaktadır (Fansa, 2021).

Kabasakal ve Soylu (2021) tarafından yürütülen bir çalışmada, Türkiye'de göçle ilgili psikososyal değişkenlere odaklanan lisansüstü tezler analiz edildi. Bulgular, son yıllarda göçü ele alan lisansüstü tezlerin sayısında artış olduğunu ve bunların ağırlıklı olarak psikoloji bölümünde yoğunlaştığını gösterdi. Ayrıca, bu tezlerin çoğunun yetişkin popülasyonlarla ilgili olduğu ve nicel araştırma metodolojilerinin ağırlıklı olarak kullanıldığı belirtildi (Kabasakal & Soylu, 2021).

Polat, Özbey, Gözeler ve Türkmen (2021) tarafından yürütülen bir çalışmada, araştırma okul öncesi yaştaki göçmen çocuklarda benlik algısı, sosyal uyum ve beceri eğitiminin etkisi üzerine odaklanmıştır. Bulgular, Sosyal Uyum ve Beceri Eğitimi Programının bu çocukların öz algısı üzerinde yararlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, programın uzun vadeli etkilerini değerlendirmeyi amaçlayan analizler, çocukların öz algı puanları üzerinde olumlu ve anlamlı bir etki ortaya koymuştur; ancak bu etkinin zamanla azaldığı kaydedilmiştir (Polat, Özbey, Gözeler, & Türkmen, 2021).

Kaya (2020) tarafından yürütülen ayrı bir araştırma, Türkiye'deki çeşitli etnik kökenlerden gelen göçmenler arasında sosyo-kültürel uyum ve benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi analiz etti. Çalışmanın sonuçları, göçmenler arasındaki sosyo-kültürel uyum düzeylerinin benlik saygıyı önemli ölçüde etkilediğini gösterdi. Bu sonuç, göçmenlerin benlik saygısının entegrasyon süreçleriyle yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir (Kaya, 2020).

Kuzucanlı (2019) tarafından yapılan doktora tezinde, Şanlıurfa'da ikamet eden Suriyeli mültecilerin sosyal medya kullanım kalıpları üzerine bir inceleme yapılmıştır. Bulgular, sosyal medyanın göçmenlerin sosyal entegrasyonuna önemli ölçüde katkıda bulunduğunu ve bu süreç boyunca destekleyici etkiler sunduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, çalışma ayrıca sosyal medyaya aşırı bağımlılığın yüz yüze etkileşim fırsatlarını azaltarak sosyal izolasyona yol açabileceğini de vurgulamıştır (Kuzucanlı, 2019).

Kaya ve Seviğ (2018) tarafından yürütülen bir çalışmada, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden göç eden ergenlerin benlik saygısını artırmak için tasarlanmış bir programın etkinliği araştırılmıştır. Bulgular, benlik saygıyı artırmaya odaklanan müdahalelerin göçmen ergenlerin psikolojik uyum süreçleri üzerinde yararlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Dahası, çalışma, benlik saygı ile göçmenlerin kültürel strese yanıt olarak kullandıkları başa çıkma mekanizmaları ve genel yaşam memnuniyetleri ve psikolojik iyilik halleri arasında önemli korelasyonlar olduğunu vurgulamaktadır (Kaya & Seviğ, 2018).

2.6.6. Göçmen İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hecke (2024) tarafından yürütülen bir çalışma, göçmenler arasında sosyal medya kullanımı, ihtiyaç tatmini ve yaşam tatmini arasındaki bağlantıları araştırdı. Bulgular, sosyal medya kullanımının hem ihtiyaç tatminini hem de yaşam tatminini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Hecke, 2024).

Ran ve arkadaşları (2024) tarafından yürütülen bir çalışma, geride bırakılan göçmen çocukların internet bağımlılığı ve sosyal destek düzeylerinin duygusal ve davranışsal sorunları üzerindeki etkisini araştırdı. Bulgular, hem internet

bağımlılığının hem de yetersiz sosyal desteğin duygusal ve davranışsal sorunlarda artışla ilişkili olduğunu göstermektedir (Ran, ve diğerleri, 2024).

Merisalo ve Jauhiainen (2020) çalışmasında, 37 farklı ülkeden gelen 2.454 göçmenin sosyal medya kullanımını, hareketlilik tercihlerini ve entegrasyon sonuçlarını araştırdı. Araştırmadan elde edilen bulgular, sosyal medyanın göçmenlerin hareketlilik kararlarını ve entegrasyon deneyimlerini etkilemede önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Merisalo & Jauhiainen, 2020).

Pottie ve arkadaşları (2020) tarafından, mülteci gençlerin sosyal medya alışkanlıklarını ve bu kullanımın entegrasyonları ve sağlıkları üzerindeki etkilerini araştırdı. Bulgular, mülteci gençlerin sosyal ağlar oluşturmak, sağlık bilgilerine erişmek ve siyasi haklarını savunmak için sosyal medyayı kullandığını göstermektedir (Pottie, ve diğerleri, 2020).

Schaefer ve arkadaşları (2018), ruh sağlığı hizmetlerinden yararlanan göçmenler arasında benlik saygı düzeylerini incelemiştir. Sonuçlar, entegrasyonla ilişkili travmaların ve zorlukların benlik saygıyı olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bu bulgu, göçmenlerin karşılaştığı zorluklar ile benlik saygı düzeyleri arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermektedir (Schaefer, ve diğerleri, 2018).

Ullman ve Tatar (2001) tarafından yürütülen bir çalışma, İsrail'e göç eden ergenlerin yaşam doyumu, öz-kavramı ve öz-saygısını araştırdı. Bulgular, bu göçmen ergenlerin öz-saygısının psikolojik uyum süreçlerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Bu sonuç, göçmenlerin öz-saygısı ile entegrasyon deneyimleri arasındaki doğrudan ilişkiyi daha da vurgulamaktadır (Ullman & Tatar, 2001).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi kısmına yer verilmiştir.

3.3. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Herhangi bir temsilin özelliklerini belirlemeyi amaçlayan araştırmalara anket araştırması denir. Bu tür araştırmalar, katılımcıların belirli bir konu veya olayla ilgili düşüncelerini, ilgi alanlarını, tutumlarını ve daha fazlasını anlamaya çalışır. Daha geniş bir nüfusu yansıtacak şekilde bir örnek seçilir ve bu seçilen gruptan toplanan verilerle çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerin analizine olanak tanır. Bu özel çalışmada, değişkenler arasındaki bağlantıları araştırmak için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2013).

3.4. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Malatya ili merkez ilçelerinde bulunan devlet okulları içerisinde amaçlı örnekleme stratejilerinden türetilen kolayda örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Veri toplama süreci 350 öğrenciyi kapsamıştır; ancak 13 veri noktası eksik bilgi, yanlışlıklar ve eksik yanıtlar nedeniyle istatistiksel analizden çıkarılmış ve 337 veri noktasına dayalı istatistiksel bulgular elde edilmiştir. Bu kapsamda çalışma grubu verilerine ait betimsel istatistikî bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 2 Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Yüzde ve Frekans Verileri

Özellik	Alt Boyut	f	%
Cinsiyet	Kadın	202	59,9
	Erkek	135	40,1
Sınıf	9. Sınıf	60	17,8
	10. Sınıf	104	30,9
	11. Sınıf	85	25,2
	12. Sınıf	88	26,1

Lise Türü	Genel Lise	162	48,1
	İmam Hatip Lisesi	175	51,9
Bilgisayarın Olması Durumu	Evet	51	15,1
	Hayır	286	84,9
Kardeş Sayısı	3 ve altı	104	30,9
	4 ve üstü	233	69,1
Yerleşim Yeri	Köy	57	16,9
	İlçe	67	19,9
	Şehir	213	63,2

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırma örneklemini 202 öğrenciden oluşmaktadır ve öğrencilerin %59,9'u kız, %40,1'i (135 kişi) erkektir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri incelendiğinde %17,8'inin (60 öğrenci) dokuzuncu sınıfta, %30,9'unun (104 öğrenci) onuncu sınıfta, %25,2'sinin (85 öğrenci) on birinci sınıfta ve %26,1'inin (88 öğrenci) on ikinci sınıfta olduğu görülmektedir. Ayrıca %48,1'i (162 öğrenci) genel liselere giderken %51,9'u (175 öğrenci) imam hatip liselerine kayıtlıdır. Öğrenciler arasında bilgisayar sahipliği incelendiğinde önemli bir çoğunluğun (%84,9) bilgisayar sahibi olmadığını bildirdiği görülmektedir. Kardeş sayısına bakıldığında %30,9'unun (104 öğrenci) üç ila altı kardeşi, %69,1'inin (233 öğrenci) ise dört veya daha fazla kardeşi olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin çoğunluğu (%63,2) yerleşim değişkenine göre kentsel alanlarda ikamet ettiğini belirtmiştir.

3.5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu çalışmada veriler; Anket, Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

3.5.1. Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

Özgenel, Canpolat ve Ekşi (2019) tarafından geliştirilen tek boyutlu ve sekiz maddelik bir araç olan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, bireylerin sosyal medyaya bağımlılık düzeylerini değerlendirmek için kullanılmıştır. Bu ölçek, daha yüksek puanların daha yüksek düzeyde sosyal medya bağımlılığını gösterdiği 5 puanlı bir Likert formatı kullanmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi sırasında yapılan güvenilirlik çalışmaları Cronbach Alpha katsayısının 0,904 olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmamızda güvenilirlik katsayısını 0,74 olarak hesapladık. Bu sonuçlar, ölçeğin

güvenilirliğinin genel olarak istenen standartları karşıladığının kanıtı niteliğindedir (Crocker ve Algina,1986).

3.5.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ilk olarak 1965 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiş olup, 1986 yılında Çuhadaroğlu tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır ve bazı maddeler toplu olarak puanlanmaktadır. İlk üç madde birlikte, sonraki iki madde ve son olarak son iki madde birlikte değerlendirilmektedir. Uyarlama çalışmasında güvenilirlik katsayısı 0,75, geçerlilik katsayısı ise 0,71 olarak bulunmuştur. Araştırmamızda ise güvenilirlik katsayısı 0,64 olarak kaydedilmiştir. Ölçek 4'lü Likert tipi bir formatta olup, beş soru ters kodlanmaktadır. Ölçeğin değerlendirme sistemine göre katılımcılar 0 ile 6 arasında puan alabilmektedir ve daha yüksek puan daha düşük benlik saygısı düzeyini yansıtmaktadır. Puanlama aralıkları şu şekildedir: 0-1 puan yüksek benlik saygısı düzeyini, 2-4 puan orta düzeyde benlik saygısı düzeyini, 5-6 puan ise düşük benlik saygısı düzeyini göstermektedir.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmanın amacı, göçmen öğrenciler arasında sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı düzeylerinin demografik özelliklere göre nasıl değiştiğini değerlendirmektir. Başlangıçta, veri analizi aşamasında, her kategorik değişken incelenmiş ve bu kategorilerdeki kişi sayısı doğrulanmıştır. Bu doğrulamanın ardından, belirli kategoriler birleştirilmiştir. Daha sonra, çeşitli kategoriler arasında sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı düzeylerine ilişkin parametrik test varsayımlarını doğrulamak için istatistiksel değerler ve test çıktıları değerlendirilmiştir. Normal dağılım varsayımını değerlendirirken grup büyüklüklerinin 30'un altında olduğu göz önüne alındığında, Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır. İnceleme altındaki okuma süreleri ve puanları için normal dağılım varsayımının karşılanmadığı durumlarda, alt gruplar arasında okuma süreleri ve ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olup olmadığını değerlendirmek için parametrik olmayan testler kullanıldı. Tersine, her metin türüne karşılık gelen okuma süreleri ve puanlar için normal dağılım kriterinin karşılandığı

belirlendiğinde, parametrik analizlerin bir parçası olarak t-testi gerçekleştirildi. Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri Windows için Statistical Package for Social Sciences (SPSS), sürüm 22 kullanılarak gerçekleştirildi.

Çalışmanın başlangıç alt problemi, göçmen öğrenciler arasında kategorik değişkenlere dayalı olarak sosyal medya bağımlılığı seviyelerinde dikkate değer bir fark olup olmadığını araştırmayı içerir. Bu doğrultuda öğrencilerin sosyal medya bağımlılık ölçeğinden elde edilen puanların kategorik değişkenlerin grupları arasında manidar bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi sürecinde, verilerin çözümlenmesi amacıyla iki kategorili değişkenler için parametrik testlerden t testi, üç ve üstü kategorideki değişkenler için Tek Yönlü varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi, göçmen öğrenciler arasında kategorik değişkenlere dayalı olarak benlik saygısı düzeylerinde dikkate değer bir fark olup olmadığını araştırmaya odaklanmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların kategorik değişkenlerin grupları arasında manidar bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi sürecinde, verilerin çözümlenmesi amacıyla iki kategorili değişkenler için parametrik testlerden t testi, üç ve üstü kategorideki değişkenler için Tek Yönlü varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Çalışmanın üçüncü alt probleminin incelenmesinde öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı puanları ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon testi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde veri analizinden elde edilen sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın genel amaçları doğrultusunda özetlenerek yorumlar yapılmıştır.

4.1. GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Göçmen öğrenciler arasında sosyal medya bağımlılığı düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını araştırmak için ilk adım, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden cinsiyete bağlı alt kategoriler arasında alınan toplam puanların normal dağılımını değerlendirmektir. Toplam puanların çarpıklık ve basıklık değerleri her cinsiyete bağlı düzey için (-2,2) aralığında olup normal bir dağılıma işaret etmektedir. Parametresel test varsayımlarına uygun olarak yapılan bu normallik değerlendirmesinin ardından bir sonraki adım varyansların homojenliğini değerlendirmektir. Varyansların alt boyutlar ve toplam puan düzeyleri arasında eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmeler, kadınlar ve erkekler arasında toplam puanların varyanslarında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koydu ($p>0,05$), bu da puanların incelenen değişken için varyans homojenliği varsayımını karşıladığını doğruladı. Cinsiyet değişkeninin iki düzeyden oluştuğu göz önüne alındığında, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin toplam puanlarının cinsiyete göre analiz edilmesi için ilgisiz örneklemeler için bir t-testi yürütüldü. Elde edilen sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 3 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Sosyal Medya Bağımlılığı	Kadın	202	18,56	5,66	-0,130	335	0,896
	Erkek	135	18,65	5,75			

* $p<0,05$

Tablo 3 incelendiğinde, göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'ndeki ortalama puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmaktadır ($t(335) = -0.130$; $p > 0.05$). Bu, göçmen öğrenciler arasında sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin cinsiyet farklılıklarından bağımsız olarak nispeten tutarlı kaldığını göstermektedir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanların sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak amacıyla, öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'ne ait toplam puanların normal dağılımı, öğrencilerin sınıf düzeylerine karşılık gelen her alt kategori içinde değerlendirildi. Bu toplam puanların çarpıklık ve basıklık değerlerinin, sınıf değişkeniyle ilgili tüm düzeylerde $(-2,2)$ aralığında olduğu ve normal bir dağılım gösterdiği bulundu. Parametrelili test varsayımlarına uygun olarak yapılan bu normallik değerlendirmesinden sonraki adım, varyansların homojenliğini test etmektir. Varyansların eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Sonuçlar, varyanslar arasında anlamlı fark olmadığını ($p > 0,05$) göstererek, incelenen değişken için varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. Sınıf düzeyi değişkeni dört düzeyden oluştuğu için, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden alınan toplam puanların sınıf düzeyine göre analiz edilmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanıldı. Elde edilen sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	9. Sınıf	60	17,63	4,91				
	10. Sınıf	104	18,97	5,55	(3,	0,746	0,525	-
	11. Sınıf	85	18,71	5,54	333)			
	12. Sınıf	88	18,71	6,45				

* $p < 0,05$

Tablo 4 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($F(3,333) = 0,746$; $p > 0,05$).

Göçmen öğrencilerin bilgisayar sahipliği durumlarına göre sosyal medya bağımlılığı düzeylerinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini araştırmak için

ilk adım, bilgisayar sahipliğiyle ilgili her alt kategoride Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden alınan toplam puanların normal dağılımını değerlendirmektir. Bu toplam puanların çarpıklık ve basıklık değerlerinin, bilgisayar sahipliği durumuyla ilişkili tüm düzeylerde (-2,2) aralığında olduğu ve normal bir dağılım gösterdiği bulundu. Parametrelili test varsayımlarına uygun olarak yapılan bu normallik değerlendirmesini takiben, bir sonraki adım varyansların homojenliğini test etmektir. Varyansların alt boyutlar ve toplam puan düzeyleri arasında eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Sonuçlar, bilgisayarı olanlar ve olmayanlar için toplam puanların varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve puanların incelenen değişken için varyansların homojenliği varsayımını karşıladığını doğruladı. Bilgisayar sahipliği değişkeninin iki düzeyden oluşması, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin bilgisayar sahipliği durumuna göre toplam puanlarını analiz etmek amacıyla ilgisiz örnekler için t-testi uygulanmasına yol açmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Sosyal Medya Bağımlılığı	Evet	51	17,98	5,84	-0,846	335	0,398
	Hayır	286	18,71	5,67			

* $p<0,05$

Tablo 5'i incelediğimizde, göçmen öğrenciler arasında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin ortalama puanlarında bilgisayar sahibi olup olmamalarına göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmaktadır ($t(335) = -0.846$; $p>0.05$). Bu, göçmen öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin bilgisayar sahibi olma durumlarından bağımsız olarak nispeten tutarlı kaldığını göstermektedir.

Göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak için ilk adım, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden alınan toplam puanların her kardeş kategorisindeki normallik dağılımını değerlendirmektir. Bir, iki ve üç kardeşi olan öğrenciler için dağılımların düşük olduğu bulundu ve bu üç grubun birleştirilmesine karar verildi.

Eğrilik ve basıklık değerlerinin analizi ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden alınan toplam puanların kardeş sayısı değişkeni boyunca grafiksel olarak değerlendirilmesi yoluyla, puanların normal bir dağılım gösterdiği sonucuna varıldı. Parametrel test varsayımlarının bu normallik değerlendirmesini takiben, bir sonraki adım varyansların homojenliğini değerlendirmektir. Varyansların alt boyutlar ve toplam puan düzeyleri arasında tutarlı olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Yapılan incelemeler, grupların toplam puanlarının kardeş sayısı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini ($p>0,05$) doğrulamış ve bu da incelenen değişkenle ilişkili varyansların homojenliği varsayımını desteklemektedir. Kardeş sayısına ilişkin bu değişken iki düzeyden oluşmaktadır. Sonuç olarak, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin toplam puanlarının kardeş sayısı değişkeniyle ilişkisini analiz etmek için bağımsız örnekler için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Sosyal Medya Bağımlılığı	3 ve altı	104	18,37	5,83	-0,489	335	0,625
	4 ve üstü	233	18,70	5,64			

Tablo 6'nın analizi, göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'ndeki ortalama puanlarında kardeş sayısına göre anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır ($t(335) = -0,489$; $p>0,05$). Bu, göçmen öğrenciler arasında sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin, kaç kardeşe sahip olduklarından bağımsız olarak nispeten tutarlı kaldığını göstermektedir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'ndeki puanlarının ikamet yerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla, öncelikle ikamet yerine ilişkin her bir alt kategori içinde toplam puanların normallik dağılımı değerlendirildi. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin ikamet değişkeninin çeşitli seviyelerinde toplam puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerinin, garik incelemesinin ve tanımlayıcı istatistiklerin analiz edilmesiyle normal dağılım ortaya çıktı. Parametresel test varsayımlarına uygun olarak yapılan bu normallik değerlendirmesini takiben, varyansların homojenliği değerlendirildi.

Varyansların eşitliğini kontrol etmek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmeler, varyanslar arasında anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) göstererek, incelenen değişken için varyansların homojenliği varsayımının sağlandığını doğruladı. İkamet yeri değişkeni üç seviyeyi içerdiğinden, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin toplam puanlarını ikamet yerine göre analiz etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapıldı. Elde edilen sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Yeri Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	Köy	57	18,70	5,10	(2, 334)	0,926	0,397	-
	İlçe	67	17,76	5,47				
	Şehir	213	18,84	5,90				

* $p<0,05$

Tablo 7'de göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı puan ortalamalarında ikamet yerlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($F(2,334)= 0,926$; $p>0,05$).

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden aldıkları puanların gelir düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla, öncelikle toplam puanların normallik dağılımı her gelirle ilgili alt kategori için değerlendirildi. Her gelir düzeyi alt kategorisi için toplam puanların çarpıklık ve basıklık değerlerinin $(-2,2)$ aralığında olduğu ve normal bir dağılım gösterdiği bulundu. Normalliğe ilişkin parametrik test varsayımlarının değerlendirilmesinin ardından, varyansların homojenliği test edildi. Varyansların eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu analizler, varyanslar arasında anlamlı bir fark ortaya koymadı ($p>0,05$), bu da incelenen değişken için varyansların homojenliği varsayımının sağlandığını doğruladı. Gelir düzeyi değişkeni dört farklı düzeyden oluştuğu için, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden alınan toplam puanların gelir düzeyine göre analiz edilmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmasına neden oldu. Elde edilen sonuçlar Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal	5000 ve altı (1)	69	18,95	4,93				
Medya	5001 ve 10000 (2)	123	17,43	5,15				
Bağımlılığı	10001 ve 15000 (3)	93	18,96	6,47	(3, 333)	3,479	0,016*	2-3, 2-4
	15001 ve üstü (4)	52	20,25	5,94				

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamalarının gelir düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($F(3,333)= 3,479$; $p<0,05$). Gelir durumu değişkeninin düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre farklılığın gelir durumu 5001 ve 10000 ile 10001 ve 15000 olan gruplar ile 5001 ve 10000 ve 15001 ve üstü olanlar arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zamana göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının sosyal medyada geçirilen zaman düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Harcanan zamana ilişkin değişkenin her alt kategorisi için, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden elde edilen toplam puanların, (-2, 2) aralığında düşen çarpıklık ve basıklık değerleriyle gösterildiği gibi normal bir dağılım gösterdiği bulunmuştur. Parametrik testin varsayımlarına uygun olarak normalliğin değerlendirilmesinin ardından, varyansların homojenliği daha sonra değerlendirilmiştir. Varyansların eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanılmıştır. Tek bir oturumda sosyal medyada harcanan zamanla ilgili değişken, dört ayrı düzeyde analiz edilmiştir. Bu nedenle, sosyal medyada tek oturumda geçirilen zamana göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 9'de verilmiştir.

Tablo 9 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyada Tek Oturumda Geçirilen Zamana Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	0-30 dk	61	16,11	5,18				
	30-60 dk	137	17,81	4,72	(3,	13,108	0,000*	Tüm gruplar
	1-3 saat	101	19,72	5,38	333)			
	3-5 saat	38	22,44	7,69				

*p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zamana göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(3,333)= 13,108$; $p<0,05$). Sosyal medyada tek oturumda geçirilen zaman değişkeninin düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre farklılığın geçirilen zamanın tüm alt kategorilerin her ikili karşılaştırılmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Ayrıca göçmen öğrencilerin sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zaman arttıkça sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının yükseldiği belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden elde edilen düzeylerinin öğrencilerin günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıklarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklığı düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Günlük sosyal medya kontrol etme sıklığına ilişkin her bir alt kategori için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden elde edilen toplam puanların normal dağılım gösterdiği, çarpıklık ve basıklık değerlerinin (-2,2) aralığında olduğu belirlendi. Parametresel test ile ilişkili normallik varsayımlarının değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirildi. Varyansların eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmeler, varyanslar arasında anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) göstererek incelenen değişken için varyansların homojenliği varsayımının sağlandığını doğruladı. Bu nedenle, günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıklarına göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden toplam puanlarının

incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Günlük Sosyal Medyayı Kontrol Etme Sıklıklarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	0-15 dk (1)	77	16,90	5,31				
	15-30 dk (2)	79	17,64	4,95				
	30 – 60 dk (3)	74	19,31	5,10	(4, 332)	5,215	0,000*	1-3, 1-4, 1-5, 2-5
	60-180 dk (4)	51	19,05	4,61				
	180 ve üstü (5)	56	20,92	7,65				

*p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıklarına göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(4,332)=5,215$; $p<0,05$). Günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklığı değişkeninin düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklığının 1-3, 1-4, 1-5, 2-5 gruplarının ortalama farklılıklarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Ayrıca göçmen öğrencilerin günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıkları arttıkça genellikle sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının yükseldiği belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının öğrenim gördükleri lise türüne ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne ait her bir alt kategori için betimsel ve grafiksel incelemeler sonucunda normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. İncelenen öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türü değişkeni iki düzeye sahiptir. Bu nedenle, öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 11 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyaya Giriş Yaptıkları Teknolojik Alet Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Sosyal Medya Bağımlılığı	Diğer	48	18,50	6,00	-0,134	335	0,893
	Cep Telefonu	289	18,61	5,65			

*p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamalarının öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($t(335) = -0,134$; $p > 0,05$). Buda göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin sosyal medyayı kullanım alanlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının yaşadıkları yerleşim yerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Sosyal medyayı kullanım alanları değişkenine ilişkin düzeylerin her birinde Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri, grafiksel ve betimsel istatistikleri incelendiğinde normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p > 0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. Bu nedenle, sosyal medyayı kullanım alanlarına göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyayı Kullanım Alanlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	Eğitim	58	17,03	5,99				
	Magazin	32	18,46	6,23				
	Spor	90	19,14	5,43	(5,	1,165	0,326	-
	Oyun	22	19,31	4,92	331)			
	Eğlence	81	18,77	5,51				
	Diğer	54	18,90	5,95				

*p<0,05

Tablo 12 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının sosyal medyayı kullandıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($F(5,331)= 1,165$; $p>0,05$).

Göçmen öğrenciler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden elde edilen puanların kullanılan sosyal medya platformlarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini araştırmak için ilk adım, kullanılan sosyal medya platformu seviyelerine karşılık gelen her alt kategorideki toplam puanların normal dağılımını değerlendirmektir. Hem grafiksel hem de betimsel istatistikler, bu puanların normal dağılıma uyduğunu doğruladı. Parametresel teste ilişkin normallik varsayımlarının değerlendirilmesinin ardından, bir sonraki aşama varyansların homojenliğini test etmeyi içeriyordu. Varyansların eşdeğer olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) göstererek, incelenen değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının sağlandığını doğruladı. Bu çalışmadaki öğrenciler tarafından kullanılan sosyal medya platformlarını temsil eden değişken, beş ayrı seviyeden oluşmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platformlarına göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kullandıkları Sosyal Medya Platformlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	Facebook (1)	76	19,11	5,92				
	İnstagram (2)	104	18,90	5,66				
	Youtube (3)	31	16,93	5,53	(4, 332)	2,485	0,044*	1-5, 3-4, 4-5
	Tiktok (4)	62	19,72	5,65				
	Diğer (5)	64	17,21	5,28				

*p<0,05

Tablo 13 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi puan ortalamalarının sosyal medyayı kullandıkları platformlara göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(4,332)=2,485$; $p<0,05$). Öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platform değişkeninin düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre bu farklılığın; facebook ve diğer, youtube ve tiktok ile tiktok ve diğer platformlarını kullanan öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puan ortalama farklılıklarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Sosyal medya bağımlılık düzeyleri incelendiğinde en yüksek düzey ortalamasına sahip olan öğrencilerin Tiktok platformunu kullananlar olduğu en düşük bağımlılık düzeyine ait ortalamaların ise Youtube platformunu kullananlara ait olduğu belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden elde edilen puanların annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının anne eğitim düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Anne eğitim düzeyi değişkeninde yükseköğretim kademesinde yer alan birey sayısı az olduğu için bu kategoriler lise ve üstü olarak birleştirilmiştir. Anne eğitim düzeyi değişkenine ilişkin her bir alt kategori için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayılar, grafiksel ve betimsel istatistikleri incelenerek puan dağılımlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. İncelenen anne eğitim düzeyi değişkeni dört düzeye sahiptir. Bu nedenle, anne eğitim düzeyi düzeyine göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	Okur yazar değil (1)	52	18,26	5,46	(3, 333)	4,379	0,005*	2-3, 2-4,
	İlkokul (2)	95	17,08	4,82				
	Ortaokul (3)	92	19,98	5,26				
	Lise ve üstü(4)	98	18,94	6,61				

* $p<0,05$

Tablo 14 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(3,333)= 4,379$; $p<0,05$). Anne eğitim düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre farklılığın anne eğitim düzeyi ortaokul olanlar ile ilkokul olanlar ayrıca ilkokul olanlar ile lise ve üstü olanlar arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinden elde edilen puanların baba eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının baba eğitim düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin her bir alt kategori için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayılar, grafiksel ve betimsel istatistikleri incelenerek puan dağılımlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden

elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. Bu nedenle, baba eğitim düzeyi düzeyine göre Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15 Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	Okur yazar değil (1)	29	17,79	5,33				
	İlkokul (2)	76	17,15	4,76				
	Ortaokul (3)	68	19,23	5,69	(4, 332)	2,017	0,092	-
	Lise (4)	111	19,04	6,01				
	Yükseköğretim (5)	53	19,37	6,17				

* $p<0,05$

Tablo 15 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F(4,332)= 2,017$; $p>0,05$).

4.2. GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Göçmen öğrenciler arasında cinsiyete dayalı benlik saygısı düzeylerinde anlamlı farklılıklar olup olmadığını değerlendirmek için ilk adım, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği’nden türetilen toplam puanların her cinsiyetle ilgili alt kategori içindeki normallik dağılımını incelemektir. Analiz, toplam puanların çarpıklık ve basıklık değerlerinin cinsiyet değişkeniyle ilişkili tüm düzeylerde (-2,2) aralığında olduğunu ve normal bir dağılıma işaret ettiğini ortaya koydu. Sonuç olarak, kadınlar ve erkekler arasında toplam puanların varyanslarında anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$) gözlemlendi ve puanların incelenen değişkenle ilgili varyansların homojenliği varsayımını karşıladığı doğrulandı. İncelenen cinsiyet değişkeni iki düzeyden oluşmaktadır. Bu nedenle, cinsiyete göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Benlik Saygısı	Kadın	202	1,79	1,39	-3,471	335	0,001
	Erkek	135	2,34	1,47			

*p<0,05

Tablo 16 incelendiğinde göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($t(335) = -3,471$; $p < 0,05$). Benlik saygısı puanlarının ortalamaları incelendiğinde göçmen kız öğrencilerin benlik saygı puan ortalamalarının erkek öğrencilere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Buda kız öğrencilerin benlik saygı düzeylerinin erkeklerin benlik saygısı düzeylerine göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Çalışma kapsamındaki değişkenle ilişkili tüm sınıf düzeylerinde Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'ndeki toplam puanlar için çarpıklık ve basıklık değerlerinin (-2,2) aralığında olduğu ve normal dağılıma işaret ettiği gözlemlendi. Parametresel teste ilişkin normallik varsayımlarının değerlendirilmesinin ardından, varyansların homojenliği değerlendirildi. Varyansların eşitliğini değerlendirmek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen sonuçlar, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p > 0,05$) göstererek incelenen değişken için varyansların homojenliği varsayımının sağlandığını doğruladı. Sonuç olarak, katılımcıların sınıf düzeylerine göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin toplam puanlarını analiz etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapıldı. Elde edilen sonuçlar Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	9. Sınıf	60	2,25	1,42	(3, 333)	0,878	0,453	-
	10. Sınıf	104	2,05	1,41				
	11. Sınıf	85	1,95	1,54				
	12. Sınıf	88	1,87	1,42				

Tablo 17 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik sayısı düzeyi puan ortalamalarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($F(3,333)=0,878$; $p>0,05$).

Göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin bilgisayara sahip olma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının bilgisayara sahip olma durumlarına ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin toplam puanları, bilgisayar sahipliği değişkeniyle ilişkili tüm seviyelerde (-2,2) aralığında çarpıklık ve basıklık değerleri sergileyerek normal bir dağılıma işaret etti. Parametrik testlerin varsayımlarına göre normalliğin bu şekilde değerlendirilmesinin ardından, bir sonraki adım varyansların homojenliğini test etmektir. Varyansların alt boyutlar ve toplam puan seviyeleri arasında eşdeğer olup olmadığını belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bulgular, bilgisayarı olan ve olmayan bireyler arasında toplam puanların varyanslarında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koydu ($p>0,05$), bu da puanların çalışılan değişkenle ilgili varyansların homojenliği varsayımını karşıladığını doğruladı. Bilgisayar sahipliği değişkeninin iki seviyeden oluştuğu göz önüne alındığında, bilgisayar sahipliği durumuna göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin toplam puanlarını analiz etmek için bağımsız örnekler için bir t-testi yürütüldü. Elde edilen sonuçlar Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Benlik Saygısı	Evet	51	1,92	1,30	-0,513	335	0,608
	Hayır	286	2,03	1,47			

* $p<0,05$

Tablo 18 incelendiğinde göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamalarının bilgisayara sahip olma durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t(335) = -0,513$; $p > 0,05$). Buda göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin bilgisayara sahip olma ve olmama durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının kardeş sayısı durumlarına ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Ancak kardeş sayısında bir, iki ve üç kardeş sayılarındaki dağılımların az olduğu belirlenmiş ve bu yüzden bu üç kategori birleştirilmiştir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarına ait kardeş sayısı değişkenine göre eğrilik ve basıklık değerleri ve grafiksel analizlere dayanarak, puanların normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Parametrik testlerin varsayımlarına göre normalliğin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği daha sonra değerlendirilmiştir. Varyansların alt boyutlar ve toplam puan düzeyleri arasında tutarlı olup olmadığını doğrulamak için Levene testi kullanılmıştır. İncelemeler, kardeş sayısı değişkenine ilişkin grupların varyanslarında belirgin bir fark olmadığını ortaya koydu ($p > 0,05$). Puanların, incelenen değişkene ilişkin varyansların homojenliği varsayımını desteklediği belirlendi. Kardeş sayısı değişkeninin iki düzeyden oluştuğu göz önüne alındığında, bu değişkene dayalı Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin toplam puanlarını analiz etmek için bağımsız örnekler için t-testi yapıldı. Elde edilen sonuçlar Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Benlik Saygısı	3 ve altı	104	1,77	1,44	-2,028	335	0,043*
	4 ve üstü	233	2,12	1,44			

* $p < 0,05$

Tablo 19 incelendiğinde göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($t(335) = -2,028$; $p < 0,05$). Buda göçmen öğrencilerin üç ve daha az kardeşe sahip

olanların dört ve üzeri kardeşe sahip olanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek benlik saygısına sahip şeklinde yorumlanabilir.

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin yaşadıkları yerleşim yerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının yaşadıkları yerleşim yerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden her bir düzeyde yaşadıkları yer değişkeniyle ilişkili toplam puanların çarpıklık ve basıklık değerleri, garik incelemesi ve tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, bu puanların normal dağılım gösterdiği bulundu. Varyansların eşitliğini değerlendirmek için Levene testi kullanıldı. Bulgular, varyanslar arasında anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) göstererek, ele alınan değişken için varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. İkamet yeri değişkeni üç farklı düzeyi kapsamaktadır. Sonuç olarak, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin ikamet yerine göre toplam puanlarını değerlendirmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapıldı. Elde edilen sonuçlar Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Köy	57	2,29	1,60	(2, 334)	3,725	0,025*	Köy- şehir İlçe-şehir
	İlçe	67	2,29	1,41				
	Şehir	213	1,85	1,40				

* $p<0,05$

Tablo 20 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeyi puan ortalamalarının yaşadıkları yerleşim yerine göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(2,334)= 3,725$; $p<0,05$). Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için ikili karşılaştırma testlerinden LSD kullanılmıştır. Karşılaştırma testi sonuçlarına göre yerleşim yeri olarak şehirde olan bireylerin benlik saygısı düzeylerinin diğer yerleşim yerlerinde yaşayanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu ve farklılığın bu gruptan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının gelir düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Gelir düzeyi değişkeniyle ilişkili her alt kategori için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin toplam puanları (-2,2) aralığında çarpıklık ve basıklık değerleri göstererek normal dağılımı gösterdi. Parametrik teste ilişkin normallik varsayımlarının değerlendirilmesinin ardından varyans homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini saptamak için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen sonuçlar varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koydu ($p>0,05$), bu da incelenen değişkenle ilgili olarak varyans homojenliği varsayımının sağlandığını doğruladı. Gelir düzeyi değişkeni dört farklı düzeyden oluşmaktadır; bu nedenle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin toplam puanlarının gelir düzeyine göre analiz edilmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapıldı. Elde edilen sonuçlar Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	5000 ve altı (1)	69	2,44	1,62				
	5001 ve 10000 (2)	123	1,80	1,35				
	10001 ve 15000 (3)	93	1,92	1,41	(3, 333)	3,181	0,024*	1-2, 1-3,
	15001 ve üstü (4)	52	2,11	1,39				

* $p<0,05$

Tablo 21 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının gelir düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(3,333)= 3,181$; $p<0,05$). Gelir durumu değişkeninin düzeylerine göre benlik saygısı düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre farklılığın gelir durumu 5001 ve 10000 ile 10001 ve 15000 olan gruplar ile 5001 ve 10000 ve 15001 ve üstü olanlar arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zamana göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının sosyal medyada geçirilen zaman düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği genel puanlarının, harcanan zaman değişkeninin her bir alt kategorisi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin (-2,2) aralığında olması nedeniyle normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirildi. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. Bu nedenle, sosyal medyada tek oturumda geçirilen zamana göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyada Tek Oturumda Geçirilen Zamana Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	0-30 dk	61	2,03	1,22	(3, 333)	0,701	0,552	Tüm gruplar
	30-60 dk	137	1,91	1,54				
	1-3 saat	101	2,04	1,35				
	3-5 saat	38	2,28	1,67				

* $p<0,05$

Tablo 22 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının sosyal medyada tek oturumda geçirdikleri zamana göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F(3,333)= 0,701$; $p>0,05$).

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıklarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklığı düzeylerine

ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıkları değişkenine ilişkin her bir alt kategori için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin (-2,2) aralığında olduğu görüldüğünden normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. Bu nedenle, günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıklarına göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Günlük Sosyal Medyayı Kontrol Etme Sıklıklarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik saygısı	0-15 dk (1)	77	2,07	1,35				
	15-30 dk (2)	79	1,77	1,64				
	30 – 60 dk (3)	74	2,04	1,39	(4, 332)	1,144	0,336	-
	60-180 dk (4)	51	2,31	1,22				
	180 ve üstü (5)	56	1,98	1,53				

* $p<0,05$

Tablo 23 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklıklarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F(4,332)=1,144$; $p>0,05$).

Göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının öğrenim gördükleri lise türüne ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne ait her bir alt kategori için betimsel ve grafiksel incelemeler sonucunda normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. İncelenen öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türü değişkeni iki düzeye sahiptir. Bu nedenle, öğrencilerin sosyal

medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyaya Giriş Yaptıkları Teknolojik Alet Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Benlik Saygısı	Diğer	48	1,87	1,45	0,736	335	0,463
	Cep Telefonu	289	2,04	1,43			

*p<0,05

Tablo 24 incelendiğinde göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamalarının öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t(335)= 0,736$; $p>0,05$). Buda göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin öğrencilerin sosyal medyaya giriş yaptıkları teknolojik alet türüne göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin sosyal medyayı kullanım alanlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının yaşadıkları yerleşim yerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Sosyal medyayı kullanım alanları değişkenine ilişkin düzeylerin her birinde Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri, grafiksel ve betimsel istatistikleri incelendiğinde normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. İncelenen yaşadıkları sosyal medyayı kullanım alanları değişkeni altı düzeye sahiptir. Bu nedenle, sosyal medyayı kullanım alanlarına

göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medyayı Kullanım Alanlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Eğitim	58	1,98	1,38	(5, 331)	1,914	0,091	-
	Magazin	32	2,21	1,77				
	Spor	90	2,31	1,55				
	Oyun	22	2,18	1,00				
	Eğlence	81	1,67	1,26				
	Diğer	54	1,88	1,52				

*p<0,05

Tablo 25 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeyi puan ortalamalarının sosyal medyayı kullandıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir (F(5,331)= 1,914; p>0,05).

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platformlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının kullandıkları sosyal medya platformlarının düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmesi için hem grafiksel hem de betimsel istatistikleri doğrultusunda normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirildi. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını (p>0,05) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. İncelenen öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platformları değişkeni beş düzeye sahiptir. Bu nedenle, öğrencilerin kullandıkları sosyal medya platformlarına göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Kullandıkları Sosyal Medya Platformlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Facebook (1)	76	2,07	1,40				
	Instagram (2)	104	1,84	1,39				
	Youtube (3)	31	1,90	1,42	(4, 332)	0,861	0,488	-
	Tiktok (4)	62	2,04	1,19				
	Diğer (5)	64	2,25	1,80				

*p<0,05

Tablo 26 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı düzeyi puan ortalamalarının sosyal medyayı kullandıkları platformlara göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F(4,332)=0,861$; $p>0,05$).

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının anne eğitim düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Anne eğitim düzeyi değişkeninde yükseköğretim kademesinde yer alan birey sayısı az olduğu için bu kategoriler lise ve üstü olarak birleştirilmiştir. Anne eğitim düzeyi değişkenine ilişkin her bir alt kategori için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayılar, grafiksel ve betimsel istatistikleri incelenerek puan dağılımlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirmesi yapıldı. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. İncelenen anne eğitim düzeyi değişkeni dört düzeye sahiptir. Bu nedenle, anne eğitim düzeyi düzeyine göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Okur yazar değil (1)	52	2,23	1,46	(3, 333)	2,985	0,031*	1-4, 3-4,
	İlkokul (2)	95	2,04	1,49				
	Ortaokul (3)	92	2,23	1,51				
	Lise ve üstü(4)	98	1,67	1,29				

Tablo 27 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir ($F(3,333)= 2,985$; $p<0,05$). Anne eğitim düzeylerine göre benlik saygısı düzeylerinin hangi gruplarda farklılaştığının belirlenmesi için LSD ikili karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonucuna göre farklılığın eğitim düzeyi ortaokul olanlar ile lise ve üstü olanlar ayrıca okur yazar olmayanlar ile lise ve üstü olanlar arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden elde edilen puanların baba eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için öncelikle Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının baba eğitim düzeylerine ilişkin alt kategorilerin her birinde normallik dağılımı incelenmiştir. Baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin her bir alt kategori için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayılar, grafiksel ve betimsel istatistikleri incelenerek puan dağılımlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Parametrik test ile ilişkili varsayımların normalliğinin değerlendirilmesinin ardından varyansların homojenliği değerlendirildi. Varyansların eşitliğini belirlemek için Levene testi kullanıldı. Bu değerlendirmelerden elde edilen bulgular, varyanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ($p>0,05$) gösterdi ve bu da araştırılan değişkenle ilgili olarak varyansların homojenliği varsayımının karşılandığını doğruladı. İncelenen baba eğitim düzeyi değişkeni beş düzeye sahiptir. Bu nedenle, baba eğitim düzeyi düzeyine göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puanlarının incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamalarının Göçmen Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Okur yazar değil (1)	29	2,44	1,59				
	İlkokul (2)	76	2,14	1,47				
	Ortaokul (3)	68	1,97	1,52	(4, 332)	1,233	0,296	-
	Lise (4)	111	1,83	1,29				
	Yükseköğretim (5)	53	2,03	1,53				

*p<0,05

Tablo 28 incelendiğinde göçmen öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F(4,332)= 1,233$; $p>0,05$).

4.3. GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN BENLİK SAYGISI VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİYE AİT BULGULAR

Araştırma kapsamında Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği yardımıyla göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile benlik saygısı düzeylerine ait puanlar arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bu iki sürekli değişken için korelasyon hesaplaması yapılmıştır. Toplam sosyal bağımlılık ve toplam benlik saygısı puanlarının normal dağılım gösterdiği için iki sürekli değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyon değeri Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29 Değişkenlere Ait Korelasyon Değeri

		Benlik Saygısı
Sosyal Medya Bağımlılığı	Korelasyon Katsayısı	,191*
	p	,000
	N	337

*p<0,05

Tablo 29 incelendiğinde değişkenler arasında pozitif yönlü ve orta düzeye yakın va anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Buda göçmen öğrencilerin sosyal bağımlılık düzeyleri arttıkça benlik saygısı düzeylerinde aynı yönlü olarak artış gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2013).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, tezimde kullandığım ölçekler ve bu ölçeklerin alt boyutları çıkan sonuçlara göre değerlendirilerek benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp tartışması yapılmış, öneriler sunulmuştur.

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma göçmen öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet, kardeş sayısı, bilgisayara sahip olma durumu, sınıf düzeyi, ikamet yeri, sosyal medyaya giriş yaptıkları alet türü, sosyal medyayı kullandıkları alanlar, gelir düzeyi, sosyal medyada geçirilen zaman, günlük sosyale medyayı kontrol etme sıklığı, sosyal medyayı kullandıkları platform, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi alt boyutları bakımından incelemek için yapılmıştır. Elde ettiğimiz bulgular doğrultusunda ortaya çıkan sonuçları değerlendirerek aşağıdaki gibi tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. Göçmen Öğrencilerin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeylerinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasının Sonuçları

Bu araştırmada göçmen lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelenmiş ve sosyal medya bağımlılığının benlik saygısını olumsuz etkilediği görülmektedir. Avcı (2024)'nın çalışmasında ise sosyal medya bağımlılığı ile benlik sunumu arasındaki ilişkide yaşam doyumunun aracılık rolü ele alınmıştır. Avcı, yaşam doyumu yüksek bireylerin daha az bağımlı olduklarını ve kendilerini sosyal medyada daha doğal şekilde sunduklarını belirtmiştir. Her iki çalışma da sosyal medya bağımlılığının bireyin benlik algısı üzerinde etkili olduğunu ortaya koyarken, yaptığım çalışmada benlik saygısını, Avcı (2024) ise benlik sunumunu merkezine alarak farklı yönleriyle bu ilişkiyi incelemiştir. Ortak olarak, psikolojik iyi oluşun sosyal medya kullanım tarzını ve benlik yansımalarını önemli ölçüde etkilediği vurgulanmaktadır (Avcı, 2024).

Bu çalışma ile Hepkon ve Adıgüzel (2023)'un Suriyeli göçmenlerin medya kullanım eğilimlerini ele aldığı çalışması, göçmen bireylerin dijital medya ile kurdukları ilişkiler üzerinden kimlik ve sosyal uyum süreçlerine ışık tutmaları açısından örtüşmektedir. Çalışmamda sosyal medya bağımlılığının benlik saygısı üzerindeki etkisine odaklanırken, Hepkon ve Adıgüzel (2023) medya kullanım alışkanlıklarını göçmenlerin kimlik inşası ve entegrasyonları bağlamında değerlendirmiştir. Her iki çalışma da medya kullanımının göçmen bireylerin psikososyal gelişiminde belirleyici bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte, çalışmamda bireysel düzeyde benlik algısına odaklanırken, Hepkon ve Adıgüzel (2023) daha çok kolektif uyum süreçlerini ön plana çıkarmaktadır. Bu yönüyle çalışmalar birbirini tamamlayıcı niteliktedir (Hepkon & Adıgüzel, 2023).

Bu çalışma ile Aşan (2021)'ın çalışması Suriye ve Türkiye kökenli ergenlerde sosyal medya kullanımı ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Her iki çalışma da sosyal medya kullanımının ergen bireylerin psikolojik gelişiminde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Çalışmamda sosyal medya bağımlılığının benlik saygısını olumsuz etkileyebileceğini vurgularken, Aşan (2021)'ın bulguları göçmen ergenlerin düşük psikolojik dayanıklılık düzeylerinin sosyal medya kullanımını artırabildiğini göstermektedir. Her iki çalışmada da sosyal medya, göçmen ergenler için hem bir risk faktörü hem de psikolojik yapıları etkileyen bir ortam olarak ele alınmaktadır. Çalışmam benlik algısı odağında ilerlerken, Aşan (2021) psikolojik dayanıklılığı merkeze almıştır. Buna rağmen iki çalışma da göçmen ergenlerin dijital ortamda karşılaştıkları zorlukları benzer şekilde ortaya koymakta ve sosyal medya kullanımının çok boyutlu etkilerine dikkat çekmektedir (Aşan, 2021).

Bu araştırmada katılımcı göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Yapılan çalışmalara göre sosyal medya bağımlılık düzeyi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (Deniz & Gürültü, 2018; Çetinkaya, Arslan, Kırık, & Gül, 2015; Duman, 2019; Eni, 2017; Cavga, 2019). Başka bir araştırmaya göre sosyal medya bağımlılık düzeyinin cinsiyete göre farklılaştığını, erkek bireylerin bağımlılık düzeyinin kadın bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Ünlü, 2018). Yapılan literatür taraması sonuçları Suriye kökenli bireylerin çoğunlukla analiz sonuçları destekler nitelikte olduğu görülmüştür.

Göçmen gençlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sınıf düzeyine yani yaşa bağlı anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda sosyal medya bağımlılığının yaşa göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Eni, 2017; Cavga, 2019). Literatür sonuçları araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Son zamanlarda dünya genelinde teknolojik aletlerin yaygınlaşması her türlü sosyal medya platformlarına erişimi kolaylaştırmıştır. Sosyal medya platformlarının çoğunda bireyin kayıt sırasında yaş sınırının bulunmaması sosyal medya bağımlılığının yaşa göre farklılık göstermemesini desteklediği ifade edilebilir (Cavga, 2019).

Göçmen gençlerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri gençlerin anne eğitim seviyesine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre lise ve üstü eğitimi olan anneye sahip ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin diğerlerinden daha düşük olduğu görülmüştür. Fakat babaların eğitim seviyesine göre anlamlı bir şekilde farklılaşma görülmemektedir. Yapılan çalışmalarda sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür (Eni, 2017; Cavga, 2019). İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalarda da ebeveynin eğitim düzeyine göre farklılaşma saptanmıştır (Ülgen, 2015; Eftekin, 2015).

Göçmen gençlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sosyoekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılık görülmektedir. Yapılan bir çalışmada aylık geliri düşük olan bireylerin sosyal medya bağımlılığının diğerler bireylere göre yüksek olduğu bulunmuştur (Duman, 2019). Başka çalışmalarda ise sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Ünlü, 2018; Cavga, 2019). Yaptığımız çalışmaya göre benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ancak yapılan bazı çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmesinin nedeninin örneklemin farklı yaş grubundan oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Göçmen gençlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin kullanılan sosyal medyayı kullandıkları platforma göre anlamlı farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre göçmen gençlerin en çok Tiktok uygulamasını en az da Youtube uygulamasını kullandıkları görülmüştür. Tiktok kullanan gençlerin diğer uygulamaları kullanan gençlere göre sosyal medya bağımlılık seviyelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Türkiye’de 2019 ve sonrası en çok kullanılan sosyal medya platformları sırasıyla

Youtube, Instagram, Whatsapp, Facebook ve Twitter'dır (Statista, 2020). Bireylerin yaş ve ilgi alanlarına göre tercih ettikleri sosyal medya platformları değişiklik gösterebilmektedir.

Gerçekleştirilen araştırmada; göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılığının cinsiyete, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine, bilgisayara sahip olma durumlarına, kardeş sayısına, yaşadıkları yerleşim yerine, sosyal medyaya giriş yaptıkları cihaz türüne, baba eğitim düzeyine, sosyal medyayı kullanım alanlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ancak göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin gelir düzeylerine, sosyal medyada geçirilen süreye, sosyal medyayı kontrol etme sıklığına, kullandıkları sosyal medya platformlarına, anne eğitim düzeylerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir

5.1.2. Göçmen Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasının Sonuçları

Bu çalışma ile Kansu ve Matsani (2024)'nin farklı etnik gruplardan göçmenlerin sosyokültürel uyumu ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışması benlik saygısını merkeze alarak göçmen bireylerin uyum süreçlerine odaklanmaları açısından ortaklık taşımaktadır. Yaptığım araştırmada sosyal medya bağımlılığı gibi dijital davranışların benlik saygısı üzerindeki etkisine odaklanırken, Kansu ve Matsani (2024) göçmen bireylerin sosyokültürel çevreye uyumlarının benlik saygısıyla nasıl ilişkili olduğunu incelemiştir. Her iki çalışmada da benlik saygısı bireyin çevresel faktörlerle etkileşimi sonucu şekillenen bir yapı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmamda dijital ortamları merkeze alırken, Kansu ve Matsani toplumsal ve kültürel etkileşimlere odaklanmıştır. Sonuçlar, göçmenlerin psikolojik ve sosyal destek ihtiyacını vurgulamakta ve uyum politikalarının benlik gelişimi üzerindeki önemini ortaya koymaktadır (Kansu & Matsani, 2024).

Bu çalışmada ergen düzeyindeki göçmen öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı ilişkisini ele alırken, Polat, Özbey, Gözeler ve Türkmen (2021)'in okul öncesi dönemdeki göçmen çocuklara yönelik Sosyal Uyum ve Beceri Eğitim Programı'nın benlik algısına etkisini araştırdığı çalışma, farklı yaş gruplarına odaklansa da benlik yapısının göçmen bireylerde nasıl şekillendiğine dair önemli

veriler sunmaktadır. Çalışmamda dijital medya etkisi ön planda olup, sosyal medya bağımlılığının ergenlerin benlik saygısını olumsuz etkileyebileceği vurgulanırken; Polat, Özbey, Gözeler ve Türkmen (2021)'in araştırmasında, yapılandırılmış bir eğitsel müdahalenin benlik algısını olumlu etkilediği gösterilmiştir. Ancak bu etkinin zamanla zayıfladığı bulgusu, benlik gelişiminin süreklilik gerektiren bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Her iki çalışma da benlik yapısının, çevresel ve sosyal faktörlerden doğrudan etkilendiğini vurgulamakta; biri medya etkisini, diğeri ise eğitsel müdahaleyi merkeze alarak göçmen bireylerin psikososyal gelişiminde farklı ancak tamamlayıcı yaklaşımlar sunmaktadır (Polat, Özbey, Gözeler, & Türkmen, 2021).

Bu çalışmada göçmen gençlerin benlik saygı düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Kız öğrencilerin benlik saygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Kımtır, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve öznel dindarlık algılarını sosyokültürel ve demografik faktörler (fakülte, sınıf, cinsiyet vb.) açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda, üniversiteli öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür (Kımtır, 2012).

Bu çalışmada göçmen gençlerin benlik saygı düzeylerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Gelir düzeyi yüksek olan göçmen gençlerin benlik saygı düzeyinin gelir düzeyi düşük olan gençlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Uyanık-Balat ve Akman, farklı gelir düzeyindeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada yaşın benlik saygısı üzerinde bir etken olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (Uyanık & Akman, 2004).

Dil ve diğerleri (2015) Çankırı ilindeki ergen gençlerin benlik saygısı bazı sosyo-demografik özelliklere göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda, fazla kardeş sayısına sahip ergenlerin benlik saygısı puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Yaptığım çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. 3 ve daha az kardeş sayısına sahip göçmen gençlerin benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu ancak 4 ve üstü kardeş sayısına yani fazla kardeşe sahip göçmen gençlerin benlik saygısının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dil, Gönen, & Aykanat, 2015).

Gacar ve Yanlıç tarafından gerçekleştirilen 13-17 yaş arasındaki ergen bireylerde yapılan çalışmanın sonucunda, ergenlerin benlik saygısı düzeyleri ile annenin eğitim durumu arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada göçmen gençlerin anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anne eğitim düzeyi lise ve üstü olan gençlerde benlik saygı düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Gacar & Yanlıç, 2012).

Göçmen lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin ailenin ortalama aylık gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Gelir düzeyi yüksek olan gençlerin benlik saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu gelir düzeyi düşük öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Gacar ve Yanlıç lise öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmişlerdir (Gacar & Yanlıç, 2012).

Gerçekleştirilen araştırmada; göçmen öğrencilerin benlik saygı düzeyleri üzerindeki inceleme sonuçlarına göre; öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyetlerine, kardeş sayılarına, yaşadıkları yerleşim yerine, gelir düzeylerine, anne eğitim düzeyine anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Fakat göçmen öğrencilerin benlik saygı düzeylerinin; öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, bilgisayara sahip olma durumuna, sosyal medyada geçirilen zamana, öğrenim görülen lise türü, günlük sosyal medyayı kontrol etme sıklığı, sosyal medyaya giriş yapılan teknolojik alet türü, sosyal medya kullanım alanlarına, kullandıkları sosyal medya platformlarına, baba eğitim düzeylerine anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ayrıca göçmen öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile benlik saygı düzeyleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeye yakın ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buda göçmen öğrencilerin sosyal bağımlılık düzeyleri arttıkça benlik saygısı düzeylerinde aynı yönlü olarak artış gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

5.2. ÖNERİLER

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Araştırma bulgularına göre göçmen lise öğrencilerinden kızların benlik saygısı ortalama puanları erkeklere göre anlamlı şekilde daha düşüktür. Bu nedenle

okul rehberlik servisleri ve psikolojik danışmanlar, özellikle kız öğrencilerin benlik saygısını güçlendirmeye yönelik grup çalışmaları, atölye çalışmaları veya bireysel danışmanlık programları geliştirmelidir. Örneğin, özsaygı geliştirme eğitimleri ve kız öğrencilerin sosyal becerilerini destekleyen çalışmalar düzenleyerek bu öğrencilerin özgüvenleri artırılabilir.

- Çalışmada sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin benlik saygısıyla pozitif yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, sosyal medya kullanımının uygun şekilde yönlendirilmesi durumunda göçmen öğrencilerin sosyal bağıllık ve benlik saygısını destekleyebileceğini göstermektedir. Bu bağlamda öğretmenler ve rehberlik uzmanları, öğrencilerin sosyal medyayı yaratıcı ve olumlu etkileşimler için kullanmalarını teşvik etmeli; örneğin online destek grupları veya eğitim platformlarına yönlendirerek sosyal medya alışkanlıklarını kontrol altında tutmalarına yardımcı olmalıdır.
- Araştırma sonuçları, ailelerin sosyoekonomik özelliklerinin (gelir düzeyi, anne eğitim düzeyi vb.) öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı üzerinde etkili olabileceğini göstermiştir. Bu nedenle uygulayıcılar, göçmen öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik durumlarını dikkate alarak öğrencilerin medya okuryazarlığı ve psikososyal gelişimini destekleyecek çalışmalar yapmalıdır. Örneğin, okul bünyesinde düzenlenecek veli seminerleri veya bilgilendirme toplantılarıyla ailelere, çocukların sağlıklı sosyal medya kullanımı ve benlik saygısını destekleyici yollar konusunda rehberlik edilmelidir.
- Okul rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri, göçmen öğrencilerin sosyal medya kullanım süreleri ve kontrol sıklıklarıyla ilgili bulguları göz önünde bulundurarak bireysel farkındalık programları hazırlamalıdır. Araştırmada sosyal medyada geçirilen süreler benlik saygısı ve bağımlılık düzeyleriyle ilişkili bulunmuştur. Bu doğrultuda, öğrencilerin zaman yönetimi ve dijital denge konularında bilinçlenmesini sağlamak için okul içi rehberlik programlarında sosyal medya kullanımı eğitimi verilmesi önerilmektedir.

- Öğretmenlerin ve okul psikolojik danışmanlarının sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasındaki ilişki konusunda bilinçlendirilmesi, uygulama başarısını artıracaktır. Bu amaçla kurum içi hizmet içi eğitimlerde, göçmen öğrencilerin kültürel farklılıkları ve sosyal medya kullanımının psikososyal etkileri üzerine eğitim verilmesi faydalı olacaktır.

Eğitim Politikalarına Yönelik Öneriler

- Milli Eğitim Bakanlığı ve eğitim yöneticileri, okul programlarına dijital medya okuryazarlığı ile gençlerin psikososyal gelişimini destekleyecek modüller eklemelidir. Araştırma bulgularına göre sosyal medyanın gençlerin benlik saygısı üzerinde etkisi olduğundan, resmi müfredat kapsamında bu konuyu ele alan seminerler ve ders içerikleri geliştirilmelidir. Böylece hem göçmen hem de yerli öğrencilerin sağlıklı sosyal medya kullanımı konusunda bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.
- Eğitim politikaları, göçmen öğrencilerin ailelerini sürece dahil edecek düzenlemelere öncelik vermelidir. Örneğin, aile eğitimi programları vasıtasıyla ebeveynlere çocukların sosyal medya kullanımı ve benlik saygısını destekleyecek iletişim stratejileri öğretilmelidir. Özellikle anne eğitim düzeyi araştırmada önemli bir değişken olduğundan, bu gruba yönelik özel bilgilendirme kampanyaları düzenlenmesi önerilir.
- Eğitim yöneticileri, düşük gelirli ve eğitim seviyesi düşük ailelerin çocuklarına daha fazla destek sağlayacak önlemler almalıdır. Araştırma gelir düzeyi farklılıklarının öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle okullarda ücretsiz rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması, ek kaynakların (internet erişimi, kütüphane hizmetleri gibi) sağlanması ve göçmen öğrencilerin tümünü kapsayan sosyal yardım programları gibi uygulamalar teşvik edilmelidir.
- Eğitim politikaları, göçmen öğrencilerin deneyimlerini dikkate alarak kültürlerarası uyumu destekleyen okul ortamları yaratmalıdır. Örneğin, okullarda düzenlenecek kültürel değişim programları veya sosyal etkinlikler

ile göçmen öğrencilerin akranlarıyla kaynaşmaları ve sosyal destek ağları oluşturmaları sağlanabilir. Bu tür politikalar, sosyal medyada edinilen desteklerin okuldaki sosyal etkileşimlerle tamamlanmasını kolaylaştırarak benlik saygısı gelişimini destekleyebilir.

- Öğretmenlere yönelik mesleki gelişim programlarında sosyal medya kullanımı ve psikososyal destek becerileri ön plana çıkarılmalıdır. Eğitim politikaları, öğretmen-veli iletişimini güçlendirecek, göçmen öğrencilere özgü rehberlik tekniklerini içerecek hizmet içi eğitimlerle desteklenmelidir. Böylece eğitim uygulayıcıları sosyal medyanın hem risk hem de fırsatlarını daha iyi yönetebilir hale gelecektir.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Bu çalışma, belirli bir coğrafi bölgedeki göçmen lise öğrencileriyle sınırlıdır. Gelecekte benzer araştırmalar farklı iller, okul türleri veya öğrenci grupları (örneğin kız/yurt içi/yurt dışı göçmenler) ile genişletilerek genellenebilirlik sınanmalıdır. Ayrıca yerel öğrencilerle karşılaştırmalı çalışmalar yapılması, göçmenlik durumunun etkisini daha net ortaya koyacaktır.
- Sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin nedenselliğini anlamak amacıyla gelecekte deneysel veya izlemli (longitudinal) araştırmalar önerilmektedir. Örneğin, öğrencilerin sosyal medya kullanım süreleri düzenli aralıklarla ölçülerek benlik saygısı üzerindeki uzun dönem etkileri incelenebilir.
- Bu araştırmada nicel veri toplama araçları kullanılmıştır. Gelecek çalışmalar sosyal medya deneyimi ve benlik algısı üzerine odak grup görüşmeleri veya bireysel mülakatlar gibi nitel yöntemleri de içermelidir. Böylece öğrencilerin sosyal medya etkileşimlerinin içerikleri ve psikolojik süreçlere etkisi derinlemesine anlaşılabilir.
- İleriki araştırmalarda sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısına etki edebilecek diğer değişkenler (akademik başarı, kültürel uyum düzeyi, aile desteği, psikolojik iyi oluş vb.) modele dahil edilmelidir. Bunun yanı sıra farklı

sosyal medya platformlarının (örneğin Instagram, TikTok, Facebook) bağımlılık ve benlik saygısı ile ilişkisi ayrı ayrı ele alınabilir.

- Ölçüm araçlarının güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları güncellenerek farklı bağlamlarda geçerliliği sınanmalı; ölçeklerin kültürel uygunluğu da gözden geçirilmelidir. Ayrıca sosyal medya bağımlılığı araştırmalarında, benlik saygısı gibi psikososyal yapıları inceleyen çalışmalarda nicel veriyi destekleyecek karma yöntemli tasarımlar tercih edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2019). *Göç sosyolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aktaş, S. (2011). *9. sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Arıcak, O. T. (2023). *Medya*. Dijital çağda en kırılgan grup çocuklar ve gençler: <https://www.yesilay.org.tr/tr/makaleler/dijital-cagda-enkirlilgan-grup-cocuklar-ve-gencler> adresinden alındı
- Arpacı, S. (2022). Duygusal zekâ düzeyinin benlik saygısına etkisi: Turist rehberleri üzerine bir çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 523-539.
- Arslan, S. (2022). *Ergendeki beden algısı, benlik algısı ve mükemmeliyetçiliğin erken dönemdeki ebevey-çocuk ilişkisi üzerinden incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Aşan, G. G. (2021). *Suriye ve Türkiye kökenli ergenlerde psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Avcı, Ö. (2024). *Sosyal medya bağımlılığının benlik sunumuna etkisinde yaşam doyumunun aracılık rolü* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi.
- Aydoğan, D. (2024). Sosyal medya bağımlılığı, benlik saygısı ilişkisinde beden memnuniyetinin aracılık rolü analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(1), 135-153.
- Aytekin, S. T. (2018). *Suriyeli göçmen ergenlerin dayanıklılık özelliklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Balanji, S., White, C., & Zaitsoff, S. (2023). 'Fake' instagram use is associated with real differences in users self-photo activities: An exploratory investigation considering body satisfaction. *Eating Behaviors*, 50, 101777.
- Balat, U. G., & Akman, B. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilim Dergisi*, 14, 175-83.

- Balcı, Ş., & Karaman, S. Y. (2020). Instagram bağımlılığının belirleyicileri olarak sosyal medya kullanımı, benlik sunumu, narsisizm ve özsaygı: Kültürlerarası bir karşılaştırma. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 1213-1239.
- Balcı, Ş., & Yıldırım, A. (2019). Sosyal Medyada Emoji Kullanım Tutum ve Motivasyonları ile Benlik Sunumu Arasındaki İlişki. *Journal of International Social Research*, 12(64), 700-709.
- Baripoğlu, S. (2017, 10 12). *Facebook ve Twitter davranış bozukluğu yapıyor mu?* <http://www.e-psikiyatri.com/facebook-ve-twitter-davranis-bozuklugu-yapiyor-mu33945> adresinden alındı
- Bartram, D., Poros, M., & Monforte, P. (2019). *Göç meselesinde temel kavramlar*. 2. Baskı, Tuncay Hece Yayınları, 86-93.
- Bayhan, P., & Işıntan, S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Aile ve Toplum*, 5(20), 33-44.
- Bermudez, L. G., Yu, G., Lu, L., Falb, K., Eoomkham, J., Abdella, G., & Stark, L. (2019). HIV risk among displaced adolescent girls in Ethiopia: the role of gender attitudes and self-esteem. *Prevention Science*, 20(1), 137-146.
- Boyacı, B., & Boyacıoğlu, İ. (2022). Göçmen ergenlerde otobiyografik bellek gelişimi ve benlik saygısı üzerine bir derleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 26(2), 256-267.
- Boz, N. (2012). *Yeni iletişim ortamlarında dijital kimlik ve benlik sunumu*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Bozdağ, C., & Smets, K. (2017). Understanding the role of digital media in migration and transnationalism. *Identities*, 24(2), 123–140.
- Boztepe, H. (2014). Halkla ilişkiler ve ilişki yönetimi. *Derin Yayınları*.
- Böke, İ. (2018). *Spor yapan lise öğrencilerinin benlik saygısı anksiyete düzeyi ve stresle başa çıkma becerilerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi. doi: 10.14527/9789944919289
- Büyükşahin, G. Ç., & Atıcı, M. (2009). Lise 3. sınıf öğrencilerinin benlik saygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ulusla İnsan Bilim Dergisi*, 6, 347-50.

- Candemir, G. (2022). *Sosyal medya akımının yordanmasına yönelik pozitif gençlik gelişimi değişken yapısal modelin sınanması* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Cavga, Z. (2019). *Lise öğrencilerinde aile yaşam doyumu ile psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Chen, W., Yang, T., & Luo, J. (2022). Core self- evaluation ad subjective wellbeing: A moderated mediation model. *Front Public Health*, 10, 1036071.
- Çağlar, D., & Uludağ, Ö. (2022). Dijital medya ve göçmen gençlerin sosyal uyumu: Türkiye örneği. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 45–62.
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen dünyanın yeni yüzü: Sosyal medya. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 254-277.
- Çankaya, B. (2007). *Lise I. ve II. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Çaplı, B. (2019). *İlkokul öğrencilerinde saldırganlık ve benlik saygısının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Çetin, B. (2021). *Sosyal medya ile birlikte değişen mahremiyet algısı: Dijital yerliler ve dijital göçmenlere yönelik bir analiz* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Çetinkaya, A., Arslan, A., Kırık, A., & Gül, M. (2015). A quantitative research on the level of social media addiction among young people in Turkey. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(3), 108-122.
- Çiçeksoğüt, A. (2017). Uluslararası göç hukuku perspektifinde yerinden edilmiş Suriyeliler'in Türkiye'deki statüsü. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 1-20.
- Çıkmaz, C. (2020). *Rekreatif etkinliklere katılan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Batman Üniversitesi.
- Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 64-79.

- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Hacettepe Üniversitesi.
- Demir, G. (2017). Göçmenlerin sosyal uyum süreçleri: Türkiye örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 89-105.
- Demirbağ, O., Ebru, H., & Kaya, M. (2016). Türkiye'deki Suriyeli kadın sığınmacıların iş piyasasındaki çalışma koşullarına sosyolojik bir bakış: Şanlıurfa örneği. *II. Uluslararası Ortadoğu Konferansları: Ortadoğu'daki Çatışmalar Bağlamında Göç Sorunu*, (29), 226-261.
- Deniz, L., & Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 355-367.
- Derevensky, J., Gilbeau, L., Marchica, L., & Richard, J. (2019). Behavioral addictions: Excessive gambling, gaming, internet, and smartphone use among children and adolescents. *Pediatric Clinics of North America*, 6(66), 1-26.
- Derman, O. (2008). *Ergenlerde psikososyal gelişim*. Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi, 63, 19-21.
- Dil, S., Gönen, S. Ş., & Aykanat, B. G. (2015). Çankırı ilinde ergenlerin benlik saygısı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının riskli sağlık davranışları ve bazı sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16, 51-59.
- Dokuyan, M. (2016). 12. sınıf öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 1-21.
- Duman, Ö. D. (2019). *Sosyal medya bağımlılığı: Erzurum ili üzerine bir inceleme* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Duruel, M. (2016). Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunu. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(5), 1399-1414.
- Duymaz, M. O., & Önal, N. (2024). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 32-44.
- Eftekin, P. (2015). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Ekici, S., & Tüncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve toplum*. 5(7), 9-22.
- Eni, Ş. (2017). *Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanma sıklığının yalnızlık algılarına etkisi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Haliç Üniversitesi.

- Eriş, Y. (2013). *Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Fansa, M. (2021). Kimim ben? Göçmen, sığınmacı, mülteci, yabancı, vatansız ve geçici koruma: Türkiye'deki Suriyeliler. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 289-306.
- Fullwood, C., James, B. M., & Wilson, C. H. (2016). Self-concept clarity and online self-presentation in adolescents. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(12), 716-720.
- Gacar, A., & Yanlıç, N. (2012). 13 - 17 Yaş ergen hentbolcuların benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 45-50.
- Gao, W., Wei, J., Li, Y., Wang, D., Fang, L., & Fuchs, C. (2023). Motivations for social network site use and users well-being: Mediation of perceived social support, positive self-presentation and honest self-presentation. *Aslib Journal of Information Management*, 75 (1), 171-191.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2020). *Geçici koruma*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (14.07.2020) adresinden alındı
- Griffiths, M. D., Ergün, N., & Özkan, Z. (2023). Social media addiction and poor mental health: Examining the mediating roles of internet addiction and phubbing. *Psychological Reports*, 128(2), 27-41.
- Gruzd, A., Lannigan, J., & Quigley, K. (2018). Examining government cross-platform engagement in social media: Instagram vs Twitter and the big lift project. *Government Information Quarterly*, 35, 579-587.
- Güçdemir, Y. (2017). Sosyal medya; Halkla ilişkiler, reklam ve pazarlama. *Derin Yayınları*.
- Güler, A. (2020). Benlik saygısı ve yaşam memnuniyeti ilişkisi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi öğrencileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37(2), 12-17.
- Gür, M. (2019). *Sokakta çalıştırılan Suriyeli çocuklar ve aileleri üzerine bir araştırma: Kocaeli Gebze ilçesi örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi.

- Gürbüz, S., & Çırak, B. (2021). *Uluslararası göç kavramı ve uluslararası göç örgütü. Uluslararası Örgütler Staj Programı.*
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Güz, H., & Şahin, G. (2018). Sosyal medya iletişiminin yeni aracı olarak bedenler ve benliklerin dramaturjik bir analizi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 7-11.
- Hawi, N. S., & Samaha, M. (2017). The relations among social media addiction, self-esteem, and life satisfaction in university students. *Social Science Computer Review*, 35(5), 576-586.
- Hecke, R. J. (2024). *Social media use, needs satisfaction, and well-being of immigrants*. Theses and Dissertations.
- Hepkon, Z., & Adıgüzel, O. H. (2023). İki dünya arasında: Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin medya kullanım eğilimleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi, İletişim Bilimi ve İnternet Enstitüsü, Etkileşim Dergisi*, 12, 60-83.
- Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., Wang, Q., & Samaha, M. (2019). Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. *Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 13(1), 62-78.
- Houtte, M. V. (2005). Global self-esteem in technical/vocational versus general secondary school tracks: A matter of gender? *A Journal of Research*, 53, 753-761.
- Huang, C. (2022). Social media addiction and personality: A meta-analysis. *Asian Journal of Social Psychology*, 25(4), 747-761.
- İliş, A., & Gülbahçe, A. (2019). Sosyal medya bağımlılığı ile iletişim becerileri arasındaki yordayıcı ilişkinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 78, 45-60.
- İmanoğlu, M. C. (2021). *Algılanan ebeveynlik tutumları, benlik saygısı, olumlu-olumsuz duygulanım ve öz-şefkat ilişkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- IOM, (. G. (2019). *Göç terimleri sözlüğü (Bülent Çiçekli (der.), çev.)*. Littera Çeviri ve Dil Hizmetleri, 96-107.

- Irgit, Y., Çakmak, S., & Kaynak, D. (2022). Ergenlik dönemindeki kız çocuklarında benlik saygısı ve yordayıcılarının kültürle ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(3), 358-370.
- İşcan, E. Y. (2019). *Düzensiz göç ve AB kapsamında geri kabul anlaşmaları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Karabük Üniversitesi.
- İşgüzel, B., & Baldık, Y. (2019). Göçmen toplulukların eğitim sistemine katılımı sürecinde uygulanan eğitim ve dil politikalarının incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2), 487-503.
- İşiten, N. (2017, 10 12). *Facebook ve Twitter davranış bozukluğu yapıyor mu?* <http://www.e-psikiyatri.com/facebook-ve-twitter-davranis-bozuklugu-yapiyor-mu33945> adresinden alındı
- İşmen, E., & Aydın, B. (1996). Duygusal İstismarın liseli ergenlerin kendini kabul seviyelerine etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(8), 127-134.
- Kabasakal, Z., & Soylu, Y. (2021). Türkiye’de göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 167-177.
- Kaçar, Y. G. (2020). *Sosyal ağlarda benlik sunumu: Gençlerin instagram kullanımı üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Kansu, İ., & Matsani, S. R. (2024). *Türkiye’deki göçmenlerde sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uluslararası Vizyon Üniversitesi.
- Karaoğlu, M. F. (2019). 12-14 yaş obez çocuklarda rekreatif amaçlı yürüme egzersizinin benlik saygısı üzerine etkisinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 98, 300-306.
- Katsantonis, I., McLellan, R., & Marquez, J. (2022). Development of subjective well-being and its relationship with self-esteem in early adolescence. *Br J Dev Psychol*, 41(2), 157-171.
- Kavanagh, M., Brett, C., & Brignell, C. (2023). What is the reported relationship between self-esteem and gaming disorder? A systematic review and meta analysis. *Computers in Human Behavior*, 145, 747-5632.

- Kaya, A. (2020). Göçmen kadınların sosyal uyum süreçlerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(23), 1-20.
- Kaya, A., & Saçkes, M. (2004). Benlik saygısı geliştirme programının ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerine etkisi. *Pegem Atıf İndeksi*, 3, 21-49.
- Kaya, İ. (2022). *Ergenlerin benlik algıları ile iyi oluş halleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi: Diyarbakır şehitlik semti örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Kaya, M. (2017). *Türkiye'deki Suriyeliler: iç içe geçişler ve karşılaşmalar*. Hiper Yayınları.
- Kaya, M., & Şahin, H. (2021). Harran Üniversitesi'ndeki Suriyeli öğrencilerin akademik entegrasyon süreçlerinin analizi. *İnsan ve Toplum*, 11(3), 38-84.
- Kaya, S. (2021). *Sosyal medya kullanan gençlerin kimliklerinin yeniden üretimi: Dijital kimliğin inşası* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Kaya, Z. E., & Seviğ, Ü. (2018). Doğu ve güneydoğu anadolu bölgelerinden göçle gelen ergenlerde benlik saygısını yükseltme programının etkililiğinin araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(2), 7-13.
- Kayabaş, K. B. (2018). Sosyal medya ve kişisel yayıncılık, (T. V. Yüzer & M. E. Mutlu, Ed.), Yeni iletişim teknolojileri. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 14-23.
- Kılıç, M. (2018). Göçmenlerin psikolojik ve sosyal uyum süreçleri: Bir literatür taraması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 1234-1245.
- Kımtır, N. (2012). Ergenlerde benlik saygısı ve öznel dindarlık algısının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 439-468.
- Kırel, Ç., Kayaoğlu, A., & Gökdağ, R. (2013). *Sosyal Psikoloji*. 2. Baskı. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kırık, A. M. (2017). Yeni medya aracılığıyla değişen iletişim süreci: Sosyal paylaşım ağlarında gençlerin konumu. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(1), 230-260.

- Kırık, A., Arslan, A., Çetinkaya, A., & Gül, M. (2015). *A quantitative research on the level of social media addiction among young people in Turkey*. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(3), 108-122.
- Korkmaz, E. (2019). *Son teknolojiler ve göçmenler/mülteciler*. *Yeni Teknolojiler ve Hareket Halindeki İnsanlar – Medium*, 2-19.
- Kusay, Y. (2013). *Sosyal medya ortamı olarak facebook'un çekiciliği ve ergenlerde bağımlılık düzeyi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi .
- Kuzucanlı, G. (2019). *Suriyeli sığınmacıların, toplumsal entegrasyon sürecinde sosyal medya araçlarını kullanım alışkanlıkları: Şanlıurfa örneği* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Liao, C. P., Sher, C. Y., & Liu, Y. H. (2023). Progress and future directions for research on social media addiction: Visualization-based bibliometric analysis. *Telematics and Informatics*, 80, 1-16.
- Limvarakul, N., & Bates, B. R. (2017). Uses & gratifications revisited: A test with social media addiction in contexts. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, Humanities, Social Sciences and Arts*, 10(5), 117-127.
- Liu, C., & Ma, J. (2018). Development and validation of the chinese social media addiction scale. *Personality and Individual Differences*, 134, 55-59.
- Mayfields, A. (2018). *What is Social Media?*
https://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf adresinden alındı
- Merisalo, M., & Jauhiainen, J. S. (2020). Asylum-related migrants social-media use, mobility decisions, and resilience. *Journal of Immigrant*, 19(1), 1-15.
- Mestre Bach, G., & Potenza, M. N. (2023). Features linked to treatment outcomes in behavioral addictions and related disorders. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 20.
- Miller, D., Costa, E., Haynes, N., McDonald, T., Nicolescu, R., Sinanan, J., . . . Wang, X. (2018). *How the world changed social media*, 45, 286.
- Moksnes, U., Moljord, I., Espnes, G., & Byrne, D. (2010). The association between stress and emotional States in adolescents: The role of gender and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 49(5), 430-435.

- Montag, C., Błaszkiwicz, K., Sariyska, R., Lachmann, B., Andone, I., Trendafilov, B., . . . Markowetz, A. (2015). Smartphone usage in the 21st century: who is active on WhatsApp? *BMC Research Notes*, 8, 331, 2-6.
- Mutlu, T. (2021). *Sosyal medya bağımlılığı ve kişilik ilişkisi: Sosyal medya üzerinden bir uygulama* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Narmanlıoğlu, H., & Bayrakçı, S. (2023). Dijital dünyada hayatta kalmak: Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin dijital okuryazarlığı. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 43(1), 1-18.
- Okutucu, N., Arslan, P., Ata, C. N., & Bahaoğlu, E. (2024). *14-28 yaş ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Medipol Üniversitesi.
- Özkök, Ö. (2019). *Sosyal medyada sanal kimlikler; Sosyal medya fenomenlerinin benlik sunumları üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Özoğlu, Ç. (2019). Psikolojik danışmada benlik kavramı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 93-111.
- Park, J., King, D., Meyers, L., & Rodda, S. (2022). Content and Effectiveness of Web-Based Treatments for Online Behavioral Addictions: Systematic Review. *Jmir Mental Health*, 9(9), 7-16.
- Parman, T. (2021). *Ergenlik ya da merhaba hüznü*. Yapı Kredi Yayınları.
- Pawar, T., & Shah, J. (2019). The relationship between social media addiction, self-esteem, sensation seeking and boredom among college students. *Indian Journal of Mental Health*, 6(4), 333-339.
- Peker, M. R. (2017). *Sosyal medyanın pazarlama iletişiminde kullanımı: Twitter mecrasında örnek marka uygulaması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Perea, D., Bonson, E., & Bednarova, M. (2021). *Citizen reactions to municipalities' Instagram communication, Government Information Quarterly*. University of Huelva, Faculty of Business, 1,18.
- Pınarbaşı, T. E., & Astam, F. K. (2021). Sosyal medyada çocuk: YouTube oyun kanalları üzerine dramaturjik bir analiz. *Selçuk İletişim Dergisi*, 14(3), 1185-1186.

- Polat, E. B., Özbey, S., Gözeler, M. K., & Türkmen, S. (2021). Okul öncesi dönemdeki göçmen çocuklarda benlik algısı: Sosyal uyum ve beceri eğitiminin etkisi. *Göç Dergisi*, 8(2), 291–309.
- Pottie, K., Ratnayake, A., Ahmed, R., Veronis, L., Gazali, İ. E., & Marlowe, J. (2020). How refugee youth use social media: what does this mean for improving their health and welfare? *J Public Health Policy*, 41(3), 268-278.
- Ran, F., Wu, R., Luo, Y., Ren, P., Liu, Y., Luo, Ş., . . . Tuo, A. (2024). Internet addiction and social support in the association between learning burnout and emotional behavioral problems among returned migrant middle school students: a serial multiple mediations analysis. *Ran et al. BMC Public Health*, 24, 3383.
- Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik*, (Çev. Ed. Diğdem Müge Siyez). Nobel Yayıncılık.
- Savcı, M., & Aysan, F. (2017). Teknolojik bağımlılıklar ve sosyal bağıllık: İnternet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının sosyal bağıllık üzerindeki yordayıcı etkisi. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 30(3), 202–216.
- Schafer, S. K., Künzler, A. M., Lindner, S., Broll, J., Stoll, M., Stoffers, J. W., & Lieb, K. (2018). Transdiagnostic psychosocial interventions to promote mental health in forcibly displaced persons: a systematic review and meta-analysis. *European Journal of Psychotraumatology*, 14(2), 2196762.
- Schwemmer, C., & Ziewiecki, S. (2018). Social Media Sellout: The Increasing Role of Product Promotion on YouTube. *Social Media + Society*, 4(3), 1-20.
- Sevim, K., & Artan, T. (2021). Yüksek ve düşük benlik saygısını etkileyen faktörler. *Turkish Journal of Social Policy*, 2(2), 109-121.
- Smets, K., & Leurs, K. (2018). Digital practices and the everyday of young migrants: An exploration of media use for identity and belonging. *Popular Communication*, 16(1), 12–24.
- Soydaş, N., & Tandoğmuş, N. K. (2020). Gündelik hayatta benlik sunumunun dijital oyunlar üzerinden incelenmesi: The Sims 4 oyunu örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 235-252.
- Statista. (2020, 07 17). *Penetration of leading social networks in Turkey as of 3rd quarter 2019, by platform*. <https://www.statista.com/statistics/284503/turkey-social-network-penetration/> adresinden alındı

- Sucu, S. A., & Gündüz, U. (2019). *Kitlelerin yeni göç mekânları olarak sosyal medya ve sanal göç ilişkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Suner, F. E. (2000). *Farklı liselerdeki ergenlerin benlik saygısı, akademik başarı ve sürekli kaygı düzeyi arasındaki ilişkili* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Suveren, Y., & Zeren, A. G. (2021). Sosyal medyada benliğin sunumu: Benlik ve mahremiyetin sunumunun bireysel ve toplumsal anlamı üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 4(4), 1226-1241.
- Şanlıöz, S. A. (2016). Dış göç olgusunun düzensiz göç gerçeği: karşılaşılan etkilere ekonomik ve sosyolojik çözüm önerileri. *Sosyoekonomi*, 24(30), 139-146.
- Takır, A. A., & Özerem, A. (2020). Farklı kültürlerin bulunduğu bir okul ortamında yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları sorunların çok kültürlülük bağlamında incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 12-17.
- Tepealtı, F. (2019). Avrupa Birliği'ne yönelik Türkiye geçişli (transit) göç hareketleri ve Türkiye'nin düzensiz göçle mücadele. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(41), 125-140.
- Toptan, A., & Kaya, M. (2024). Göç ve sosyal medya: Harran Üniversitesi'ndeki Suriyeli öğrencilerin deneyimleri. *International Refugee Rights Association*, 9(2), 7-18.
- TÜİK. (2023). *Türkiye'de ikamet etmeye başladığı yıla, cinsiyete ve yaş grubuna göre göç nüfus*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109> adresinden alındı
- Türkiye Yeşilay Cemiyeti. (2020, 07 20). *Teknoloji bağımlılığı nedir?* <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/teknoloji-bagimlilik> adresinden alındı
- Ullman, C., & Tatar, M. (2001). Psychological adjustment among Israeli adolescent immigrants: A report on life satisfaction, self-concept, and self-esteem. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(4), 423-436.
- Uluç, G., & Yarcı, A. (2017). Sosyal medya kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 88-102.

- Uluslararası Göç Hukuku. (2024). *Göçmenlik Terimleri Sözlüğü*.
https://www.goc.gov.tr/Kurumlar/Goc.Gov.Tr/Files/Goc_Terimleri_Sozlugu.Pdf
 Pdf adresinden alındı
- Uslu, M. (2021). Türkiye'de sosyal medya bağımlılığı ve kullanımı araştırması. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 373-377.
- Uyanık, G. B., & Akman, B. (2004). Farklı sosyoekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *FÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 175-184.
- Ülgen, V. (2015). *12-18 yaş arası ergenlerde internet bağımlılığında sosyal karşılıklılık ve yordayıcı faktörlerin değerlendirilmesi* [Tıpta uzmanlık]. Marmara Üniversitesi.
- Ünal, A. T. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi .
- Ünlü, Z. R. (2018). *Sosyal medya bağımlılığı ve psikolojik dayanıklılık* [Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Wang, Y. (2020). Humor and camera view on mobile short-form video apps influence userexperience and technology-adoption intent, an example of TikTok. *Computers in Human Behavior*, 110, 1-9.
- Wilkinson, R. B. (2004). The role of parental and peer attachment in the psychological health and self-esteem of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(6), 479-493.
- Yavuz, N., & Sezen, A. (2018). Sosyal medyada kullanılan izlenim yönetimi taktikleri ile benlik saygısı arasındaki ilişki. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(80), 92-113.
- Yıldız, E., & Koçak, O. (2020). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 1102-1126.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Turkish Studies*. 9(2), 1685-1705.
- Yılmaz, S. (2019). Göçmen çocukların psikososyal uyum süreçleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 45-60.

- Young, K. S. (2007). Treatment outcomes with internet addicts. *CyberPsychology & Behavior*, 10(5), 671 -679.
- Yörükoğlu, A. (1989). *Gençlik çağı*. Özgür Yayın-Dağıtım.
- YUKK. (2013). *Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu*. Retrieved from <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf>
- Zhu, X., & Xiong, Z. (2022). Exploring association between social media addiction, fear of missing out, and self-presentation online among university students: A cross-sectional study. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 896762.

EKLER

EK-1 : Etik Kurul Kararı

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı :E-50288587-050.01.04-122741
Konu :2 Kasım 2022 tarihli ve 28/19 sayılı
Etik Kurul Kararı

07.11.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Duygu AYHAN IŞIK'ın 14.10.2022 tarihli başvurusu.

Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulumuza sunmuş olduğunuz *"Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* başlıklı çalışmanız 2 Kasım 2022 tarihli ve 28/19 sayılı Etik Kurulumuzca değerlendirilmiş olup etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Eyüp NEFES
Kurul Başkanı

Dağıtım:

Gereği:

Sayın Duygu AYHAN IŞIK

Bilgi:

Sayın Prof.Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU

EK -2 : Araştırma İznini Gösterir Belge

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34259660-605.01-87589127
Konu : Uygulama İzin Onayı
(Duygu AYHAN IŞIK)

19.10.2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 22/09/2023 tarih E-89840054-100-177368 sayılı yazısı.

Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Hakları tezli yüksek lisans programı öğrencisi Duygu AYHAN IŞIK'ın yürütmekte olduğu "Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Öz Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışmasının, ilimiz Battalgazi ilçesinde bulunan Kubilay Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Metin Emiroğlu Anadolu Lisesi, Turgut Özal Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Muhammed İkbal Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilere uygulanması talebine ilişkin Giresun Üniversitesi Rektörlüğü'nün ilgi yazısı ilişikte sunulmuştur.

Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonumuz, 19/10/2023 tarihinde yapılan toplantıda; İlgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili kurum müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması, kişisel verilerin gizliliğine dikkat edilmesi kaydıyla, gönüllülük esasına göre ve araştırmacının araştırmasının bitimi tarihinden itibaren 30 gün içerisinde araştırma sonuçlarını Müdürlüğümüze bildirmesi şartı ile anket uygulaması yapmasını uygun görmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet AKGÜN
Müdür a.
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
Behçet BAKIR
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Tutanak ve ekleri(17 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK -3 : ERGENLER İÇİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

Değerli öğrenciler, Elinizdeki form sosyal medyayı kullanma düzeyinizi belirlemeyi amaçlamaktadır. Aşağıda sıralanan ifadelere yönelik düşüncelerinizi ‘Hiçbir zaman, Nadiren, Bazen, Çoğunlukla ve Her zaman’ şeklinde karşılarında yer alan parantezlere (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyup tüm maddeleri cevaplayınız. Katılımınız için teşekkür ederiz. Psikolojik Danışman Duygu AYHAN IŞIK Prof.Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen/ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
		1	2	3	4	5
	Son bir yılda,					
1	Aklımda sürekli sosyal medya yaptığım veya yapacağım etkinlikler vardır.					
2	Aklımda sürekli sosyal medya yaptığım veya yapacağım etkinlikler vardır.					
3	Sosyal medyayı çok kullandığım için sinema, tiyatro, müzik, spor gibi diğer etkinliklere veya hobilerime zamanım kalmıyor					
4	Sosyal medyada gezinirken ‘biraz daha’ diyerek süreyi uzatırım.					
5	Sosyal medya iş, okul veya aile hayatımı olumsuz etkilemesine rağmen sosyal medyayı kullanmaya devam ediyorum.					
6	Sosyal medya kullanımımı kontrol etmeye, azaltmaya veya durdurmaya çalışırken zorlanıyorum.					
7	Kendimi mutlu hissetmek için sosyal medyayı daha fazla kullanırım.					
8	Sosyal medyada harcadığım zaman miktarımı ailemden veya çevremdeki insanlardan gizlerim.					
9	Sosyal medyada harcadığım süre yüzünden insanlarla (aile, arkadaş ve sosyal çevre) ilişkilerimde ciddi çatışmalar yaşarım.					

EK -4: ERGENLER İÇİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİNİ GÖZTEREN BELGE

EK -5 : ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Değerli öğrenciler, Elinizdeki form benlik saygınızın düzeyinizi belirlemeyi amaçlamaktadır. Aşağıda sıralanan ifadelere yönelik düşüncelerinizi ‘Çok Doğru, Doğru, Çok Yanlış ve Yanlış şeklinde yer alan parantezlere size en uygun seçeneğe (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyup tüm maddeleri cevaplayınız. Katılımınız için teşekkür ederiz.		ÇOK DOĞRU	DOĞRU	ÇOK YANLIŞ	YANLIŞ
Psikolojik Danışman Duygu AYHAN IŞIK Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU		4	3	2	1
1	Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.				
2	Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
3	Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.				
4	Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.				
5	Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.				
6	Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.				
7	Genel olarak kendimden memnunum.				
8	Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.				
9	Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.				
10	Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.				

EK -6 : ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİNİ GÖZTEREN BELGE

Envanter İzin İstemi ➤ Gelen Kutusu

duygu ayhan 09.03.2022

Alicılar: fusunc ✓

Merhabalar, Füsün Hanım
Ben Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü Çocuk Hakları Tezli Yüksek lisans öğrencisi Psikolojik Danışman Duygu AYHAN. Tez konum "Göçmen Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ile Benlik Saygısı Düzeyinin Karşılaştırılması" tezimde ölçek olarak 1986 yılında ülkemize uyarladığınız Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'ni kullanmak istiyorum. Ölçeği tezimde kullanabilmek için izninizi rica ediyorum.
Bilgilerinize gereğini arz eder, kolaylıklar dilerim.

Fusun CUHA... 09.03.2022

Alicılar: ben, DERNEK ✓

Ölçeği, değerlendirme formunu ve izin yazısını ekteki adresten alabilirsiniz

[Alıntılanan metni göster](#)

—
Prof. Dr. Füsün Çetin Çuhadaroglu
Hacettepe Üniv. Tıp Fak. ÇERSAH A.D., Ankara
Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Onursal Başkanı

← Yanıtla

